

รูปแบบความผูกพันกับการอนุমানสาเหตุการกระทำ
ของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ

นางสาว อรพรรณ ภารพ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3524-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ATTACHMENT STYLES AND CAUSAL ATTRIBUTION
OF ONE'S OWN BEHAVIORS VERSUS OTHERS' BEHAVIORS IN NEGATIVE SITUATIONS

Miss Orapun Parapob

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3524-3

อรพวรรณ ภารพบ: รูปแบบความผูกพันกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ
(ATTACHMENT STYLES AND CAUSAL ATTRIBUTION OF ONE'S OWN BEHAVIORS VERSUS OTHERS'
BEHAVIORS IN NEGATIVE SITUATIONS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. อธิระพร อุวรรณโณ, 130 หน้า. ISBN 974-17-3524-3

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่ารูปแบบความผูกพันที่แบ่งเป็นสี่ด้าน ได้แก่ มั่นคง หวังเงิน หมกมุ่น และหวาดหวั่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบหรือไม่ ซึ่งการอนุมานสาเหตุสามารถแบ่งออกได้สามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล และยังเพื่อศึกษาว่ารูปแบบความผูกพันจะมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตหรือไม่ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ร่วมการวิจัย ($N = 400$) เป็นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 17-37 ปี และจบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ดีทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
2. รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ดีเฉพาะในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
3. รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายเฉพาะในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
4. รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายเฉพาะในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
5. รูปแบบความผูกพันด้านหวังเงินมีสหสัมพันธ์ที่ไม่เป็นนัยสำคัญกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ดีทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
6. รูปแบบความผูกพันด้านหวังเงินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในเฉพาะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ
7. รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
8. รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล
9. รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวังเงินและด้านหวาดหวั่น แต่สูงกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น
10. รูปแบบความผูกพันด้านหวังเงินไม่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต แต่จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม พบว่าเฉพาะในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ความผูกพันด้านหวังเงินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต
11. รูปแบบความผูกพันด้านหวังเงินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่าเมื่อเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง แต่ไม่แตกต่างเมื่อเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น ส่วนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเทียบกับรูปแบบความผูกพันทั้งด้านมั่นคงและด้านหมกมุ่น

สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม

ลายมือชื่อนิติ.....

ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4478156738 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: ATTACHMENT STYLES/ ATTRIBUTION/ EXPLANATORY STYLES/ ACTOR-OBSERVER EFFECT/
FUNDAMENTAL ATTRIBUTION ERROR/ OPTIMISM/ PESSIMISM

ORAPUN PARAPOB: ATTACHMENT STYLES AND CAUSAL ATTRIBUTION OF ONE'S OWN BEHAVIORS
VERSUS OTHERS' BEHAVIORS IN NEGATIVE SITUATIONS. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.

THEERAPORN UWANNO, Ph.D. pp.130 ISBN 974-17-3524-3

The purpose of this research was to examine the relationships between the 4 attachment styles —secure, dismissing, preoccupied, and fearful—and causal attribution of one's own behaviors versus other's behaviors specifically in negative situations. This research was also designed to explore whether there was any relationship between the attachment styles and such attributional bias as fundamental attribution error and actor-observer effect. The participants ($N = 400$) in this research were males and females aged between 17-37 years old, and held or expected a bachelor degree in minimum.

The results show that:

1. Secure attachment style has positive linear correlations with optimistic explanatory style in personalization, stability, and pervasiveness dimensions when explaining one's own behaviors.
2. Secure attachment style has positive linear correlations with optimistic explanatory style in stability and pervasiveness dimensions when explaining others' behaviors.
3. Preoccupied attachment style has positive linear correlations with pessimistic explanatory style in stability and pervasiveness dimensions when explaining one's own behaviors.
4. Preoccupied attachment style has positive linear correlations with pessimistic explanatory style in stability and pervasiveness dimensions when explaining others' behaviors.
5. Dismissing attachment style has non-significant correlations with optimistic explanatory style in personalization, stability, and pervasiveness dimensions when explaining one's own behavior.
6. Dismissing attachment style has a positive linear correlation with pessimistic explanatory style in personalization dimension when explaining others' behaviors.
7. Fearful attachment style has positive linear correlations with pessimistic explanatory style in personalization, stability, and pervasiveness dimensions when explaining one's own behaviors.
8. Fearful attachment style has positive linear correlations with pessimistic explanatory style in personalization, stability, and pervasiveness dimensions when explaining others' behaviors.
9. Secure attachment style has a stronger negative linear correlation with the fundamental attribution error when comparing to dismissing and fearful attachment style, but not when comparing to preoccupied attachment style.
10. Dismissing attachment style has a non-significant correlation with actor-observer effect. However, further analysis shows that only in the situations concerning general relationships, dismissing attachment style has a positive linear correlation with actor-observer difference.
11. Dismissing attachment style has a stronger positive linear correlation with fundamental attribution error when comparing to secure attachment style, but not when comparing to preoccupied attachment style. Fearful attachment style has a stronger positive linear correlation with fundamental attribution error when comparing to both secure and preoccupied attachment style.

Field of study Social Psychology

Student's signature.....

Academic year 2003

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร อูวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความรู้และแนวทางอันเป็นพื้นฐานไปสู่การสร้างงานวิจัยที่ดีทางจิตวิทยาสังคม และยังเป็นผู้ที่กรุณาให้คำแนะนำด้านการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยมาตลอด ท่านได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมไปถึงสละเวลาเพื่อตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดด้วยความอดทนและเมตตา อีกทั้งยังให้กำลังใจผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จรูญกุล บุรพวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักคณา ศมีศรี อาจารย์วิชมรรณีย์ เฟ่งจิตต์ ที่คอยสอบถามถึงความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ และยังให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัย และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส อาจารย์วิชมรรณีย์ เฟ่งจิตต์ และอาจารย์ฉัตรวิบูลย์ ฉาวเกียรติ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บแบบสอบถามในชั้นเรียน

ขอกราบขอบพระคุณคุณอุวิไล ขอขอบคุณน้องสาวของผู้วิจัย เพื่อน ๆ จิตวิทยาสังคม คุณสิทธิเดช และคุณวริน เพื่อนสนิทของผู้วิจัยที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยห่วงใยสอบถาม และพร้อมให้ความช่วยเหลือให้แก่ผู้วิจัยเสมอ และขอขอบคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ในฐานะที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่และคุณพ่อ ซึ่งเป็นผู้ที่คอยดูแลผู้วิจัยตลอดมา รวมถึงให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสได้เล่าเรียนในหลักสูตรนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเป็นห่วงเป็นใย ความเอาใจใส่ และกำลังใจที่ท่านทั้งสองให้ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อรพวรรณ ภารพบ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
ปัญหาและความเป็นมาของงานวิจัย.....	1
ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในงานวิจัย.....	7
ทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน.....	7
การแบ่งประเภทรูปแบบความผูกพัน.....	8
การแบ่งรูปแบบความผูกพันเป็น 3 ประเภท.....	8
การแบ่งรูปแบบความผูกพันเป็น 4 ประเภท.....	10
เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันในต่างประเทศ.....	14
เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันที่แบ่งความผูกพันเป็น 3 ประเภท.....	14
เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันที่แบ่งความผูกพันเป็น 4 ประเภท.....	15
แนวคิดเรื่องการอนุมานสาเหตุของพฤติกรรม.....	18
ทฤษฎีรูปแบบการอธิบาย.....	20
มิติของการอนุมานสาเหตุของ Seligman.....	21
การมองโลกในแง่ดีกับการมองโลกในแง่ร้าย.....	22
ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ.....	24
ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในงานวิจัย.....	29
สมมติฐานการวิจัยและที่มาของสมมติฐาน.....	37
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อจำกัดของการวิจัย.....	47
ตัวแปรในการวิจัยและการตีความคะแนนของตัวแปร.....	47
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	50
2 วิธีดำเนินการวิจัย	
การออกแบบการวิจัย.....	51
กลุ่มตัวอย่าง.....	51
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน.....	52
มาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ.....	60
วิธีดำเนินการวิจัยและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
4 อภิปรายผลการวิจัย.....	100
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	113
รายการอ้างอิง.....	122
ภาคผนวก	
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุด ก.	130
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	141

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราง

หน้า

ตารางที่	
1	ตัวอย่างพฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูที่ที่กำหนดระดับความรู้สึกมั่นคงและรูปแบบความผูกพันของเด็กในวัยทารก.....10
2	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและตัวแปรทางบุคลิกภาพและพฤติกรรม.....36
3	สัดส่วนของข้อกระทงที่นำมาใช้ในชั้นพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน.....52
4	อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน.....53
5	สถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน.....53
6	น้ำหนักบรรจขของข้อกระทงในด้านมั่นคง.....56
7	น้ำหนักบรรจขของข้อกระทงในด้านหมกมุ่น.....57
8	น้ำหนักบรรจขของข้อกระทงในด้านหมางเมิน.....58
9	น้ำหนักบรรจขของข้อกระทงในด้านหวาดหวั่น.....58
10	ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างมาตร ASQ และมาตรวัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุในสถานการณทางลบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในชั้นศึกษามาตร.....64
11	สถานการณสมมติ 24 สถานการณ แบ่งแบบ 2 (บทบาทผู้กระทาและผู้สังเกต) x 2 (สถานการณความสัมพันธ์ใกล้ชิด และสถานการณความสัมพันธ์ทั่วไป).....65
12	สรุปลานการณที่ผ่านการคัดเลือกและสามารถนำไปรวมไว้ในแบบสอบถามชั้นวิจัยได้.....70
13	ผลการวิเคราะห์เพื่อยืนยันความเป็นลบของสถานการณในมาตรวัดการอนุมานสาเหตุในสถานการณทางลบ.....74
14	อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นวิจัย.....77
15	สถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นวิจัย.....77
16	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนการอนุมานสาเหตุในสถานการณทางลบบทบาทผู้กระทา แยกตามมิติการอนุมานสาเหตุ.....83
17	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนการอนุมานสาเหตุในสถานการณทางลบบทบาทผู้สังเกต แยกตามมิติการอนุมานสาเหตุ.....86
18	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณผู้กระทา-ผู้สังเกตแยกตามมิติการอนุมานสาเหตุ.....90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19	เปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ด้วยสถิติที (t test) ตามสมมติฐานที่ 9 แบบหางเดียวที่ นัยสำคัญ = .0592
20	เปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ด้วยสถิติที (t test) ตามสมมติฐานที่ 11 แบบหางเดียวที่ นัยสำคัญ = .05.....92
21	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของ สถานการณ์93
22	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน กับค่าความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความ เป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์บทบาทผู้กระทำและผู้สังเกต.....94
23	ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ในกรอบ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป.....97
24	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....102

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	อิทธิพลของรูปแบบการอธิบายที่มีต่อรูปแบบความผูกพัน.....5
2	อิทธิพลของรูปแบบความผูกพันที่มีต่อรูปแบบการอธิบาย.....5
3	รูปแบบความผูกพันสี่ประเภทที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการรับรู้ตนเอง และการรับรู้ผู้อื่น.....11
4	รูปแบบการอนุมานสาเหตุ 4 รูปแบบที่เกิดจากโครงสร้าง 2 มิติ.....19
5	ความแตกต่างของรูปแบบการอธิบายสาเหตุระหว่างบุคคลที่มองโลกในแง่ดีและ บุคคลที่มองโลกในแง่ร้ายตามทฤษฎีของ Seligman.....22
6	การส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์.....30
7	การส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบหลบหลีกและการรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือน.....32
8	การส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวิตกจริตและ การรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือน.....32

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของงานวิจัย

ในปี 1977 และ 1988 Edward John Mostyn Bowlby นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้เสนอ ทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (Attachment Styles Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพที่ว่าด้วยการรับรู้ตนเองผสมผสานกับการรับรู้ผู้อื่นขึ้น บนพื้นฐานแนวคิดทางชีวภาพเกี่ยวกับการที่ทารกจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากมารดาหรือผู้เลี้ยงดู

ทฤษฎีรูปแบบความผูกพันมีใจความสำคัญว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและมารดาหรือผู้เลี้ยงดูในช่วง 6 เดือนแรกเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดสิ่งที่เรียกว่า “**ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ**” (Internal working model) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อที่ทารกมีเกี่ยวกับตนเองและบุคคลอื่นรอบตัว ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่แตกต่างกันจะนำไปสู่ “**รูปแบบความผูกพัน**” ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล และรูปแบบความผูกพันก็จะไปมีอิทธิพลต่อการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ใกล้ชิดตลอดช่วงชีวิตของบุคคล และยังมีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับการตอบสนองต่อความต้องการจากทั้งภายในและภายนอกตลอดช่วงชีวิตที่เหลือของบุคคล

หลังจากที่ Bowlby ได้เสนอทฤษฎีดังกล่าว นักจิตวิทยาจำนวนมากจากหลากหลายสาขาก็หันมาให้ความสนใจศึกษาและพัฒนาทฤษฎีรูปแบบความผูกพันอย่างต่อเนื่อง ความสนใจเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดงานวิจัยที่เป็นรูปธรรมขึ้น โดยงานวิจัยส่วนหนึ่งจัดเป็นงานวิจัยที่ช่วยทำให้ทฤษฎีรูปแบบความผูกพันมีความสมบูรณ์ในด้านมโนทัศน์มากขึ้น ในขณะที่งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งมุ่งศึกษาและพัฒนาระเบียบวิธีการวัดรูปแบบความผูกพัน งานวิจัยทั้งสองที่กล่าวถึงนี้นับว่าดำเนินไปอย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือในขณะที่งานวิจัยที่เน้นการพัฒนาด้านมโนทัศน์พยายามจัดแบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็นประเภทที่ชัดเจน งานวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านระเบียบวิธีก็สร้างเครื่องมือสำหรับวัดรูปแบบความผูกพันขึ้นมารองรับการจัดแบ่งประเภทที่เกิดขึ้น ทั้งนี้แนวทางในการแบ่งรูปแบบความผูกพันได้แตกแยกออกเป็นสองแนวทางที่สำคัญ

นักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งนำโดย Ainsworth, Blehar, Waters และ Wall (1978) แบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็นสามประเภท ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบ**มั่นคง** (Secure) **หลบหลีก** (Avoidant) และ**วิตกขัดแย้ง** (Anxious-ambivalent) โดยบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นว่าผู้อื่นจะตอบสนองต่อตนเอง คอยช่วยเหลือ และคำนึงถึงความรู้สึกของตนในยามที่ตนต้องการ และรู้สึกสบายใจเมื่อมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่นหรือต้องพึ่งพาผู้อื่น ในขณะที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกเลือกที่จะรักษาระยะห่างทางสังคมและอารมณ์จากผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งมักมีความต้องการใกล้ชิดกับผู้อื่น

อื่นเป็นอย่างสูง แต่มีความรู้สึกขัดแย้งและความกลัวว่าตนจะถูกผู้อื่นปฏิเสธผสมอยู่ด้วย (Mikulincer & Horesh, 1999)

ส่วนนักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งนำโดย Bartholomew และ Horowitz (1991) ได้เสนอให้แบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็นสี่ประเภท หลังจากที่ได้ทบทวนมโนทัศน์พื้นฐานเรื่องการรับรู้ตนเองและผู้อื่นซึ่งเป็นหัวใจของทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน รูปแบบความผูกพันทั้งสี่ที่ Bartholomew และ Horowitz กล่าวถึง ได้แก่ **รูปแบบมั่นคง (Secure)** ซึ่งเกิดจากการรับรู้ตนเองและผู้อื่นในทางบวก **รูปแบบหมางเมิน (Dismissing)** ซึ่งเกิดจากการรับรู้ตนเองในทางบวกแต่รับรู้ผู้อื่นในทางลบ **รูปแบบหมกมุ่น (Preoccupied)** ซึ่งเกิดจากการรับรู้ตนเองในทางลบแต่กลับรับรู้ผู้อื่นในทางบวก และ **รูปแบบหวาดหวั่น (Fearful)** ซึ่งเกิดจากการรับรู้ทั้งตนเองและผู้อื่นในทางลบ การแบ่งในแนวนี้นี้ไม่เพียงแต่เผยให้เห็นมโนทัศน์เรื่องตัวแบบที่ทำงานภายในจิตใจออกมาอย่างชัดเจนเท่านั้น แต่ยังเป็นรูปแบบการแบ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่เสนอว่าบุคคลต้องมีการพัฒนาทั้งด้านมิติของตนเองและมิติที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Blatt & Blass, 1996; Blatt & Schman, 1983; Franz & White, 1985; Gilligan, 1982) และบุคคลจะถือว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีก็ต่อเมื่อมิติทั้งสองได้รับการพัฒนาไปด้วยกัน (Erikson, 1982; Franz & White, 1985; Jung, 1933, 1962; Labouvie-Vief, 1994; Vaillant, 1993)

การแบ่งรูปแบบความผูกพันทั้งสองแนวทางที่ได้กล่าวมาเป็นการแบ่งที่ได้รับการยอมรับรวมไปถึงได้รับการรองรับจากงานวิจัยเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้ว่าตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้งที่แบ่งเป็นสามประเภทและสี่ประเภทถูกนำไปใช้เป็นตัวแปรศึกษาพร้อมกับตัวแปรทางบุคลิกภาพอื่น ๆ มากมาย โดยตัวแปรส่วนใหญ่ที่นำมาศึกษาร่วมกันนั้นเป็นตัวแปรที่มีความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ ระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ความแม่นยำในการรับรู้ผู้อื่น ความแม่นยำในการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัญญาและพฤติกรรมในความสัมพันธ์ใกล้ชิด การเปิดเผยตนเอง การดูแลปรนนิบัติผู้อื่น รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ ความสำเร็จในการรักษาและคงความสัมพันธ์เอาไว้ กลไกการจัดการกับอารมณ์ ฯลฯ ดังจะกล่าวให้ละเอียดยิ่งขึ้นตอนอภิปรายถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการวิจัย

นอกจากนั้นก็ยังมีงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่ศึกษาตัวแปรรูปแบบความผูกพันร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ในกรอบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล งานวิจัยเหล่านี้ได้แก่งานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรม การเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู หรือการรับรู้ถึงพฤติกรรมการเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูในฐานะเป็นตัวแปรทำนายหรือเป็นตัวแปรที่มีบทบาทกำหนดรูปแบบความผูกพันของบุคคล (Diehl, Elnick, Bourbeau, & Labouvie-Vief, 1998) การนำตัวแปรคู่ดังกล่าวมาศึกษาในเชิงสาเหตุและผลนี้ถือเป็นการศึกษาตามแนวทฤษฎีของ Bowlby ที่เสนอไว้ว่า รูปแบบความผูกพันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยทารกและถูกกำหนดโดยรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลกับผู้เลี้ยงดู

อย่างไรก็ดี ทฤษฎีรูปแบบความผูกพันของ Bowlby ไม่ได้เสนอว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เลี้ยงดูและเด็กในวัยทารกจะเป็นสิ่งที่กำหนดรูปแบบความผูกพันอย่างตายตัวไปตลอดช่วงชีวิตของบุคคล งานวิจัยต่อ ๆ มาก็นับสนุนว่ารูปแบบความผูกพันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (เช่น Mickelson, Kessler, & Shaver, 1997) นอกจากนี้ Baron และ Byrne (2000) ยังเสนอไว้ว่าแม้ว่าปฏิสัมพันธ์ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตระหว่างแม่และทารกจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดรูปแบบความผูกพัน แต่รูปแบบความผูกพันก็มีพัฒนาการตลอดช่วงชีวิตของบุคคล โดยรูปแบบความผูกพันจะได้รับการหล่อหลอมตามประสบการณ์เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะประสบการณ์เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลก่อให้เกิดการรับรู้และตีความการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งสามารถมีอิทธิพลมากำหนดหรือเปลี่ยนแปลงการรับรู้ตนเองรวมถึงการรับรู้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิสัมพันธ์นั้นได้ และการรับรู้ตนเองและผู้อื่นก็เป็นพื้นฐานไปสู่การพัฒนา รูปแบบความผูกพันประเภทใดประเภทหนึ่ง หากการรับรู้ตนเองและผู้อื่นผิดแผกแตกต่างไปจากเดิม รูปแบบความผูกพันก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

กล่าวโดยสรุปก็คือ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบความผูกพันของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในวัยผู้ใหญ่ไม่ได้มีเพียงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เลี้ยงดูและตัวบุคคลในวัยทารกเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลและบุคคลอื่นรอบข้างที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาปัจจุบันอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อว่าตัวปฏิสัมพันธ์เองแต่เพียงลำพังมิใช่ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งอิทธิพลต่อรูปแบบความผูกพัน เช่นเดียวกับที่นักวิจัยอย่าง Diehl, Elnick, Bourbeau และ Labouvie-Vief (1998) ซึ่งศึกษาเรื่องบรรยากาศภายในครอบครัวที่ส่งผลต่อรูปแบบความผูกพันไม่ได้เชื่อว่าบรรยากาศภายในครอบครัวเองเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สิ่งที่ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าก็คือ การรับรู้เชิงอัตนัยของบุคคล ในกรณีของ Diehl, Elnick, Bourbeau และ Labouvie-Vief ก็เชื่อว่าสิ่งที่สำคัญกว่าบรรยากาศภายในครอบครัวก็คือการรับรู้ของบุคคลว่าบรรยากาศภายในครอบครัวของตนเป็นอย่างไร และในกรณีนี้ก็เช่นเดียวกันที่ผู้วิจัยเชื่อว่าสิ่งที่น่าจะส่งอิทธิพลต่อรูปแบบความผูกพันน่าจะเป็นการรับรู้เชิงอัตนัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่นเสียมากกว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์

หากจะกล่าวโดยละเอียดกว่านั้นก็คือ แม้ประสบการณ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนเราจะแตกต่างกัน และทำให้คนเรามีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันได้จริง แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นและเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจก็คือความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องการรับรู้และทำความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์ที่ตนเองได้พบ นั่นหมายถึงว่าบุคคลที่แตกต่างกันอาจรับรู้สถานการณ์ความสัมพันธ์แบบเดียวกันในแบบที่ต่างกันออกไป ซึ่งย่อมนำไปสู่การตีความรวมถึงการรับรู้ตนเองและผู้อื่นที่แตกต่างกัน ซึ่งในที่สุดแล้วยังนำไปสู่รูปแบบความผูกพันที่แตกต่างกันด้วย

อย่างไรก็ดี ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร “การรับรู้เชิงอัตนัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล” ในฐานะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และน่าจะมีความสัมพันธ์ในเชิงเป็นเหตุเป็นผลกันกับตัวแปรรูปแบบความผูกพัน ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาตัวแปรดังกล่าวซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าน่าจะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลมากำหนด ปรับเปลี่ยน หรือรักษาสภาพรูปแบบความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่เอาไว้

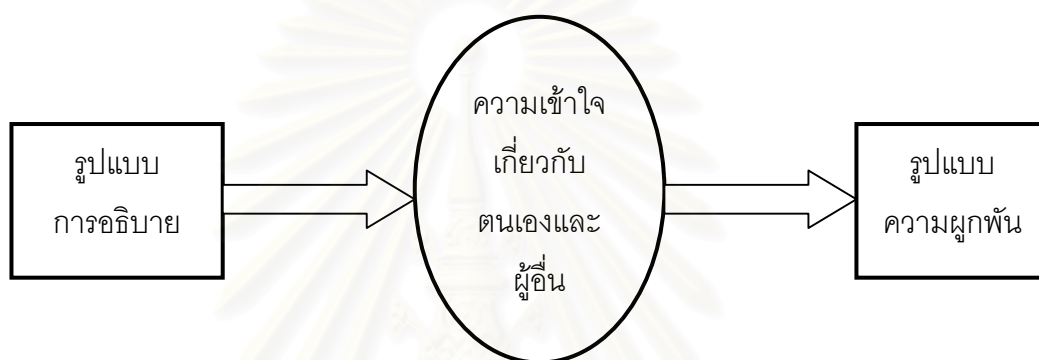
ทั้งนี้ทฤษฎีที่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถเผยให้เห็นกลไกในการทำความเข้าใจและรับรู้ถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่นในเชิงอัตนัยได้ดี และน่าจะนำมาเป็นแนวทฤษฎีหลักสำหรับอ้างอิงในงานวิจัยชิ้นนี้ก็คือ “ทฤษฎีรูปแบบการอธิบาย” (Explanatory Styles) ของ Martin E. P. Seligman (Peterson & Seligman, 1984, 1985; Peterson, Semmel, von Baeyer, Abramson, Metalsky, & Seligman, 1982; Seligman, Abramson, Semmel, & Von Baeyer, 1979) ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในบรรดาทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุการกระทำ (Attribution Theory)

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกหยิบยกเอาตัวแปร “รูปแบบการอธิบาย” (ซึ่งก็คือชื่อที่ใช้เรียกตัวแปร “การอนุมานสาเหตุ” ในทฤษฎีของ Seligman นั่นเอง) มาใช้เป็นตัวแปรศึกษาร่วมในงานวิจัยชิ้นนี้ โดยเชื่อว่าตัวแปรรูปแบบการอธิบายจะสามารถสื่อถึงตัวแปรการรับรู้เชิงอัตนัยเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลได้ ก็เนื่องมาจากตัวแปรรูปแบบการอธิบายเป็นตัวแปรที่บอกถึงวิธีที่บุคคลแต่ละคนอธิบายสาเหตุของสถานการณ์ พฤติกรรม และการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งโดยนัยหนึ่งแล้วก็คือแนวทางที่บุคคลใช้ในการตีความการกระทำของตนเองและผู้อื่น และนำไปสู่การรับรู้ตนเอง ผู้อื่น และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นในเชิงอัตนัยนั่นเอง นอกจากนี้ทฤษฎีรูปแบบการอธิบายยังมีจุดเด่นในแง่ที่เป็นทฤษฎีที่ให้แนวทางในการแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลในการอธิบายสาเหตุของสถานการณ์หรืออธิบายสาเหตุของพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ โดย Seligman เองได้แบ่งมิติของการอธิบายสาเหตุออกเป็นสามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (แบ่งออกเป็นการอธิบายว่าสาเหตุเป็นปัจจัยภายใน หรือปัจจัยภายนอก) มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ (แบ่งออกเป็นการอธิบายว่าสาเหตุมีความคงทน หรือเป็นเรื่องชั่วคราว) และมิติความเป็นสากลของสาเหตุ (แบ่งออกเป็นการอธิบายว่าสาเหตุจะเกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ หรือเกิดขึ้นเฉพาะในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง)

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่มีตัวแปรรูปแบบการอธิบายหรือการอนุมานสาเหตุเป็นตัวแปรสาเหตุ และตัวแปรรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรที่เป็นผลนี้ไม่ใช่ความสัมพันธ์ลักษณะเดียวที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ แม้ว่าพื้นฐานทางทฤษฎีส่วนหนึ่งสามารถนำมาใช้อ้างอิงได้ว่าการทำความเข้าใจและตีความปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยมากำหนดรูปแบบความผูกพันของบุคคล ทฤษฎีอีกส่วนหนึ่งก็รองรับแนวคิดในทิศทางตรงกันข้ามที่ว่ารูปแบบความผูกพันเป็น

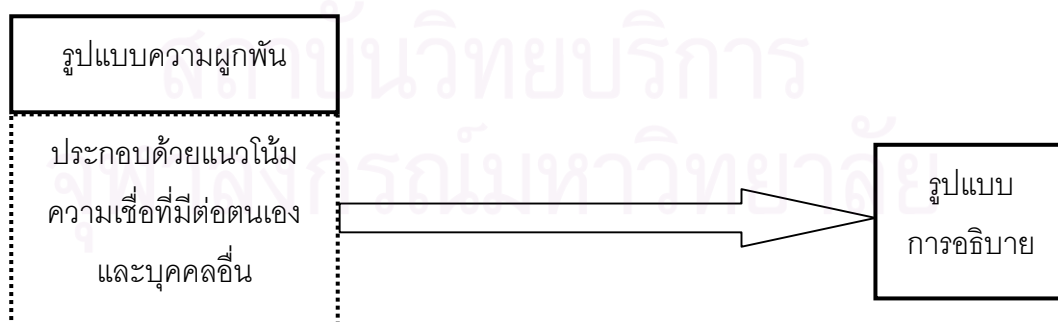
ปัจจัยกำหนดรูปแบบการทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังเช่นที่ทฤษฎีระบุไว้อย่างชัดเจนว่า รูปแบบความผูกพันเป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์และรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลไปตลอดช่วงชีวิต และผู้วิจัยเองมีความเห็นแม้กระทั่งว่ามีความเป็นไปได้เป็นอย่างยิ่งที่ตัวแปรทั้งสองจะส่งผลต่อกันและกันไปในขณะเดียวกัน

รูปแบบการอธิบายหรือการอนุมานสาเหตุสามารถส่งผลและมีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบความผูกพันได้ก็เพราะการตีความการกระทำของตนเองและผู้อื่นในลักษณะใดลักษณะหนึ่งย่อมทำให้บุคคลค่อย ๆ หล่อหลอมความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นในลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์หนึ่ง ๆ ขึ้นมา และนำไปสู่รูปแบบความผูกพันที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 อิทธิพลของรูปแบบการอธิบายที่มีต่อรูปแบบความผูกพัน

ในขณะเดียวกันตัวแปรรูปแบบความผูกพันเองก็สามารถกำหนดรูปแบบของการอธิบายสาเหตุได้ เพราะบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันย่อมมีความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นในแบบที่แตกต่างกันออกไป และย่อมมีแนวโน้มที่จะอธิบายและตีความสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปด้วย (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 อิทธิพลของรูปแบบความผูกพันที่มีต่อรูปแบบการอธิบาย

เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าตัวแปรทั้งสองน่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และน่าจะส่งผลต่อกันและกัน นอกจากนั้น แม้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นได้ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันจริง การ

พิสูจน์ให้เห็นว่าตัวแปรใดเป็นสาเหตุหรือส่งอิทธิพลต่อตัวแปรใดนั้นก็นับว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในรูปแบบสหสัมพันธ์ซึ่งไม่ได้แสดงถึงทิศทางของความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผล ยิ่งไปกว่านั้น ผู้วิจัยก็ยังเห็นเหมาะสมที่จะตั้งข้อสมมติฐานที่แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่ได้ระบุอย่างตายตัวถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง สมมติฐานแต่ละข้อในงานวิจัยชิ้นนี้สามารถตีความเกี่ยวกับทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ทั้งสองทิศทาง คือ ทั้งในทิศทางที่ลักษณะการอนุมานสาเหตุเป็นต้นตอของรูปแบบความผูกพัน และทิศทางที่รูปแบบความผูกพันเป็นต้นตอของลักษณะการอนุมานสาเหตุ เช่น สมมติฐานที่ว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในแง่ดี (เช่น ระบุว่าตนเองและผู้อื่นกระทำพฤติกรรมทางลบลงไปเพราะสาเหตุอื่นที่ไม่ได้เกิดมาจากตัวผู้กระทำเอง และสาเหตุอื่นที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว และเกิดเฉพาะในสถานการณ์นั้นสถานการณ์เดียว) ซึ่งสามารถมองได้ทั้งสองแง่ว่าการที่บุคคลอธิบายสาเหตุพฤติกรรมทางลบของตนเองและผู้อื่นในแง่ดี ทำให้บุคคลรับรู้ตนเองและผู้อื่นในทางบวก และทำให้บุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงในที่สุด และในขณะเดียวกันก็สามารถตีความได้ว่า การที่บุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง (รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงประกอบด้วยการรับรู้ตนเองและผู้อื่นในทางบวกทั้งคู่) ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะระบุสาเหตุการกระทำในทางลบทั้งของตนเองและผู้อื่นในแง่ดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังศึกษาเพิ่มเติมอีกด้วยว่ารูปแบบความผูกพันมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการอนุมานสาเหตุที่มีความเฉพาะเจาะจงมากไปกว่านั้นหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ เช่น ปრაการณผู้กระทำ-ผู้สังเกต และความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

ในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับตัวแปรรูปแบบความผูกพัน ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบที่แบ่งเป็นสี่ด้านตามแนวทางของ Bartholomew และ Horowitz (1991) ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงเหตุผลในการเลือกใช้การจัดแบ่งแบบดังกล่าวในงานวิจัยครั้งนี้ต่อไปในบทที่ 2 ในตอนที่กล่าวถึงการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย และในส่วนของ การอนุมานสาเหตุ ผู้วิจัยก็เลือกศึกษาเฉพาะการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบเท่านั้น เนื่องจากการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบเป็นสิ่งที่ใช้แบ่งแยกระหว่างบุคคลที่มองโลกในแง่ดีและบุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย อีกทั้งยังเป็นตัวทำนายตัวแปรทางบุคลิกภาพอื่น ๆ ได้อย่างมีความหมาย ในขณะที่การอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางบวกไม่สามารถแบ่งแยกระหว่างบุคคลที่มองโลกในแง่ดีและบุคคลที่มองโลกในแง่ร้ายได้มากเท่า และไม่สามารถทำนายตัวแปรทางบุคลิกภาพหลาย ๆ ตัวได้อย่างการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ (Seligman, 1992) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้แบ่งแยกสถานการณ์ทางลบระหว่างสถานการณ์ทางลบในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทั่วไปอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้มี

สมมติฐานว่าคุณคนจะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่ออนุมานสาเหตุของการกระทำในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป แต่การแบ่งระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและทั่วไปนี้กระทำเพียงเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้สำรวจแง่มุมต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ในชีวิตจริงของคุณคนได้ครอบคลุม และสามารถวิเคราะห์ได้ละเอียดยิ่งขึ้นเท่านั้น

ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของงานวิจัย

ทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (Attachment Styles Theory)

Bowlby (1973, 1977, 1982) ได้เสนอโมเดลทฤษฎีความผูกพัน (Attachment) ขึ้นเพื่ออธิบายว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหนึ่ง ๆ กับบุคคลอื่นรอบข้างมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของตัวบุคคลอย่างไร และให้ความหมายของรูปแบบความผูกพัน (Attachment Styles) ว่าเป็นรูปแบบอันคงที่ของอารมณ์ ปัญญา และพฤติกรรมในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

Bowlby (1988) ยังเสนอว่ารูปแบบความผูกพันเป็นสิ่งที่มีความเป็นเอกลักษณ์สำหรับแต่ละบุคคล และเป็นสิ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่บุคคลยังอยู่ในวัยทารกในช่วง 6 เดือนแรกที่ทารกมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เลี้ยงดู ซึ่งโดยมากแล้วผู้เลี้ยงดูมักหมายถึงมารดาของเด็กนั่นเอง หากเด็กมีความใกล้ชิดกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดูที่ให้เวลากับเด็กและตอบสนองความต้องการของเด็ก เด็กจะสามารถสร้าง “ฐานอันมั่นคง” (Secure base) ที่จะนำไปใช้ในการจัดการกับความตึงเครียด ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ใหม่ ๆ และใช้ในการสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้ แต่หากเด็กมีผู้เลี้ยงดูที่ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้เวลา และปฏิเสธความต้องการของเด็ก ก็จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจในโลกรอบตัว รวมไปถึงเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในคุณค่าของตนเอง และยิ่งเกิดความตึงเครียดแบบเรื้อรังอีกด้วย

Bowlby (1977, 1982) มีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่าความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้เลี้ยงดูนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ” (Internal working models) ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การพัฒนา รูปแบบความผูกพันอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลอีกทอดหนึ่ง ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจนี้ประกอบด้วยส่วนย่อยสองส่วน ได้แก่

1. ตัวแบบของตนเองที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ (Internal working model of the self)
หมายถึง ความเชื่อที่ว่าตนเองมี/ไม่มีคุณค่า มี/ไม่มีความสำคัญ และ เป็น/ไม่เป็นที่รัก (Bartholomew & Horowitz, 1991) มโนทัศน์นี้เทียบเท่ากับมโนทัศน์ “ภาพในความคิดเกี่ยวกับตนเอง” (Self-schema) หรือ “ความนับถือในตนเอง” (Self-esteem) (Baron & Byrne, 2000)
2. ตัวแบบของผู้อื่นที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ (Internal working model of the others)
หมายถึง ความเชื่อที่ว่าบุคคลอื่นนั้นน่าเชื่อถือ/ไม่น่าเชื่อถือ น่าไว้วางใจ/ไม่น่าไว้ใจ และพึ่งพาได้/ไม่ได้ (Bartholomew & Horowitz, 1991) Baron และ Byrne (2000) กล่าวถึงมโนทัศน์นี้ในฐานะของ “ความไว้วางใจระหว่างบุคคล” (Interpersonal trust)

การแบ่งประเภทรูปแบบความผูกพัน

การแบ่งรูปแบบความผูกพันเป็น 3 ประเภท

หลังจากที่ Bowlby ได้เสนอทฤษฎีรูปแบบความผูกพันขึ้นมา Ainsworth, Blehar, Waters และ Wall (1978) ก็ได้นำพื้นฐานทฤษฎีของ Bowlby มาใช้ในงานวิจัยที่เป็นการทดลองเกี่ยวกับการตอบสนองของเด็กทารกต่อการแยกจากกับผู้เลี้ยงดูแล้วได้กลับมาพบกับผู้เลี้ยงดูอีกครั้ง¹ (Baron & Byrne, 2000) ในการวิจัยครั้งนั้น พบว่าเด็กทารกมีรูปแบบการตอบสนองที่เป็นเอกลักษณ์อยู่สามรูปแบบด้วยกัน ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการตอบสนองสามรูปแบบที่พบดังกล่าวมาใช้แบ่งประเภทของรูปแบบความผูกพัน รูปแบบความผูกพันทั้งสามประเภท ได้แก่

1. รูปแบบมั่นคง (Secure) หมายถึง การมีอารมณ์ในเชิงบวก มีความเห็นอกเห็นใจ มีความนับถือในตนเองสูง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันและผู้ใหญ่ในทางบวก (Baron & Byrne, 2000) รู้สึกสบายใจเมื่อใกล้ชิดหรือพึ่งพาผู้อื่น และสามารถสนิทสนมกับผู้อื่นได้อย่างง่ายดาย (Mickelson, Kessler, & Shaver, 1997)

¹ Ainsworth และคณะ (1978) ทำการทดลองโดยสร้างสถานการณ์ขึ้นสองระยะคือ ในตอนแรกให้แม่ออกจากห้องและปล่อยให้ทารกไว้ในห้องเป็นระยะเวลาสั้น ๆ จากนั้นจึงค่อยให้แม่กลับเข้ามา จากการสังเกตปฏิกิริยาของทารก พบว่าทารกที่มีลักษณะมั่นคงมีอาการไม่พอใจเล็กน้อยเมื่อแม่ไม่อยู่ และอารมณ์ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็วเมื่อแม่กลับมา ในขณะที่ทารกที่มีลักษณะหลบหลีกมีแนวโน้มจะปฏิเสธแม่ แสดงการควบคุมอารมณ์ และแข็งขันต่อแม่เมื่อแม่กลับมา ส่วนเด็กที่มีลักษณะวิตกขัดแย้งมีการตอบสนองที่ขัดแย้งในตนเองอย่างชัดเจน ซึ่งก็คือจะร้องไห้เมื่อแม่แยกจากไป และยิ่งร้องไห้และแสดงความโกรธต่อไปอีกเมื่อแม่กลับมา งานวิจัยในเชิงสังเกตการณ์ยังให้หลักฐานที่ว่าพฤติกรรมเหล่านี้ยังปรากฏให้เห็นได้ในบุคคลวัยผู้ใหญ่เมื่อบุคคลต้องแยกจากคู่รักของตนที่สนามบินอีกด้วย (Baron & Byrne, 2000)

2. รูปแบบหลบหลีก (avoidant) หมายถึง การมีความสัมพันธ์แบบห่างเหินและเป็นปฏิปักษ์กับบุคคลอื่น มีแนวโน้มที่จะไม่ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เมื่อเผชิญปัญหา (Baron & Byrne, 2000) และยังเกิดความอึดอัดใจเมื่อต้องใกล้ชิดกับผู้อื่น และคิดว่าการไว้ใจผู้อื่นเป็นเรื่องยาก (Mickelson et al., 1997)
3. รูปแบบวิตกขัดแย้ง (Anxious-ambivalent) หมายถึง การต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ ต้องการใกล้ชิดกับผู้อื่น ในขณะที่เดียวกันก็จะแสดงความโกรธ ไม่ยอมตาม ไม่มีความกระตือรือร้นและไม่ชอบเข้าสังคม (Baron & Byrne, 2000) มักมองว่าบุคคลอื่นลัษณะที่จะเข้ามาใกล้ชิดกับตน กังวลว่าผู้อื่นจะไม่สนใจตน และกลัวการถูกผู้อื่นปฏิเสธ (Mickelson et al., 1997)

การแบ่งรูปแบบความผูกพันเป็นสามประเภทตามแนวทางของ Ainsworth และคณะ (1978) ได้ถูกอ้างอิงถึงและได้รับการรองรับจากงานวิจัยอย่างแพร่หลาย ยกตัวอย่างเช่นงานวิจัยที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่และทารกของ Becker และ Becker (1994) ซึ่งให้ผลรองรับการแบ่งประเภทรูปแบบความผูกพันเป็นสามประเภท งานวิจัยดังกล่าวอาศัยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของแม่เพื่อสำรวจว่าพฤติกรรมแบบใดก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงในระดับใดสำหรับเด็กทารก โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้สามารถทำนายรูปแบบความผูกพันของทารกได้จากพฤติกรรมของผู้เป็นแม่ ซึ่งในการศึกษานี้ผู้วิจัยสรุปว่าระดับความรู้สึกมั่นคงน่าจะแบ่งออกได้เป็นสามระดับ ซึ่งก็นับว่าสอดคล้องกับการแบ่งรูปแบบความผูกพันเป็นสามประเภทพอดี ผลส่วนหนึ่งจากการวิจัยได้นำมาเสนอให้เห็นในตารางที่ 1 โดยสังเขป

การแบ่งประเภทรูปแบบความผูกพันเป็นสามประเภทไม่เพียงถูกอ้างอิงถึงอย่างแพร่หลายในงานวิจัยเกี่ยวกับทารกเท่านั้น แต่การแบ่งประเภทนี้ยังได้รับการรองรับจากงานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลวัยผู้ใหญ่จำนวนมาก งานวิจัยจำนวนหนึ่งพบว่าการแบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็นสามประเภทสามารถนำไปทำความเข้าใจเรื่องปัญหาและพฤติกรรมในความสัมพันธ์ใกล้ชิด (เช่น Brennan & Shaver, 1995; Collins & Read, 1990; Feeney & Noller, 1990; Kirkpatrick & Davis, 1994) เรื่องการเปิดเผยตนเอง (Mikulincer & Nachshon, 1991) การดูแลผู้อื่น (Kunce & Shaver, 1994) การแก้ปัญหา (Pistole, 1989) การจัดการกับข้อมูล (Mikulincer, 1997) การจัดการกับความเครียด (Mikulincer & Florian, 1998) และพยาธิสภาพทางจิต (Brennan & Shaver, 1995) ได้

ตารางที่ 1

ตัวอย่างพฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูที่มีมากำหนดระดับความรู้สึกมั่นคงและรูปแบบความผูกพันของเด็ก
ในวัยทารก

พฤติกรรมของแม่	ตัวอย่างพฤติกรรม	ระดับความรู้สึกมั่นคง
การสัมผัส (Touch)	แตะทารกด้วยปลายนิ้ว	ต่ำ
	อุ้มทารกไว้ในวงแขนโดยมีระยะห่างจากหน้าอก	ปานกลาง
	กอดทารกไว้แนบอก	สูง
การประสานสายตา (Eye Contact)	หลีกเลี่ยงการจ้องมองดูทารก	ต่ำ
	มองดูทารกเป็นระยะเวลาดสั้น ๆ โดยไม่แสดง ความรู้สึกใด ๆ	ปานกลาง
	จ้องมองทารกแบบประจัญหน้าเป็นเวลานาน	สูง
การพูดคุย (Talk)	ไม่พูดหรือแทบไม่พูดกับหรือเกี่ยวกับทารก	ต่ำ
	พูดกับทารกหรือเกี่ยวกับทารกทั้งในแง่บวกและ ลบ	ปานกลาง
	พูดกับทารกหรือเกี่ยวกับทารกในแง่บวกเป็น ส่วนใหญ่ โดยมีประโยคเกี่ยวกับการดูแลและ ความอยู่ดีมีสุขของทารก	สูง
การรับรู้และตอบสนอง ความต้องการของทารก (Awareness & response to infants needs)	แสดงท่าทีเหมือนไม่รับรู้ความต้องการของทารก	ต่ำ
	รับรู้ความต้องการของทารก แต่ตอบสนองอย่าง ไม่เหมาะสม	ปานกลาง
	รับรู้ความต้องการของทารกและตอบสนองได้ อย่างเหมาะสมในทันที	สูง

ที่มา: ปรับจาก Becker และ Becker (1994) อ้างถึงใน Baron และ Byrne (2000)

การแบ่งรูปแบบความผูกพันเป็น 4 ประเภท

ในเวลาต่อมา Bartholomew นักจิตวิทยาสังคมได้เสนอให้แบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็นสี่ประเภท (Bartholomew & Horowitz, 1991; Griffin & Bartholomew, 1994) ด้วยเหตุผลสองประการ

ประการแรกคือ Bartholomew (1990) ได้ประมวลการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรรูปแบบความผูกพันในงานวิจัยสองประเภท ประเภทแรกได้แก่งานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลวัยผู้ใหญ่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดูและผลกระทบจากการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นพ่อแม่ของบุคคลงานวิจัยประเภทนี้อยู่ในความสนใจของนักจิตวิทยาคลินิกและพัฒนาการ ส่วนงานวิจัยประเภทที่สองคืองานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและความสัมพันธ์ฉันท์คู่รัก ซึ่งอยู่

ในความสนใจของนักจิตวิทยาสังคมและพฤติกรรม และตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะของรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกในงานวิจัยสองประเภทยังคงมีความแตกต่างกัน โดยในงานวิจัยประเภทแรกมักจะระบุว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกมีลักษณะไม่แยแสต่อความผูกพัน และปฏิเสธว่าตนมีความรู้สึกกังวลในสถานการณ์ที่ตึงเครียด ในขณะที่ในงานวิจัยประเภทที่สองมักจะระบุว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกมีลักษณะกลัวการมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และมักแสดงความตึงเครียดทางอารมณ์ออกมาสูง (McGowan, Daniels, & Byrne, in press)

ประการที่สอง Bartholomew และ Horowitz (1991) ได้ทบทวนทฤษฎีของ Bowlby ที่มีสมมติฐานหลักในเรื่องตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ 2 ส่วน แล้วจึงสรุปออกมาว่ารูปแบบความผูกพันที่ถูกกำหนดโดยพื้นฐานของตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจนี้จะแบ่งเป็น 4 รูปแบบเสียมากกว่า เนื่องมาจากว่าทั้งตัวแบบของตนเอง (หรือการรับรู้ตนเอง) และตัวแบบของผู้อื่น (หรือการรับรู้ผู้อื่น) เป็นมโนทัศน์ที่แปรผันกันอย่างเป็นอิสระ ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการยืนยันในงานวิจัยของ McGowan และคณะ (in press) แล้วด้วย และจากทฤษฎีของ Bowlby ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจทั้งสองแบบต่างก็มีลักษณะเป็นทวิภาค คือ แบ่งได้เป็นบวกและลบ (เช่น รับรู้ผู้อื่นเป็นบวก/ลบ และรับรู้ตนเองเป็นบวก/ลบ) (Bartholomew & Horowitz, 1991; Griffin & Bartholomew, 1994) ซึ่งน่าจะนำไปสู่รูปแบบความผูกพันสี่ประเภท ดังจะอธิบายให้เห็นได้ชัดเจนขึ้นในตารางแบบ 2 (ตัวแบบของตนเอง) x 2 (ตัวแบบของผู้อื่น) ในภาพที่ 3

		ตัวแบบของตนเอง	
		บวก	ลบ
ตัวแบบของผู้อื่น	บวก	มั่นคง (Secure)	หมกมุ่น (Preoccupied)
	ลบ	หมางเมิน (Dismissing)	หวาดหวั่น (Fearful)

ภาพที่ 3 รูปแบบความผูกพันสี่ประเภทที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการรับรู้ตนเองและการรับรู้ผู้อื่น

รูปแบบความผูกพัน 4 ประเภทที่ Bartholomew และ Horowitz (1991) กล่าวถึง ได้แก่

1. รูปแบบมั่นคง (Secure)

เป็นรูปแบบความผูกพันที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการรับรู้ทั้งตนเองและผู้อื่นในทางบวก (Bartholomew & Horowitz, 1991) รูปแบบความผูกพันแบบนี้ถือเป็นรูปแบบความผูกพันที่มีความสมบูรณ์และประสบความสำเร็จในการมีปฏิสัมพันธ์มากที่สุด บุคคลที่มีความผูกพันรูปแบบนี้เป็นบุคคลที่รู้สึกสบายใจเมื่อมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และเมื่อต้องช่วยเหลือหรือต้องพึ่งพาผู้อื่น และ

ยังเป็นบุคคลที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ยาวนาน แน่นแฟ้น และน่าพึงพอใจได้ (Baron & Byrne, 2000)

เนื่องจากว่ามโนทัศน์นี้มีความสอดคล้องกับมโนทัศน์ที่นักวิจัยอื่น ๆ เรียกว่า “ผูกพันอย่างมั่นคง” (Securely attached) (อย่างเช่น Hazan & Shaver, 1987²; Main, Kaplan & Cassidy, 1985³) Bartholomew และ Horowitz (1991) จึงให้ชื่อความผูกพันในรูปแบบนี้ว่า “มั่นคง”

2. รูปแบบหมางเมิน (Dismissing / Dismissive-avoidant)

เป็นรูปแบบความผูกพันที่มีความขัดแย้งในตนเอง (Baron & Byrne, 2000) กล่าวคือเป็นการประเมินตนเองในทางบวก มองว่าตนเองมีคุณค่า แต่คิดว่าบุคคลอื่นมีลักษณะทางลบ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันประเภทนี้จะปกป้องตนเองจากความผิดหวังโดยหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่นอย่างแท้จริง (Baron & Byrne, 2000; Bartholomew & Horowitz, 1991) และจะพยายามพึ่งพาตนเองและพยายามรักษาความเข้มแข็งและความสามารถในการยืนหยัดด้วยตนเองเอาไว้ (Bartholomew & Horowitz, 1991) บุคคลเหล่านี้มักประเมินความสัมพันธ์ที่ตนเองมีกับบุคคลอื่น ๆ ในทางลบ

ความผูกพันรูปแบบนี้สอดคล้องกับรูปแบบความผูกพันที่ Main และคณะ (1985) เรียกว่า “ปลีกตัว” (Detached) หรือ “หมางเมิน” (Dismissing)

3. รูปแบบหมกมุ่น (Preoccupied)

เป็นรูปแบบความผูกพันที่มีความขัดแย้งในตนเองอีกรูปแบบหนึ่ง (Baron & Byrne, 2000) กล่าวคือเป็นการผสมผสานระหว่างการมีความนับถือและมั่นใจในตนเองต่ำ มีความรู้สึกว่าคุณค่า ไม่น่าเป็นที่รัก กับการประเมินบุคคลอื่นในทางบวก (Baron & Byrne, 2000; Bartholomew & Horowitz, 1991) รูปแบบความผูกพันเช่นนี้ทำให้บุคคลแสวงหาความใกล้ชิดและการยอมรับจากบุคคลอื่นที่มีคุณค่าต่อตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่าเพียงพอกับความสัมพันธ์นั้น (Baron & Byrne, 2000)

² Hazan และ Shaver (1987) แบ่งประเภทรูปแบบความผูกพันเป็น 3 ประเภท และใช้การวัดด้วยวิธีรายงานตน โดยใช้แบบวัดที่เป็นบทบรรยายลักษณะรูปแบบความผูกพันสามประเภท ผู้ร่วมการวิจัยต้องอ่านบทบรรยายและระบุว่าตนเองมีลักษณะตรงกับรูปแบบความผูกพันประเภทใดมากที่สุด

³ Main และคณะ (1985) แบ่งประเภทรูปแบบความผูกพันเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกับ Hazan และ Shaver (1987) แต่ใช้การวัดด้วยวิธีการสัมภาษณ์ที่เรียกว่า “การสัมภาษณ์ความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่” (Adult attachment interview หรือ AAI) (George, Kaplan, & Main, 1985; Main & Goldwyn, 1994)

ความผูกพันรูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับรูปแบบความผูกพันที่ Hazan และ Shaver (1987) เรียกว่า “วิตกขัดแย้ง” และสอดคล้องกับที่ Main และคณะ (1985) เรียกว่า “จมปลัก” (Enmeshed) หรือ “หมกมุ่น” (Preoccupied)

4. รูปแบบหวาดหวั่น-หลบหลีก (Fearful-avoidant)

เป็นรูปแบบความผูกพันที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการรับรู้ทั้งตนเองและผู้อื่นในทางลบ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหวาดหวั่น-หลบหลีกมักมีความรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ไม่น่าเป็นที่รัก บวกกับคาดหวังว่าคนอื่นจะไม่น่าไว้ใจ บุคคลเหล่านี้มักปฏิเสธตนเอง และตอบสนองต่อตนเองในทางลบ (Bartholomew & Horowitz, 1991) บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันลักษณะนี้มักหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น เพื่อป้องกันไม่让自己ถูกปฏิเสธเสียเอง และมักขาดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย อีกทั้งยังปรับตัวยากอีกด้วย (Baron & Byrne, 2000)

Bartholomew และ Horowitz (1991) เรียกรูปแบบความผูกพันนี้ว่า “หวาดหวั่น-หลบหลีก” เนื่องจากเป็นมโนทัศน์ที่สอดคล้องกับมโนทัศน์รูปแบบหลบหลีกของ Hazan และ Shaver (1987) อย่างไรก็ดีในงานวิจัยหลาย ๆ งานที่ศึกษารูปแบบความผูกพันสี่ประเภทตามแบบของ Bartholomew และ Horowitz เรียกรูปแบบความผูกพันประเภทนี้เพียงสั้น ๆ ว่า “หวาดหวั่น” (เช่น Diehl, Elnick, Bourbeau, & Labouvie-Vief, 1998; McGowan et al., in press) ซึ่งเป็นชื่อเรียกที่จะใช้ในงานวิจัยชิ้นปัจจุบันนี้ด้วย

ในปัจจุบัน มีงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันร่วมกับตัวแปรทางบุคลิกภาพและตัวแปรระหว่างบุคคลอื่น ๆ โดยนำการแบ่งประเภทความผูกพันทั้งสามประเภทและสี่ประเภทไปใช้ งานวิจัยเหล่านี้มักให้ผลที่ชี้ว่ารูปแบบความผูกพันที่พัฒนามาตั้งแต่วัยทารกนี้จะเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมตลอดช่วงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปกำหนดรูปแบบการสร้างมิตรภาพ รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ หรือความสำเร็จในการรักษาความสัมพันธ์เอาไว้ (Baron & Byrne, 2000)

ถึงแม้ว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่และทารกในช่วงเริ่มต้นของชีวิตจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดรูปแบบความผูกพัน งานวิจัยจำนวนหนึ่งก็ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบความผูกพันไม่ได้เป็นสิ่งที่ตายตัวอยู่ชั่วชีวิตของบุคคล (เช่น Mickelson, Kessler, & Shaver, 1997) หากแต่เป็นสิ่งที่มีการพัฒนาการตลอดช่วงชีวิต โดยจะได้รับการหล่อหลอมตามประสบการณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ทางการปฏิสัมพันธ์ย่อมมีอิทธิพลมาเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของตัวตนของบุคคลรวมไปถึงภาพลักษณ์ของบุคคลอื่น ซึ่งภาพลักษณ์ทั้งสองเป็นพื้นฐานการกำหนด

รูปแบบความผูกพัน เมื่อภาพลักษณ์พื้นฐานทั้งสองเปลี่ยนแปลงไป นั้นย่อมหมายความว่ารูปแบบความผูกพันก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความผูกพันนี้อาจจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลงก็ได้ (Baron & Byrne, 2000)

เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันในต่างประเทศ

เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันที่แบ่งรูปแบบความผูกพันเป็น 3 ประเภท

1. แบบสอบถามคำบรรยายสามข้อของ Hazan และ Shaver (Hazan and Shaver's 3-item descriptions; Hazan & Shaver, 1987)

เป็นมาตรวัดแบบข้อกระทงเดียว (Single-item measure) ข้อกระทงเป็นกลุ่มประโยคสามกลุ่มที่บรรยายลักษณะของรูปแบบความผูกพันสามประเภท ได้แก่ รูปแบบมั่นคง รูปแบบหลบหลีก และรูปแบบวิตกขัดแย้ง นำมาใช้วัดโดยให้ผู้ตอบเลือกว่าลักษณะใดตรงกับตนเองมากที่สุดเพียงลักษณะเดียว

2. มาตรวัดความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult Attachment Scale/ AAS; Collins & Read's, 1990)

เป็นมาตรวัดที่ประกอบด้วยข้อกระทง 18 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรแบบลิเคิร์ต (1 = ไม่ใช่ลักษณะนิสัยของฉันเลย ไปจนถึง 5 = ตรงกับลักษณะนิสัยของฉันมาก) ได้รับการออกแบบมาเพื่อวัดองค์ประกอบหลักสามประการของรูปแบบความผูกพัน ได้แก่ ความสบายใจเมื่อต้องใกล้ชิดกับบุคคลอื่น การพึ่งพา และความวิตกกังวล

เมื่อนำผลที่ได้จากมาตรวัดมาวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วพบว่า มีสององค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบหลบหลีก (Avoidance) และองค์ประกอบวิตกกังวล (Anxiety) (Simpson, Ickes, & Grich, 1999)

3. การสัมภาษณ์ความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult Attachment Interview/ AAI; George, Kaplan, & Main, 1985; Main & Goldwyn, 1991)

ข้อคำถามในบทสัมภาษณ์ได้รับการออกแบบมาเพื่อสอบถามบุคคลเกี่ยวกับความทรงจำเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลในวัยเด็กกับพ่อแม่ รวมไปถึงการประเมินประสบการณ์เหล่านั้นว่ามีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลในวัยผู้ใหญ่อย่างไร

4. แบบสอบถามความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult Attachment Questionnaire/ AAQ; Simpson, Rholes, & Nelligan, 1992)

เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อกระทง 13 ข้อ ข้อความในแต่ละข้อกระทงเป็นข้อความที่คัดลอกมาจากข้อความในบทบรรยายรูปแบบความผูกพันของ Hazan และ Shaver (1987) มีลักษณะเป็นมาตราลิเคิร์ต (1 = ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไปจนถึง 7 = เห็นด้วยมากที่สุด)

เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบ ได้แก่ ดรรชนีความผูกพันแบบหลบหลีก/มั่นคง (Avoidant/secure attachment index) และดรรชนีความผูกพันแบบวิตก (Anxious attachment index) (Tucker & Anders, 1999)

เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันที่แบ่งความผูกพันเป็น 4 ประเภท

1. แบบสอบถามความสัมพันธ์ (Relationship Questionnaire/ RQ; Bartholomew & Horowitz's, 1991)

มาตร RQ จัดเป็นมาตรข้อกระทงเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยกลุ่มข้อความ 4 กลุ่มที่บรรยายลักษณะของรูปแบบความผูกพันทั้งสี่ประเภท และมีแบบประเมินที่แบ่งออกเป็นสองตอนสำหรับผู้ตอบ ในส่วนแรกให้ผู้ตอบประเมินว่าตนเองมีลักษณะตรงกับคำบรรยายหนึ่ง ๆ มากเพียงไร โดยผู้ตอบต้องประเมินลงบนมาตราลิเคิร์ต (จาก 1 = ไม่ตรงกับตัวฉันเลย ไปจนถึง 7 = ตรงกับตัวฉันมาก) และในส่วนที่สองให้ผู้ตอบประเมินว่าตนเองมีลักษณะเหมือนลักษณะที่ระบุในรูปแบบความผูกพันใดมากที่สุด โดยผู้ตอบสามารถเลือกได้เพียงรูปแบบเดียว

จุดประสงค์หลักของมาตร RQ คือเพื่อวัดข้อมูลออกมาเป็นคะแนนต่อเนื่อง แต่ Bartholomew (2001) ก็แนะนำว่าหากผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องแบ่งผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็นกลุ่มบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันประเภทต่าง ๆ ก็สามารถแปรคะแนนเป็นแบบแบ่งประเภทได้ โดยจัดผู้ตอบแบบสอบถามให้อยู่ในกลุ่มรูปแบบความผูกพันประเภทที่เขาให้คะแนนสูงที่สุด หากมีปัญหาในลักษณะที่ผู้ตอบให้คะแนนมากกว่าหนึ่งรูปแบบสูงพอ ๆ กัน ก็จำเป็นต้องแก้ปัญหาโดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงรูปแบบเดียวอีกครั้ง หรือลบข้อมูลของผู้ตอบรายนั้นออกจากข้อมูลที่มีอยู่หรือใช้วิธีสุ่มเลือกรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดที่ผู้ตอบได้ตอบมา

มาตร RQ ได้รับการทดสอบความตรงโดยการเปรียบเทียบผลกับการสัมภาษณ์ความผูกพันจากเพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Attachment Interview/ PAI) และสามารถนำไปใช้วัดได้ทั้งในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดโดยทั่ว ๆ ไปและความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคู่รัก รวมไปถึงความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงอื่น ๆ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้วัดรูปแบบความผูกพัน

ของบุคคลที่สามได้โดยการให้ผู้ตอบประเมินรูปแบบความผูกพันของบุคคลอื่น (Bartholomew, 2001)

2. มาตรวัดความสัมพันธ์ (Relationship Scales Questionnaire/ RSQ; Griffin & Bartholomew, 1994)

มาตร RSQ ประกอบด้วยข้อกระทง 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรลิเคิร์ต (1 = ไม่เหมือนฉันเลย ไปจนถึง 5 = เหมือนฉันมากที่สุด) ข้อความในมาตร RSQ เป็นข้อความที่คัดลอกมาจากแบบสอบถามความสัมพันธ์ของ Bartholomew และ Horowitz (1991) จำนวน 18 ข้อ (รูปแบบมั่นคงและหมางเมินรูปแบบละ 5 ข้อ และรูปแบบหวาดหวั่นและหมกมุ่นรูปแบบละ 4 ข้อ) และอีก 12 ข้อที่เหลือเป็นข้อความที่คัดมาจากคำบรรยายรูปแบบความผูกพันของ Hazan และ Shaver (1987) และมาตรวัดความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ของ Collins และ Read (1990)

มาตร RSQ ได้รับทดสอบความตรงโดยการเปรียบเทียบผลจากมาตร RSQ กับมาตรอื่น จำนวนมากรวมถึงการสัมภาษณ์ด้วย ผู้สร้างมาตรสรุปว่าสามารถนำมาตร RSQ มาใช้วัดรูปแบบความผูกพันในกรอบความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับ RQ (Bartholomew, 2001)

นอกจากนี้ RSQ ยังถูกออกแบบมาเพื่อให้วัดรูปแบบความผูกพันออกมาเป็นคะแนนต่อเรื่อง ไม่ใช่เพื่อแบ่งประเภท แต่หากผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องแบ่งผู้ตอบแบบสอบถามออกตามประเภทรูปแบบความผูกพันจริง Bartholomew (2001) ก็แนะนำให้ใช้คะแนนมาตรฐานเข้ามาช่วย โดยต้องหาคะแนนเฉลี่ยของมาตรรองแต่ละส่วน (คะแนนของรูปแบบความผูกพันแต่ละรูปแบบ) แล้วแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน ทั้งนี้ทั้งนี้การตีความคะแนนในลักษณะนี้ก็เป็นวิธีที่ผู้สร้างมาตรไม่แนะนำอยู่นั่นเอง

ยิ่งไปกว่านั้น Bartholomew (2001) ก็แนะนำผู้วิจัยยังสามารถนำมาตร RQ และ RSQ มาใช้ร่วมกันได้อีกด้วย โดยการแปลงคะแนนที่ได้จากมาตรทั้งสองเป็นคะแนนมาตรฐานเสียก่อน แล้วจึงค่อยนำมาบวกกัน และคะแนนที่ได้นี้นอกจากจะระบุถึงรูปแบบความผูกพันแล้ว ยังสามารถวัดมิติตัวตนและมิติผู้อื่นได้อีกด้วย (Bartholomew, 2001) โดยมีวิธีคิดคะแนนดังนี้

มิติตัวตน วัดโดยใช้คะแนนตัวเองทางบวกเป็นตัวตั้ง แล้วลบออกด้วยคะแนนตัวเองทางลบ ซึ่งก็คือ

$$\text{มิติตัวตน} = (\text{คะแนนมั่นคง} + \text{คะแนนหมางเมิน}) - (\text{คะแนนหวาดหวั่น} + \text{คะแนนหมกมุ่น})$$

มิติผู้อื่น วัดโดยใช้คะแนนตัวแบบของผู้อื่นทางบวกเป็นตัวตั้ง แล้วลบออกด้วยคะแนนตัวแบบของผู้อื่นทางลบ ซึ่งก็คือ

$$\text{มิติผู้อื่น} = (\text{คะแนนมั่นคง+หมกมุ่น}) - (\text{คะแนนของหวาดหวั่น} + \text{หมางเมิน})$$

3. มาตรวัดรูปแบบความผูกพันของอัลบานี (The Albany Measure of Attachment Style/ AMAS; McGowan et al., in press)

Fraley และ Waller (1998) ได้วิจารณ์ในงานวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันว่า งานวิจัยที่นำตัวแปรรูปแบบความผูกพันเข้าไปเกี่ยวข้องมักใช้การวัดแบบแบ่งประเภท คือจัดแบ่งผู้ร่วมการวิจัยออกเป็นกลุ่มตามประเภทรูปแบบความผูกพันที่แตกต่างกัน ทั้งที่ตามจริงแล้วการวัดรูปแบบความผูกพันออกมาเป็นคะแนนต่อเนื่องสำหรับรูปแบบความผูกพันแต่ละด้าน (dimensional) เป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการวัดแบบแบ่งประเภท (categorical)

ถึงแม้ในงานวิจัยเก่า ๆ จะพบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและตัวแปรอื่น ๆ ในระดับกลาง การวัดแบบแบ่งประเภทก็ยังจัดว่ามีข้อจำกัดในเรื่องของค่าความแปรปรวน กล่าวคือการวัดตัวแปรรูปแบบความผูกพันออกมาเป็นประเภททำให้ไม่สามารถพิจารณาระดับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของรูปแบบความผูกพันกับตัวแปรต่าง ๆ เช่น พฤติกรรม ความเชื่อ และเจตคติ ได้ (McGowan et al., in press)

มาตรวัดรูปแบบความผูกพันแบบหลายข้อกระทงมีปรากฏให้เห็นอยู่จำนวนหนึ่งดังที่ได้เสนอไปข้างต้น แต่ McGowan และคณะ (in press) ได้ตั้งข้อสังเกตว่ามาตรที่มีอยู่ล้วนเป็นมาตรที่วัดพฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และถามความรู้สึกของผู้ตอบที่มีต่อคู่รักของตน ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการนำทฤษฎีรูปแบบความผูกพันไปใช้ขยายความถึงความสัมพันธ์ลักษณะอื่น ๆ McGowan และคณะจึงสร้างมาตร AMAS ขึ้นโดยออกแบบข้อกระทงให้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความรู้สึก และความเชื่อที่มีความทั่วไปมากขึ้น ซึ่งหากมองในแง่หนึ่งแล้วมาตร AMAS ดูเหมือนขาดความตรงปรากฏ (Face validity) แต่ผู้สร้างมาตรก็อ้างว่างานวิจัยในสาขาอื่น ๆ ในอดีตก็แสดงให้เห็นว่าการวัดทางอ้อมได้ถูกนำมาใช้และเป็นที่ยอมรับกันแล้ว

นอกจากนี้ McGowan และคณะ (in press) ยังได้นำมาตร AMAS ที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อวัดรูปแบบความผูกพันแบบสี่ประเภทตามแนวคิดของ Bartholomew และ Horowitz (1991) ไปทดสอบหาความตรงโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ และหาความสัมพันธ์กับมาตรอื่น ๆ ได้แก่ มาตรวัดความนับถือตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale/ RSE; Rosenberg, 1965) ซึ่งเป็นมาตรที่ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ และใช้วัดระดับการรับรู้คุณ

ค่าของตนเองและการยอมรับตนเอง, แบบสอบถามความสัมพันธ์ (Relationship Questionnaire) ของ Bartholomew และ Horowitz (1991), มาตรการเข้าสังคม (Sociability Scale/ SS; Cheek & Buss, 1981) ซึ่งเป็นมาตร 5 ข้อกระทงที่ใช้วัดการเฝ้สัมพันธ์กับบุคคลอื่น และ มาตรการวัดความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (AAS; Collins & Read, 1990)

ยิ่งไปกว่านั้น McGowan และคณะ (in press) ยังได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันที่วัดได้จากมาตร AMAS กับตัวแปรต่าง ๆ ที่เคยศึกษาพร้อมกับตัวแปรรูปแบบความผูกพันในงานวิจัยที่แล้ว ๆ มา และพบว่ามาตร AMAS ให้ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ สูงกว่าเมื่อวัดด้วยมาตรเช่น RQ

McGowan และคณะ (in press) ได้ศึกษามาตร AMAS เพิ่มเติมควบคู่กับการรายงานเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว การดื่มสุรา สถานภาพความสัมพันธ์ในปัจจุบัน และจำนวนความสัมพันธ์ใกล้ชิด และพบว่ามีความสัมพันธ์ที่ช่วยยืนยันว่ามาตร AMAS มีความตรงตามภาวะสันนิษฐาน นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่ามาตร AMAS มีความสอดคล้องภายในในระดับสูงอีกด้วย

แนวคิดเรื่องการอนุมานสาเหตุของพฤติกรรม

สมการเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุพฤติกรรมของ Lewin (Lewinian equation/ Attribution equation; อ้างถึงใน Gilbert, 1995)

$$B = S + D$$

B = พฤติกรรม (Behavior)
S = สถานการณ์ (Situation)
D = ลักษณะภายในตัวบุคคล

สมการของเลวินเป็นสมการที่นำมาใช้อธิบายถึงแนวคิดที่ว่าพฤติกรรม (B) หนึ่ง ๆ เป็นผลมาจากสถานการณ์ (S) ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายนอก (External factor) ผสมผสานกับลักษณะภายในตัวบุคคล (D) ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายใน (Internal factor) สมการข้างต้นนี้นำไปสู่หลักการลดทอน (Discounting principle) ที่ใช้เพื่อหาคำตอบว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มีสาเหตุมาจากตัวบุคคลมากน้อยเพียงใด หลักการดังกล่าวมีสมการดังนี้

$$D = B - S$$

ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรมที่บ่งถึงลักษณะภายในของบุคคลก็คือพฤติกรรมส่วนที่กระทำไปโดยอยู่นอกเหนือความบีบคั้นทางสถานการณ์ ส่วนพฤติกรรม (B) ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ (S) ทั้งหมดถือเป็นการกระทำที่บ่งบอกเกี่ยวกับตัวผู้กระทำไม่ได้ (Nondiagnostic behavior)

สมการดังกล่าวแสดงถึงการพยายามทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำของบุคคล ส่วนเรื่องของการอนุมานสาเหตุของการกระทำนั้น Heider (1958) เป็นบุคคลแรกที่เริ่มเสนอว่าการอนุมานสาเหตุของการกระทำมีลักษณะเป็นมิติขั้วคู่ (Bipolar) โดยขั้วหนึ่งเป็นการอนุมานไปที่สาเหตุภายใน (Internal Cause) และอีกขั้วหนึ่งเป็นการอนุมานไปยังสาเหตุภายนอก (External Cause) การที่ Heider กล่าวถึงการอนุมานสาเหตุในฐานะมิติขั้วคู่นี้มีความหมายโดยนัยว่ายิ่งบุคคลอนุมานสาเหตุไปยังปัจจัยภายในมากขึ้นเท่าไร บุคคลก็ยิ่งอนุมานไปยังปัจจัยภายนอกลดลง

ภายหลัง Weiner (1986) ได้เสนอให้เพิ่มมิติของการอนุมานสาเหตุขึ้นมาอีก 1 มิตินอกจากมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (แบ่งเป็นปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอก) ซึ่งก็คือมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ (แบ่งเป็นปัจจัยคงทนถาวรกับปัจจัยไม่คงทนถาวร) ซึ่งทำให้การอนุมานสาเหตุของพฤติกรรมแบ่งออกได้เป็น 4 แบบดังภาพ

	ปัจจัยคงทนถาวร (Stable)	ปัจจัยไม่คงทนถาวร (Unstable)
ปัจจัยภายใน (Internal)	ความสามารถ (Ability)	ความพยายาม (Effort)
ปัจจัยภายนอก (External)	ความยากง่ายของงาน (Task difficulty)	โชค (Luck)

ภาพที่ 4 รูปแบบการอนุมานสาเหตุ 4 รูปแบบที่เกิดจากโครงสร้าง 2 มิติ

งานวิจัยในภายหลังเองก็แสดงให้เห็นว่าการแบ่งมิติของการอนุมานสาเหตุให้ละเอียดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และการแบ่งการอนุมานสาเหตุเป็นเพียงปัจจัยภายนอกและภายในเป็นการแบ่งที่หยาบเกินไป เช่น งานวิจัยของ Robin, Spranca และ Mendelsohn (1996) ที่ทดลองเกี่ยวกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตก็สนับสนุนว่าการแบ่งรูปแบบการอนุมานสาเหตุออกเป็นแค่การอนุมานไปที่ปัจจัยภายใน/ปัจจัยภายนอกนั้นเป็นการแบ่งที่ไม่เพียงพอและเป็นการแบ่งที่กว้างเกินไป จนทำให้มองไม่เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่เกิดขึ้นในมิติอื่น ๆ ในการวิจัยครั้งนั้นต้องนำมิติความคงทนถาวรของสาเหตุมาพิจารณาร่วมกับมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุด้วยจึงสามารถสรุปผลการทดลองได้อย่างมีความหมาย

ความพยายามในการแบ่งรูปแบบการอนุมานสาเหตุออกเป็นมิติที่ละเอียดยิ่งขึ้นไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น Seligman และ Schulman (1986) ได้เสนอให้เพิ่มมิติของการอนุมานสาเหตุมิติที่สาม ได้แก่ มิติความเป็นสากลของสาเหตุ ใน “ทฤษฎีรูปแบบการอธิบาย” ซึ่งเป็นทฤษฎีหลักที่จะนำมาใช้อ้างอิงถึงในงานวิจัยชิ้นนี้อีกด้วย

ทฤษฎีรูปแบบการอธิบาย (Explanatory Style Theory)

Seligman, Abramson, Semmel และ von Baeyer (1979) ได้พัฒนาทฤษฎีรูปแบบการอธิบายบนพื้นฐานทฤษฎีการอนุมานสาเหตุของ Weiner และได้แสดงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เช่นเดียวกับ Weiner⁴ อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีรูปแบบการอธิบายที่ Seligman พัฒนาขึ้นต่อมาก็มีความแตกต่างออกไปจากทฤษฎีของ Weiner อยู่บ้าง โดย Seligman (1992) ที่ให้เห็นความแตกต่างหลัก ๆ ถึงสามประการด้วยกัน

ประการแรก ในขณะที่ Weiner สนใจการอธิบายสาเหตุของบุคคลเฉพาะในเหตุการณ์ ความล้มเหลวเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง Seligman กลับสนใจศึกษา “ลักษณะนิสัย” หรือแนวโน้มอันคงเส้นคงวาที่บุคคลหนึ่ง ๆ จะอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ต่าง ๆ

ประการที่สอง ในขณะที่ Weiner แบ่งมิติของการอนุมานสาเหตุออกเป็นสองมิติ Seligman กลับแบ่งมิติของการอนุมานสาเหตุออกเป็นสามมิติ โดยเพิ่มมิติเกี่ยวกับความเป็นสากลของสาเหตุเข้ามาเป็นมิติที่สาม

ประการที่สาม ในขณะที่ทฤษฎีของ Weiner มุ่งเน้นศึกษาไปในแนวทางเกี่ยวกับการฝึกลับ Seligman กลับเน้นไปในด้านการศึกษาเรื่องภาวะเจ็บป่วยทางจิต และการรักษาอาการเจ็บป่วยทางจิต

⁴ ในขณะที่นักพฤติกรรมนิยมเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ล้วนถูกกำหนดจากประสบการณ์เกี่ยวกับรางวัลและการลงโทษที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิต ส่วนปรากฏการณ์ภายในไม่ว่าจะเป็นการคิด การวางแผน หรือความคาดหวังล้วนไม่ได้มีบทบาทเป็นตัวการณใด ๆ ของการกระทำของมนุษย์ นักจิตวิทยาอย่าง Bernard Weiner กลับเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้ถูกควบคุมโดยตัวเสริมแรงเพียงเท่านั้น แต่ยังถูกควบคุมโดยภาวะภายในของจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่บุคคลอธิบายว่าสิ่งรอบตัวเขา ไม่ว่าจะเป็นตัวเสริมแรงหรือการลงโทษนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไรอีกด้วย (Seligman, 1992) Weiner เชื่อว่าพฤติกรรมอันเกิดจากความตั้งใจของมนุษย์ส่วนใหญ่ได้รับแรงจูงใจจากความคาดหวังต่อผลของพฤติกรรมนั้น

มิติของการอนุมานสาเหตุของ Seligman

ทฤษฎีรูปแบบการอธิบายแบ่งมิติของการอนุมานสาเหตุออกเป็นสามมิติ คือ

1. **มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (Personalization)** แบ่งเป็นการอธิบายสาเหตุว่าเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล (internal) หรือปัจจัยภายนอกตัวบุคคล (external)
2. **มิติความคงที่หรือความคงทนถาวรของสาเหตุ (Stability/ Permanence)** แบ่งเป็นการอธิบายสาเหตุว่าเป็นปัจจัยที่คงทนถาวร (stable/ permanent) หรือปัจจัยที่ไม่คงทนหรือชั่วคราว (unstable/ temporary)
3. **มิติการแผ่ขยายหรือมิติความเป็นสากลของสาเหตุ (pervasiveness)** แบ่งออกเป็นการอธิบายสาเหตุว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มสถานการณ์ในชีวิตบุคคล (universal) หรือปัจจัยมีอิทธิพลจำกัดอยู่เฉพาะในสถานการณ์หนึ่ง ๆ (specific)

Seligman (1992) ระบุว่ามิติของการอนุมานสาเหตุแต่ละมิติต่างก็มีความสำคัญแตกต่างกันไป การอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติของบุคคลหนึ่ง ๆ ย่อมมีผลต่อความคาดหวังและพฤติกรรมในอนาคตของบุคคลนั้นในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป

ทั้งนี้การอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุจะเป็นสิ่งที่มาควบคุมความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง และเป็นสิ่งที่มีผลกระทบกับความนับถือในตนเองของบุคคล ส่วนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรและความเป็นสากลจะมามีผลกับพฤติกรรมและสภาพจิตใจของบุคคลในอนาคต โดยมิติความคงทนถาวรจะควบคุมระยะเวลาที่บุคคลจะเกิดพฤติกรรมหรือเกิดความรู้สึกบวก/ลบ (ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลได้อนุมานสาเหตุแบบมองโลกในแง่ดีหรือมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งความแตกต่างระหว่างการอนุมานสาเหตุแบบมองโลกในแง่ดีและมองโลกในแง่ร้ายนี้ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้นในหัวข้อถัดไป) ส่วนมิติความเป็นสากลจะควบคุมจำนวนสถานการณ์ที่บุคคลจะเกิดพฤติกรรมหรือเกิดความรู้สึกบวก/ลบ (ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลได้อนุมานสาเหตุแบบมองโลกในแง่ดีหรือมองโลกในแง่ร้าย) ยกตัวอย่างเช่น หากบุคคลอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวของตนเองในแง่ร้าย บุคคลย่อมเกิดอาการหดหู่ สิ้นหวัง และหมดความพยายาม การอนุมานสาเหตุในแง่ร้ายของบุคคลนั้น ๆ ในมิติความคงทนถาวรก็จะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้น ๆ จะเกิดความสิ้นหวังและไร้ซึ่งความพยายามอยู่นานแค่ไหน ส่วนการอนุมานสาเหตุในแง่ร้ายของบุคคลบุคคลนั้นในมิติความเป็นสากลก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยบอกได้ว่าบุคคลนั้น ๆ จะเกิดความสิ้นหวังและช่วยตนเองไม่ได้ในเฉพาะบางสถานการณ์หรือในสถานการณ์ทั่วไปด้วย (Seligman, 1992)

สิ่งสำคัญอีกประการที่ควรให้ความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดของ Seligman ก็คือ การอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติถือเป็นอิสระจากกัน นั่นหมายถึงบุคคลที่มองโลกในแง่ร้ายในมิติใดมิติหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องมองโลกในแง่ร้ายในอีกสองมิติที่เหลือก็เป็นได้ ดังนั้นงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์

ระหว่างการอนุมานสาเหตุและตัวแปรอื่น ๆ ก็ควรจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สนใจกับตัวแปรการอนุมานสาเหตุเป็นมิติแต่ละมิติไป

การมองโลกในแง่ดีกับการมองโลกในแง่ร้าย (Optimism VS. Pessimism)

Seligman (1992) เสนอว่ารูปแบบการอธิบายในสถานการณ์ทางลบคือเกณฑ์ที่ใช้บ่งชี้ได้ว่าบุคคลหนึ่ง ๆ เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดี (optimist) หรือเป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ร้าย (pessimist)

เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ทางลบ บุคคลที่มีมองโลกในแง่ร้ายมีแนวโน้มจะเชื่อว่าเหตุการณ์อันเลวร้ายเป็นความผิดของตัวเอง เหตุการณ์นั้นจะคงอยู่ชั่วนานเท่านาน และจะบ่อนทำลายทุกสิ่งที่เขาทำ (ระบุสาเหตุของสถานการณ์ทางลบไปที่ปัจจัยภายในที่คงทนถาวร และมีความเป็นสากล) ส่วนบุคคลที่มีมองโลกในแง่ดี แม้เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่เรียกได้ว่าเป็นความยากเข็ญพอ ๆ กัน กลับมีแนวโน้มจะมองว่าความล้มเหลวหรือความพ่ายแพ้ไม่ได้เป็นความผิดของตัวเอง เป็นสถานการณ์ที่คงอยู่เพียงชั่วคราว และสาเหตุที่ทำให้เกิดความล้มเหลวดังกล่าวก็จะเกิดขึ้นเฉพาะในเหตุการณ์นั้นเหตุการณ์เดียว (ระบุสาเหตุของสถานการณ์ทางลบไปที่ปัจจัยภายนอกที่ไม่คงทนถาวร และมีความจำเพาะเจาะจง)

		บุคคลที่มีมองโลกในแง่ดี (Optimist)	
		สถานการณ์ทางบวก	สถานการณ์ทางลบ
มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ		ภายใน	ภายนอก
มิติความคงทนถาวร		คงทนถาวร	ชั่วคราว
มิติความเป็นสากล		เป็นสากล	เฉพาะเจาะจง
		สถานการณ์ทางลบ	สถานการณ์ทางบวก
		บุคคลที่มีมองโลกในแง่ร้าย (Pessimist)	

ภาพที่ 5 ความแตกต่างของรูปแบบการอธิบายสาเหตุระหว่างบุคคลที่มีมองโลกในแง่ดีและบุคคลที่มีมองโลกในแง่ร้ายตามทฤษฎีของ Seligman

แม้ทฤษฎีโดยรวมของ Seligman จะเสนอว่า บุคคลที่อนุมานสาเหตุของเหตุการณ์ทางบวกว่าเกิดจากปัจจัยภายใน มีความคงทนถาวร และแผ่ขยายไปครอบคลุมทุกสถานการณ์ และอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์ทางลบว่าเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นสิ่งชั่วคราว และถูกจำกัดอยู่แค่สถานการณ์เดียวว่าเป็นบุคคลที่มีมองโลกในแง่ดี และบุคคลที่อนุมานสาเหตุของเหตุการณ์ทางบวกว่าเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นสิ่งชั่วคราว และมีความเฉพาะเจาะจงแค่สถานการณ์เดียว และอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์ทางลบว่าเกิดจากปัจจัยภายใน มีความคงทนถาวร และแผ่ขยายไป

ครอบคลุมทุกสถานการณ์ว่าเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ร้าย แต่ตัว Seligman เองกลับสนใจศึกษา และแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างผู้ที่มองโลกในแง่ดีและแง่ร้ายด้วยการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ ทางลบเท่านั้น รวมไปถึงยังเน้นรักษาสุขภาพจิตโดยให้ความสนใจกับการอนุมานสาเหตุของบุคคลในเหตุการณ์ทางลบเสียมากกว่า เพราะ Seligman เสนอว่าทางแก้ปัญหาทางจิต เช่น ความหดหู่ และการเรียนรู้ที่จะช่วยตัวเองไม่ได้ (Learned helplessness) สามารถทำได้ด้วยการรู้จักที่จะมองสถานการณ์ทางลบไม่ให้เป็นลบ (Seligman, 1992) ไม่ใช่จากการตีความสถานการณ์ทั่วไปให้เป็นบวก

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยเองจึงยึดหลักการเดียวกับ Seligman และงานวิจัยในอดีตที่บ่งชี้ว่าตัวแปรการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทางจิตอื่น ๆ อย่างมีความหมายมากกว่าตัวแปรการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางบวก และสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดเฉพาะการอนุมานสาเหตุของสถานการณ์ทางลบ

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องตีความทฤษฎีของ Seligman ให้มีความละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย กล่าวคือในขณะที่ Seligman พูดถึงสถานการณ์ทางลบโดยรวมที่ไม่เน้นตัวผู้กระทำ ผู้วิจัยกลับจำเป็นต้องกล่าวถึงสถานการณ์ทางลบที่มีการระบุตัวผู้กระทำชัดเจน และแยกแยะระหว่างสถานการณ์ทางลบที่บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำ กับสถานการณ์ทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยเป็นผู้กระทำเอง เพื่อจะสำรวจการอนุมานสาเหตุพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นของผู้ร่วมการวิจัย ทั้งนี้เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของผู้วิจัยก็คือเพื่อสำรวจมุมมองในทัศนคติของผู้ร่วมการวิจัยเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นนั่นเอง

ดังนั้นผู้ร่วมการวิจัยที่ระบุว่าตนเองกระทำพฤติกรรมทางลบโดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน สาเหตุมีความคงทนถาวรถาวร และมีความเป็นสากล ก็คือผู้ที่มองตนเองในแง่ร้าย ในขณะที่ผู้ร่วมการวิจัยที่ระบุว่าตนเองกระทำพฤติกรรมทางลบโดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอก สาเหตุเป็นเรื่องชั่วคราว และเกิดขึ้นเฉพาะสถานการณ์ก็คือผู้ที่มองตนเองในแง่ดี

ในลักษณะเดียวกันกับที่ได้กล่าวไปแล้ว ผู้ร่วมการวิจัยที่ระบุว่าบุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมทางลบโดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน สาเหตุมีความคงทนถาวร และมีความเป็นสากล ก็คือที่มองบุคคลอื่นในแง่ร้าย ในขณะที่ผู้ร่วมการวิจัยที่ระบุว่าบุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมทางลบโดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอก สาเหตุเป็นเรื่องชั่วคราวและเกิดขึ้นเฉพาะสถานการณ์ก็คือผู้ที่มองบุคคลอื่นในแง่ดี

ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (Fundamental Attribution Error)

ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะประเมินว่า พฤติกรรมของผู้อื่นเกิดมาจากลักษณะภายในของบุคคลมากเกินไป และประเมินบทบาทของ สถานการณ์หรือปัจจัยภายนอกต่ำเกินไปจริง (Gilbert, 1995) ซึ่งเป็นความลำเอียงของการอนุมาน สาเหตุที่เกิดในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุโดยเฉพาะ

Gilbert (1995) เสนอว่าการอนุมานสาเหตุของพฤติกรรมอย่างคลาดเคลื่อนนี้เกิดขึ้นได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ ได้แก่

1. ความต้องการอนุมานสาเหตุไปยังลักษณะภายในของบุคคล (Wanting disposition)

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เวลาคนเราเห็นผู้อื่นกระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ แล้วมักต้องการอนุมาน สาเหตุของการกระทำว่าเกิดมาจากลักษณะของตัวบุคคลผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ก็เนื่องมาจากการอนุมานสาเหตุไปที่ลักษณะภายในนี้ทำให้คนเรารู้สึกว่าตนมีความสามารถในการควบคุม (Sense of control) นั้นเอง ความสามารถในการควบคุมที่บุคคลรับรู้ยังแบ่งออกได้เป็น:

1.1 ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Sense of control over oneself)

การที่คนเราได้เห็นเหตุการณ์ทางลบต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นการทารุณกรรม การข่มขืน ฆาตกรรม อุบัติเหตุ หรือโรคร้ายไข้เจ็บ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะไม่ ต่างไปจากตนเองย่อมนำไปสู่ความหดหู่เศร้าหมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากบุคคลมองว่า เหตุการณ์ที่น่าเศร้าเหล่านั้นเกิดขึ้นเพราะสถานการณ์ หรือปัจจัยภายนอกที่บุคคลไม่อาจ ควบคุมได้ เช่น โศกชะตา

สิ่งที่สามารถช่วยขจัดและบรรเทาความหดหู่นี้ได้ก็คือการเปลี่ยนมุมมองสิ่งต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นว่าเกิดมาจากลักษณะเฉพาะภายในตัวบุคคลผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ หรือบุคคลผู้ ประสบผลกรรมนั้น ๆ (Dispositionist worldview) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเปลี่ยนมาเชื่อว่าคน เราทำสิ่งต่าง ๆ ก็เพราะเขาเป็นคนเช่นนั้น และเขาก็ได้รับสิ่งต่าง ๆ เพราะสิ่งที่เขาเป็น เขา กำหนดการกระทำของเขาเอง ซึ่งเป็นการมองที่ให้ภาพรวมว่าคนเราควบคุมชีวิตเองได้

การมองโลกในลักษณะนี้นอกจากจะเกิดขึ้นเพื่อช่วยบรรเทาความหดหู่แล้ว ยังเกิด ขึ้นมาจากวัฒนธรรมเองด้วย โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่เน้นความเป็นเอกัตบุคคลและการพึ่ง พาดตนเอง และปลูกฝังความคิดที่ว่าคนเราจะได้รับแต่สิ่งที่ตนได้สร้างและหามาเอง

1.2 ความสามารถในการคาดเดาผู้อื่น (Predictive control)

การอนุมานสาเหตุไปยังปัจจัยภายในตัวบุคคลเป็นสิ่งที่ช่วยให้เรามีหนทางง่าย ๆ ในการทำความเข้าใจบุคคลอื่น โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ในอดีตมาระบุว่าเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เราคาดเดาพฤติกรรมของเขาในอนาคตได้

มีการทดลองที่แสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ที่บุคคลต้องการอย่างมากที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น บุคคลจะอนุมานสาเหตุไปที่ลักษณะภายในมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การทดลองของ Miller, Norman, และ Wright (1978) ที่ประกอบด้วยผู้ร่วมการทดลอง หรือ ผู้สังเกต และ ผู้ถูกสังเกต หรือ เป้าหมาย (ซึ่งตามจริงเป็นหน้าม้า) โดยผู้สังเกตคอยสังเกตเวลาเป้าหมายเล่นเกมที่เรียกว่า Prisoner's Dilemma ในเกมนี้ ผู้ที่สามารถคาดเดาการกระทำของฝ่ายตรงข้ามได้จะเป็นฝ่ายได้เปรียบ

ผู้สังเกตได้ดูเป้าหมายที่เล่นเกมในเงื่อนไขสี่แบบ เงื่อนไขแรกคือผู้ร่วมการทดลองเป็นผู้เล่นที่เล่นกับเป้าหมาย เงื่อนไขที่สองคือผู้ร่วมการทดลองเป็นเพียงผู้สังเกตเป้าหมาย ขณะที่เป้าหมายเล่นเกม เงื่อนไขที่สามคือผู้ร่วมการทดลองเป็นผู้สังเกตที่เชื่อว่าในรอบต่อไป ตนต้องเล่นเกมร่วมกับเป้าหมาย เงื่อนไขที่สี่คือ ผู้ร่วมการทดลองนั่งสังเกตเป้าหมายเล่นเกม และผู้วิจัยรอจนการแข่งขันรอบแรกจบจึงค่อยบอกผู้ร่วมการทดลองว่าในรอบต่อไป ผู้ร่วมการทดลองต้องเล่นกับเป้าหมาย

ผลปรากฏว่าเมื่อผู้วิจัยให้ตอบคำถามที่วัดว่าผู้ร่วมการทดลองได้รู้ข้อมูลส่วนบุคคลของเป้าหมายมากเพียงใด ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่หนึ่ง สาม และสี่ ที่มีแรงจูงใจจะทำนายพฤติกรรมของเป้าหมายล้วนอนุมานสาเหตุไปที่ลักษณะภายในมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่เป็นผู้สังเกตธรรมดา

2. การเข้าใจสถานการณ์ผิดพลาด

คนเรามีแนวโน้มที่จะประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่แม่นยำ และการประเมินอย่างไม่แม่นยำนี้ก็มักจะเป็นการประเมินอิทธิพลของสถานการณ์ว่าต่ำเกินจริง ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานการณ์เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ในขณะที่พฤติกรรมเองเป็นสิ่งที่สังเกตได้ สัมผัสได้ ซึ่งทำให้คนที่เป็นผู้สังเกตละเลยสภาพการณ์ที่บีบบังคับไป

หากเราทำความเข้าใจประเด็นนี้ผ่านสมการของเลวินที่ได้กล่าวถึงไป ก็สามารถอธิบายได้ว่าการที่คนเรามองไม่เห็นอิทธิพลของสถานการณ์หรือประเมินอิทธิพลของสถานการณ์ต่ำเกินไปนี้ย่อมทำให้คนเราไม่สามารถนำปัจจัยทางสถานการณ์ไปหักลบออกจากพฤติกรรมได้หรือทำให้หัก

ลบอกออกไปได้อย่างไม่ถูกต้อง การประเมินอิทธิพลของสถานการณ์ต่ำเกินจริงนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การอนุมานสาเหตุของพฤติกรรมอย่างคลาดเคลื่อนที่มีอิทธิพลมาก

3. รับรู้พฤติกรรมผิดพลาด

การที่คนเราสามารถมองเห็นพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างใจแจ้งทำให้คนเราเหมาเอาเองเสมอว่าตนเองรู้ว่าพฤติกรรมนั้นคืออะไร แต่แท้จริงแล้วพฤติกรรมหรือการกระทำที่เรามองเห็นเป็นเพียงการเคลื่อนไหวทางกาย การจะระบุว่ากระทำหนึ่ง ๆ คืออะไร (Action identification) จึงต้องอาศัยการตีความซึ่งประกอบด้วยกระบวนการอนุมานที่ซับซ้อน

ในกระบวนการอนุมานนี้ สิ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากก็คือความคาดหวังของผู้ประเมินเอง โดยบุคคลมักเห็นสิ่งต่าง ๆ สอดคล้องกับความคาดหวังหรือสิ่งที่ตนเห็นว่าควรจะเป็น ซึ่งอาจทำให้เกิดการประเมินที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ดังนั้นบุคคลอาจประเมินผู้อื่นผิดพลาดตั้งแต่กระบวนการแรก ซึ่งก็คือกระบวนการการระบุว่าพฤติกรรมของเขาคืออะไรก็เป็นได้

ยกตัวอย่างเช่น หากเราเห็น นาย ก. กับนาย ข. พุดจាកัน โดยที่เราไม่ได้ยินเนื้อความของการสนทนา เมื่อเราเห็นนาย ก. พุดเสียงดัง เราก็อาจจะไม่ได้ตีความพฤติกรรมของนาย ก. เพิ่มเติมเพราะเราไม่มีข้อมูลใดที่จะมาสร้างความคาดหวังของเราต่อพฤติกรรมของนาย ก. แต่หากเราได้ยินนาย ข. พุดจาลบหลู่ยั่วไม่ไเหนาย ก. แล้วเราก็อ่ยได้ยินนาย ก. พุดเสียงดัง เราอาจตีความพฤติกรรมการ “พุดเสียงดัง” ของนาย ก. ว่าเป็น “การตะคอก” ได้ เพราะการตะคอกเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อการถูกลบหลู่ดูหมิ่นที่เราคาดหวังเอาเอง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเราอาจตีความการกระทำของนาย ก. ผิดไปก็ได้ นาย ก. อาจแค่พุดเสียงดัง แต่ไม่ได้ตะคอกนาย ข. ซึ่งหากเราตีความว่านาย ก. ตะคอกนาย ข. ก็ถือว่าเราตีความพฤติกรรมผิดตั้งแต่แรก และการตีความสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งควรจะเป็นกระบวนการลำดับถัดมาก็ย่อมรวนเรไปด้วยเช่นกัน

4. ไม่สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อมาช่วยตัดสินใจได้

ในชีวิตจริง บุคคลต่างมีกิจกรรมอื่น ๆ ในขณะเดียวกันกับที่รับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น หากกิจกรรมในขณะนั้นต้องอาศัยความพยายามซึ่งทำให้บุคคลเกิดไม่ว่างทางปัญญา (cognitively busy) ความสามารถในการอนุมานสาเหตุของบุคคลก็อาจถดถอยลงได้ โดยบุคคลอาจละเลยข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และด่วนสรุปว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ของผู้อื่นเกิดขึ้นเพราะลักษณะภายในของบุคคลผู้นั้นเอง เพราะการระบุไปที่ลักษณะภายในเป็นการอนุมานสาเหตุที่ง่ายกว่าการระบุไปที่ปัจจัยภายนอก ทั้งนี้เนื่องมาจากการระบุไปที่ปัจจัยภายนอกทำให้บุคคลต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกมาก เช่น สถานการณ์ หรือพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ

ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต (Actor-Observer Effect)

Jones และ Nisbett (1971) ได้ให้นิยามของปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตไว้ว่าเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองไปยังปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยทางสถานการณ์ ในขณะที่อนุมานสาเหตุของการกระทำของผู้อื่นไปที่ปัจจัยภายใน ซึ่งนับเป็นความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุที่พิจารณาถึงเฉพาะมิติของแหล่งกำเนิดของสาเหตุ และเน้นเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการอนุมานสาเหตุของบุคคลหนึ่ง ๆ เมื่อผู้กระทำเป็นตัวบุคคลเอง (บุคคลมีบทบาทเป็นผู้กระทำ) กับเมื่อผู้กระทำเป็นบุคคลอื่น (บุคคลมีบทบาทเป็นผู้สังเกต)

Heider (1958) นำมาโนทัศน์แบบเกสตัลท์ (Gestalt) มาอธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้บุคคลรับรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองแตกต่างไปจากที่รับรู้สาเหตุของการกระทำของผู้อื่น แม้กระทั่งเมื่อการกระทำหรือพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นที่ปรากฏต่อสายตาจะมีลักษณะเหมือนกัน โดย Heider ให้เหตุผลว่าปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดมาจากมุมมองที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีฐานะเป็นผู้กระทำและผู้สังเกต กล่าวคือในสายตาของผู้สังเกต บุคคลอื่นที่เป็นผู้กระทำพฤติกรรมเป็นปัจจัยที่มีความเด่นชัดที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่มีความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหว ในขณะที่สถานการณ์ที่แวดล้อมบุคคลนั้น ๆ เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งและเป็นเสมือนเพียงภาพพื้นหลัง เมื่อผู้สังเกตต้องการอนุมานสาเหตุการกระทำของบุคคล จึงมักอนุมานไปยังสาเหตุภายในที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีความเด่นชัดที่สุดในสายตาของผู้สังเกต ในทางตรงกันข้าม หากพิจารณาจากมุมมองของผู้กระทำ การกระทำของตนเองกลับเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจน้อยกว่าสิ่งเร้าทางสถานการณ์ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากบุคคลไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของตนเองได้ และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ผู้กระทำมีความจำเป็นต้องพึ่งเล็งความสนใจไปยังสถานการณ์ภายนอกซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อที่จะตอบสนองกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อผู้กระทำต้องการอนุมานสาเหตุของการกระทำของตนเอง จึงมักอนุมานไปยังปัจจัยภายนอกที่มีความเด่นชัดที่สุดในสายตาของเขา

Jones และ Nisbett (1971) ยังเสนอเพิ่มเติมด้วยว่าความแตกต่างในการอนุมานสาเหตุระหว่างผู้กระทำและผู้สังเกตนี้เกิดมาจากการที่บุคคลสองบทบาทมีข้อมูลทางบริบทที่จำเป็นสำหรับการตีความพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งย่อมต้องทำให้เกิดการอนุมานสาเหตุที่แตกต่างกันไปด้วย ข้อมูลทางบริบทที่ว่านี้ได้แก่

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ปรากฏ (Effect Data) แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท
 - 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำ
 - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการกระทำ (เช่น ความสำเร็จ/ล้มเหลว, ปฏิกริยาของผู้รับการกระทำ)
 - 1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้กระทำ (เช่น ความโกรธ, ความพึงพอใจ, ความอับอาย)

ทั้งผู้กระทำและผู้สังเกตอาจมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำ และข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการกระทำที่เท่าเทียมกันได้ แต่ผู้สังเกตไม่มีทางรับรู้ประสบการณ์ของผู้กระทำในขณะที่กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้โดยตรง ผู้สังเกตทำได้เพียงอนุมานความรู้สึกของผู้กระทำโดยอาศัยการตัดสินตามมาตรฐานในใจของตนเองว่าโดยทั่วไปคนเรากระทำพฤติกรรมหรือแสดงอาการหนึ่ง ๆ ด้วยความรู้สึกเช่นไร เช่น ผู้สังเกตอาจคาดเดาจากการที่ผู้กระทำร้องไห้ว่าผู้กระทำคงรู้สึกเศร้าเสียใจ เพราะอนุมานเอาว่าคนที่ร้องไห้มักเป็นคนที่กำลังเศร้าเสียใจ

อย่างไรก็ดี พฤติกรรมที่ผู้กระทำแสดงออกมาให้ปรากฏต่อสายตาของผู้สังเกตไม่ใช่พฤติกรรมที่ดีความได้ง่ายเช่นนั้นเสมอไป เนื่องจากในชีวิตจริง มีเหตุการณ์มากมายที่ผู้กระทำมีแรงจูงใจบางประการให้ซ่อนเร้นความรู้สึกเอาไว้ภายใน นอกจากนี้ยังมีเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในการแสดงออกถึงอารมณ์ต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สังเกตสามารถรับรู้ประสบการณ์ของผู้กระทำอย่างบิดเบือนและคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้มาก

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุ (Cause Data) แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท
 - 2.1 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (สิ่งกระตุ้น, ความยากของงาน)
 - 2.2 ข้อมูลด้านเจตนา (สิ่งที่ผู้กระทำตั้งใจจะทำ และความพยายามของผู้กระทำ)

โดยหลักข้อเท็จจริงแล้ว ผู้กระทำและผู้สังเกตสามารถใช้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมาช่วยในการอนุมานสาเหตุในระดับเดียวกันได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วมีปัจจัยมากมายที่ทำให้ผู้สังเกตไม่ได้ประเมินข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างถี่ถ้วนหรือไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำอย่างครบถ้วน

ในสถานการณ์ทั่วไป ผู้กระทำมักเป็นผู้ที่เผชิญสถานการณ์ที่เป็นสาเหตุให้เขากระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มายาวนานกว่า ในขณะที่สำหรับผู้สังเกตอาจได้รับทราบเพียงสถานการณ์เพียงเสี้ยวสุดท้ายที่เป็นจุดหักเหทำให้ผู้กระทำแสดงพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ออกมา

นอกจากนั้น ผู้สังเกตก็ไม่มีทางรับรู้เจตนาของผู้กระทำได้โดยตรง ซึ่งทำให้การอนุมานสาเหตุเกิดความคลาดเคลื่อนได้เช่นเดียวกัน

3. ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (Historical Data)

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงในที่นี้ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในอดีตของผู้กระทำ ผู้กระทำและผู้สังเกตมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันในแง่ที่ว่า บุคคลที่เป็นผู้กระทำนั้น มีข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำในอดีตของตนเองมาตลอด ในขณะที่ผู้สังเกตมักมีข้อมูลของผู้กระทำเพียงแคในสถานการณ์เดียว

การที่ผู้กระทำมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทำให้ผู้กระทำได้มีโอกาสประมวลข้อมูล และเปรียบเทียบพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ของตนเองกับพฤติกรรมในอดีต และทำให้ตอบได้ว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มีความคงเส้นคงวา หรือแปลกแยกจากพฤติกรรมในอดีตของตน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้กระทำได้อนุมานสาเหตุการกระทำของตนไปสู่ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในได้ (หากพฤติกรรมหนึ่ง ๆ สอดคล้องกับพฤติกรรมในอดีต บุคคลก็มักจะระบุว่าตนกระทำพฤติกรรมนั้นเพราะเป็นลักษณะนิสัยของตน แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นแปลกแยกจากพฤติกรรมในอดีต บุคคลก็มักจะระบุว่าตนกระทำพฤติกรรมนั้นเพราะสถานการณ์หรือปัจจัยภายนอกพาไป) ในทางตรงกันข้าม ผู้สังเกตกลับไม่มีข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้กระทำ และไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากสรุปว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ของผู้กระทำเป็นเกณฑ์การกระทำปกติของเขา ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นตัวของเขาและปัจจัยภายในของเขา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการวิจัย

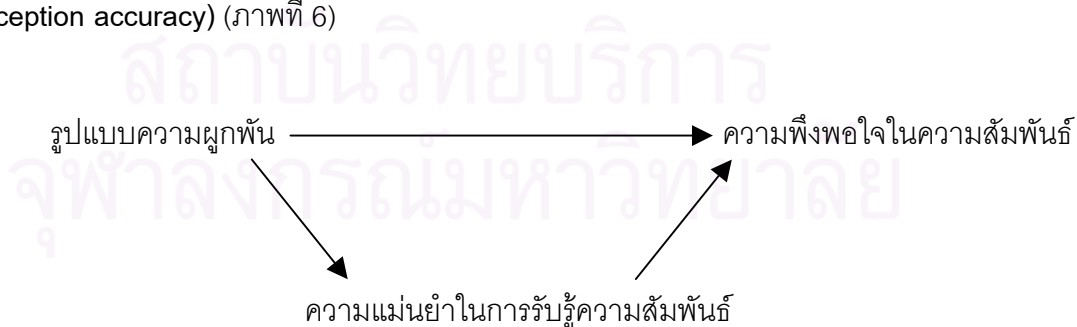
ในอดีตมีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันกับตัวแปรทางปัญญาและพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น พัฒนาการและหน้าที่ (Levy & Davis, 1988; Singelis, Choo, & Hatfield, 1995; Tidwell, Reis, & Shaver, 1997), พฤติกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ (Feeney & Raphael, 1992), การประมวลข้อมูล (Mikulincer, 1997), การจัดการกับอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ เช่น อารมณ์โกรธ และความหวาดกลัว (Mikulincer, 1998; Mikulincer & Florian, 2000; Mikulincer, Orbach, & Lavnieli, 1998; Mikulincer & Sheffi, 2000), การจัดสมดุลย์ระหว่างครอบครัวและการทำงาน (Sumer & Knight, 2001) แต่ก็ยังไม่ม้งานวิจัยใดที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและตัวแปรการอนุมานสาเหตุโดยตรงอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเชื่อว่าม้งานวิจัยในอดีตจำนวนหนึ่งที่ให้หลักฐานอันสามารถขยายความไปสู่เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและการอนุมานสาเหตุ และสามารถให้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานไปสู่การสร้างสมมติฐานในการวิจัยนี้ได้ งานวิจัยเหล่านี้ได้แก่งานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้ตนเอง รับรู้ผู้อื่น และรับรู้ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันที่แตกต่างกันออกไปนั่นเอง

งานวิจัยแรกที่จะกล่าวถึงเป็นงานวิจัยของ Collins และ Read (1994) ซึ่งพบว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลอื่นในทางบวกมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง โดยบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีแนวโน้มที่จะรับรู้ว่าคุณค่าอื่นมีเจตนาดีและมีจิตใจดีมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง นอกจากนี้บุคคลที่รู้สึกมั่นคงในด้านความสัมพันธ์จะมีแนวโน้มที่จะรับรู้ผู้อื่นเป็นที่น่ารักใคร่ มีความสนใจและตอบสนองตนเอง รวมไปถึงให้คุณค่ากับตนเอง และคาดหวังว่าจะมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับบุคคลใหม่ ๆ และยังมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าอยู่เสมอ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงในด้านความสัมพันธ์มักมีแนวโน้มจะรับรู้ผู้อื่นเย็นชา ปฏิเสธตนเอง และรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่าในสายตาผู้อื่น ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านี้คาดคิดว่าตนเองต้องมีปฏิสัมพันธ์ในทางลบกับบุคคลอื่น และยังคงเผชิญกับการมีความนับถือในตนเองต่ำอีกด้วย

ส่วนงานวิจัยของ Baldwin, Fehr, Keedian, Seidal และ Thomson (1993) ซึ่งอาศัยวิธีวัดด้วยการใช้มาตราแบบรายงานตน และการเลือกใช้คำศัพท์ ก็พบว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคงมีความคาดหวังในทางลบเกี่ยวกับคู่รักของตนเองมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Collins (1996) ซึ่งพบว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคงมีแนวโน้มจะอธิบายพฤติกรรมของคู่รักของตนในทางลบมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงอีกเช่นเดียวกัน

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่แสดงหลักฐานว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันมีการรับรู้บุคคลอื่นและรับรู้ความสัมพันธ์แตกต่างกันคือ งานวิจัยของ Tucker และ Anders (1999) ที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรส่งผ่านระหว่างรูปแบบความผูกพันและคุณภาพของความสัมพันธ์ใกล้ชิดซึ่งวัดได้จากความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ตัวแปรที่ Tucker และ Anders ให้ความสนใจในฐานะตัวแปรส่งผ่านคือตัวแปรความแม่นยำในการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal perception accuracy) (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 การส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและความพึงพอใจในความสัมพันธ์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (AAQ; Simpson et al., 1992) เพื่อวัดรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง หลบหลีก และวิตกขัดแย้ง ผลการวิจัยที่ได้รับในขั้นต้นพบว่าบุคคลทั้งชายและหญิงที่มีคะแนนรูปแบบวิตกสูง และบุคคลเพศชายที่มีคะแนนรูปแบบหลบหลีกสูงมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์อันที่คู่รักต่ำกว่าบุคคลที่มีคะแนนรูปแบบมั่นคงสูง และพบว่าผู้ชายที่มีคะแนนรูปแบบวิตกสูงและผู้หญิงที่มีคะแนนรูปแบบหลบหลีกสูงรายงานการรับรู้ความรู้สึกของคู่รักของตนได้แม่นยำน้อยกว่าคนอื่นอย่างคงเส้นคงวา โดยมีแนวโน้มที่จะประเมินความศรัทธาที่คู่รักของตนมีต่ำกว่าความเป็นจริง และการวิจัยยืนยันว่าการที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและวิตกมีความแม่นยำในการรับรู้คู่รักต่ำนั้นมิได้เป็นผลมาจากการที่คู่รักของบุคคลเหล่านั้นไม่เปิดเผยตนเองและไม่แสดงออกทางอารมณ์ เพราะไม่พบสหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างรูปแบบความผูกพันของผู้ร่วมการวิจัยและคะแนนการแสดงออกทางอารมณ์และการเปิดเผยตนเองของคู่รัก

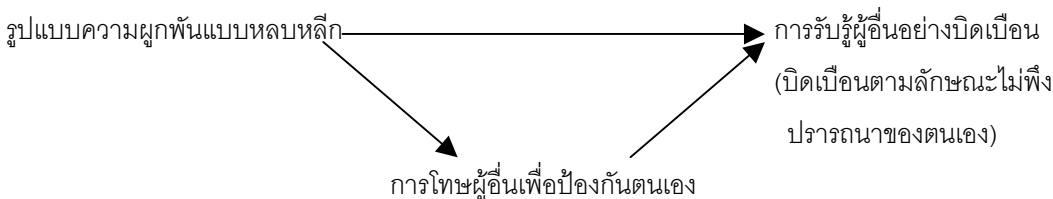
นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคงสูงมีการแสดงออกทางอารมณ์และการเปิดเผยตนเองต่อคู่รักในระดับต่ำกว่าบุคคลที่มีคะแนนรูปแบบมั่นคงสูง

ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการที่บุคคลไม่สามารถรับรู้ความคิดและความรู้สึกของคู่รักของตนได้อย่างแม่นยำสามารถนำไปสู่ความพึงพอใจที่น้อยลงได้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น บุคคลอาจเกิดความพึงพอใจน้อยลงเพราะรับรู้ว่าคุณสมบัติของคู่รักของตนมีความรู้สึกทางลบต่อสัมพันธภาพเกินความจริงไป และก็อาจพึงพอใจน้อยลงเพราะคู่รักของตนเกิดไม่พอใจที่ถูกเข้าใจผิดด้วยเช่นกัน นอกจากนี้เมื่อเกิดปัญหาระหว่างกัน การรับรู้ความรู้สึกและความคิดของกันและกันได้ผิดพลาดก็อาจกลายเป็นอุปสรรคใหญ่ในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอีกด้วย

งานวิจัยที่อาจช่วยขยายความเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นอย่างคลาดเคลื่อนอีกงานหนึ่ง ได้แก่ งานวิจัยของ Mikulincer และ Horesh (1999) ที่เสนอว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันมีการรับรู้ผู้อื่นแตกต่างกันไป ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบความผูกพันกำหนดกลยุทธ์ในการควบคุมอารมณ์ (strategies of affect regulation) ที่แตกต่างกัน

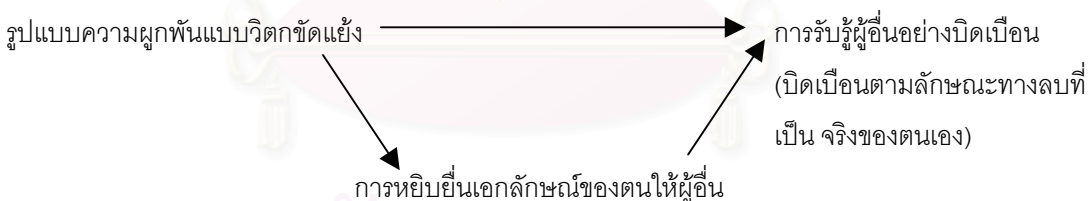
Mikulincer และ Horesh (1999) พบว่าในขณะที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีกลยุทธ์ที่สร้างสรรค์และยืดหยุ่นในการควบคุมอารมณ์ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกกลับรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือนไป โดยมักระบุว่าผู้อื่นมีลักษณะทางบุคลิกภาพที่ตนไม่พึงปรารถนา (unwanted-self-trait) เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ใช้กลยุทธ์การโทษผู้อื่นเพื่อป้องกันตัวเอง (defensive projection) (ภาพที่ 7) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวว่าเกิดมาจากการที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกมีแรงจูงใจที่จะรักษาระยะห่างและสร้างความแตก

ต่างระหว่างตนเองและบุคคลอื่น รวมไปถึงเพื่อรักษาความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและเพื่อคงการรับรู้ตนเองในแง่บวกเอาไว้

ภาพที่ 7 การส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบหลบหลีกและการรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือน

ส่วนบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือนไป โดยมีกระบวนการที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งมีแนวโน้มที่จะทำให้จุดด้อยของตนเด่นชัดขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นสังเกตเห็นใจอยู่แล้ว และยังมีแรงจูงใจที่จะสร้างความใกล้ชิดกับผู้อื่น บุคคลที่มีความผูกพันรูปแบบนี้จึงใช้วิธีการลดระยะห่างจากผู้อื่นด้วยการรับรู้ผู้อื่นเหมือนกับตน กล่าวคือรับรู้ผู้อื่นมีจุดด้อยหรือลักษณะทางลบเช่นเดียวกับตน

ภาพที่ 8 การส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวิตกขัดแย้งและการรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือน

งานวิจัยอีกงานหนึ่งของ Mikulincer (1997) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านการปิดรับทางปัญญา (cognitive closure) และความสงสัยใคร่รู้ (curiosity) โดยใช้ตัวแปรรูปแบบความผูกพันในการแบ่งกลุ่มผู้ร่วมการทดลอง Mikulincer ได้ทำการทดลองถึงห้าครั้ง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันสามรูปแบบและการจัดการข้อมูล ผลการวิจัยให้หลักฐานสนับสนุนว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีการปิดรับทางปัญญาน้อยกว่า

และอาศัยข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจทางสังคมมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและวิตกขัดแย้ง

นอกจากงานวิจัยที่เสนอหลักฐานเรื่องความแตกต่างด้านการรับรู้ผู้อื่นแล้ว ยังมีงานวิจัยที่เสนอหลักฐานเกี่ยวกับความแตกต่างด้านการรับรู้อารมณ์ของตนเองของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของ Mikulincer (1998a) ซึ่งเป็นการรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ แล้วสรุปให้เห็นว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมักมีกลยุทธ์การจัดการในเชิงสร้างสรรค์และยืดหยุ่นกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง ได้แก่ การทำความเข้าใจและรับรู้ว่าตนเกิดความเครียดขึ้น จากนั้นจึงแสดงการกระทำเพื่อแก้ไข ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น และคาดหวังว่าจะมีทางออกในการจัดการกับปัญหา ส่วนบุคคลที่มีความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งกลับมีกลยุทธ์ที่ยังไปเพิ่มความเด่นชัดของสิ่งชี้แนะที่นำไปสู่ปัญหาและความตึงเครียด บุคคลเหล่านี้มักไขว่คว้าหาสิ่งยึดเหนี่ยว พยายามลดระยะห่างจากบุคคลรอบข้าง และพยายามแสวงหาความรักจากคนรอบข้างโดยใช้การยึดเหนี่ยวและควบคุมคนรอบข้าง นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับสิ่งชี้แนะของความตึงเครียดเกินจริง เกิดอารมณ์และความคิดทางลบเกินกว่าเหตุ รวมไปถึงไม่สามารถสลัดความเจ็บปวดภายในจิตใจของตนออกไปได้ ส่วนบุคคลที่มีลักษณะหลบหลีกเองมีแนวโน้มจะลดความสำคัญของระบบความผูกพันลง รวมถึงลดสิ่งชี้แนะที่นำไปสู่ความตึงเครียด และหันกลับมาเน้นความสามารถในการยืนหยัดด้วยตนเองแทน บุคคลเหล่านี้มักจะหลบเลี่ยงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ปฏิเสธว่าตนมีความต้องการที่จะผูกพันกับผู้อื่น พยายามควบคุมตนเองและพยายามรักษาความเป็นเอกเทศ พยายามเก็บกดอารมณ์และความคิดด้านลบเอาไว้ ซึ่งลักษณะเด่น ๆ ของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันเหล่านี้ก็ยังมีงานวิจัยอื่น ๆ มารองรับอีก ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในชีวิต (Mikulincer & Florian, 1998) ประสบการณ์ทางอารมณ์ (Mikulincer, 1998b; Mikulincer & Orbach, 1995) และการรับรู้ตนเองและผู้อื่น (Mikulincer, 1998a; Mikulincer, Orbach, & Iavnieli, 1998)

ผลส่วนหนึ่งจากงานวิจัยของ Mikulincer และ Horesh (1999) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นมีแนวโน้มจะทำให้จุดด้อยของตนเองเด่นชัดขึ้นนั้นยังได้รับการยืนยันจากงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งของ Festa (2001) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน และการชอบเป็นฝ่ายรับความรุนแรงเจ็บปวด (masochism) โดยคำว่า “การรับความรุนแรงเจ็บปวด” นี้มีนิยามถึงการทำให้ตนเองพ่ายแพ้ การลงโทษตนเอง การคิดร้ายต่อตนเอง และการกระทำพฤติกรรมที่ทำลายตนเอง

การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งความสนใจไปยังความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มการชอบรับความรุนแรงเจ็บปวดของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เป็นลูกสาว กับรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่น โดยงานวิจัยชิ้นนี้แบ่งรูปแบบความผูกพันเป็นสี่ประเภทตามแนวทางของ Bartholomew และ Horowitz (1991) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าตัวแปรทั้งสองจะมี

ความสัมพันธ์กันในเชิงบวก และมีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่าพฤติกรรมรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นนี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ทางลบที่เกิดขึ้นระหว่างแม่กับผู้ร่วมการวิจัยในวัยเด็ก

ผู้ร่วมการวิจัยในการศึกษาของ Festa (2001) เป็นผู้หญิงวัยผู้ใหญ่จำนวน 245 คนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 60 ปี (อายุเฉลี่ย 28 ปี) ข้อมูลที่ได้มาถูกนำมาวิเคราะห์ทั้งแบบเป็นคะแนนต่อเนื่อง และคะแนนแบบแบ่งประเภท ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าแนวโน้มในการชอบรับความรุนแรงเจ็บปวดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นและหวาดหวั่น แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมิน

นอกจากนั้นยังพบว่าการเป็นผู้ชอบรับความรุนแรงเจ็บปวด และการมีความนับถือในตนเองต่ำยังมีความสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นอีกด้วย (แม้ว่าทั้งผู้หญิงที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นและแบบหวาดหวั่นจะรายงานแนวโน้มการเป็นผู้ชอบรับความรุนแรงเจ็บปวด แต่เมื่อควบคุมตัวแปรความนับถือในตนเองไว้ พบว่ามีเพียงผู้หญิงที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นที่แสดงแสดงแนวโน้มการชอบรับความรุนแรงเจ็บปวด) กล่าวคือเมื่อแนวโน้มในการชอบรับความรุนแรงและความเจ็บปวดของผู้หญิงมีมากขึ้น ความนับถือในตนเองก็จะลดลง

ยิ่งไปกว่านั้น แนวโน้มในการเป็นผู้ชอบรับความรุนแรงเจ็บปวด และความนับถือในตนเองยังมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ว่ามีมารดาของตนนั้นแสดงพฤติกรรมปกป้องลูกเกินเหตุ เข้ามาแทรกแซงเรื่องของลูก เข้ามาควบคุม ไม้ใส่ใจ และปฏิเสธลูก แต่ไม่พบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้พฤติกรรมดังกล่าวของผู้เป็นบิดา

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและตัวแปรการรับรู้ความสัมพันธ์ และสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ งานวิจัยของ Collins (1996) ที่ตรวจสอบการรับรู้ทางสังคมของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกัน โดยในการศึกษาครั้งแรก ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองอ่านเหตุการณ์สมมติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ และเขียนตอบบรรยายแบบปลายเปิดว่าตนรู้สึกและแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อเหตุการณ์หนึ่ง ๆ เช่นไร ผลพบว่าหากเทียบกับบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่นจะอธิบายเหตุการณ์ในทางลบมากกว่า และยังรายงานความตึงเครียดทางอารมณ์มากกว่า อีกทั้งยังระบุพฤติกรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้งมากกว่าอีกด้วย ส่วนบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกก็อธิบายเหตุการณ์ออกมาในทางลบเช่นกัน แต่ไม่แสดงความตึงเครียดทางอารมณ์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (path analysis) แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพฤติกรรมและรูปแบบความผูกพันแต่ละประเภทยังมีตัวแปรส่งผ่านคือรูปแบบการอธิบาย และความตึงเครียดทางอารมณ์

ในการศึกษาครั้งที่สอง ผู้วิจัยจึงจำลองรูปแบบของการศึกษาครั้งที่หนึ่งมาเพื่อทดสอบรูปแบบความผูกพันและคุณภาพของความสัมพันธ์ในฐานะเป็นตัวแปรทำนาย ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรทั้งสองเป็นตัวแปรทำนายที่มีนัยสำคัญต่อตัวแปรการอธิบายสาเหตุ แต่มีเพียงรูปแบบความผูกพันที่เป็นตัวแปรทำนายการตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อค้นพบในการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มีตัวแปรที่ทำงานภายในจิตใจต่างกันมีแนวโน้มที่จะคิด รู้สึก และแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันในความสัมพันธ์

นอกจากนั้น การศึกษาของ Zhang และ Hazan (2002) ที่สำรวจผลของตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่มีผลต่อกระบวนการรับรู้ทางสังคม โดยให้ผู้ร่วมการวิจัยประเมินจำนวนพฤติกรรมที่ผู้ร่วมการวิจัยถือว่าเป็นจำนวนที่พอเพียงที่จะทำให้ตนเกิดความมั่นใจว่าบุคคลอื่นมีลักษณะนิสัยอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือลบข้างข้อสันนิษฐานว่าบุคคลอื่นมีนิสัยอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลพบว่าเมื่อเทียบกับผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง ผู้ที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกต้องการหลักฐานจำนวนมากว่าเพื่อที่จะตัดสินผู้อื่นในทางบวก และต้องการหลักฐานจำนวนมากว่าในการลบข้างการตัดสินผู้อื่นในทางลบ ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันแบบวิตกมีแนวโน้มที่จะใช้หลักฐานจำนวนน้อยกว่าในการตัดสินผู้อื่นทั้งในทางบวกและทางลบ

ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัยเพื่อสร้างมาตรวัดรูปแบบความผูกพันของอัลบานี (McGowan et al., in press) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและรูปแบบการรับรู้ตนเอง ผู้อื่น และความสัมพันธ์ พบความสัมพันธ์ที่น่าสนใจดังแสดงไว้โดยละเอียดในตารางที่ 2

นอกจากนี้ McGowan และคณะ (in press) ยังระบุไว้ด้วยว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงและหมางเมินล้วนมีแนวทางในการมองตนเองในทางบวก แต่มีเหตุผลที่มองตนเองในทางบวกแตกต่างกัน กล่าวคือในขณะที่บุคคลแบบมั่นคงมีแนวโน้มจะชื่นชมตนเองและรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถสูง บุคคลแบบหมางเมินกลับรับรู้ว่าคุณเองมีความสามารถสูงเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้บุคคลที่มีรูปแบบหมางเมินยังพยายามแสดงให้คนอื่นเห็นว่าตนไม่ต้องการบุคคลที่เป็นตัวแทนของความผูกพันและไม่ต้องการที่พึ่งพิง มากเสียกว่าจะมองตนเองว่าเป็นเอกเทศและพึ่งตนเองได้จริง ๆ และโดยรวมแล้วพบว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีความนับถือในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ซึ่งตรงกับงานวิจัยอีกหลาย ๆ ชิ้น (เช่น Bartholomew & Horowitz, 1991; Collins & Read, 1990; Feeney & Noller, 1990; Griffin & Bartholomew, 1994; Mikulincer, 1995)

ตารางที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและตัวแปรทางบุคลิกภาพและพฤติกรรม

	รูปแบบความผูกพัน			
	มั่นคง	หมางเมิน	หมกมุ่น	หวาดหวั่น
การหลอกตนเองในทางบวก	+	0	-	-
การสร้างความประทับใจทางสังคมโดยการตอบสนองอย่างน่าพึงปรารถนา	0	-	0	0
การเข้ากับผู้อื่นได้	+	0	0	-
การถอนตัวจากความสัมพันธ์ที่เริ่มใกล้ชิดเกินไป	0	+	0	+

ไป

ความรู้สึกใกล้ชิดกับบุคคลอื่น	+	-	0	-
ความวิตกว่าจะถูกทอดทิ้ง	0	0	+	+
สามารถพึ่งพาผู้อื่นได้	0	-	0	-
การดื่มสุราเมื่ออยู่ตามลำพัง	-	+	0	+
การรักแม่ของตนเอง	+	0	0	-
ความเชื่อว่าคุณสมบัติที่เลวร้ายไม่สามารถแก้ไขได้	-	+	0	+

ที่มา: McGowan และคณะ (in press)

+ หมายถึงการมีความสัมพันธ์กันทางบวก - หมายถึงการมีความสัมพันธ์กันทางลบ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญ

โดยสรุปแล้ว งานวิจัยที่หยิบยกมาทั้งหมดนี้ชี้ไปสู่ภาพรวมกว้าง ๆ สามประการด้วยกัน ได้แก่

1. บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันมีแนวโน้มในการรับรู้ตนเอง ผู้อื่น และความสัมพันธ์ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป
2. บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีแนวโน้มจะรับรู้ตนเอง บุคคลอื่น และสถานการณ์ความสัมพันธ์อย่างแม่นยำกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง
3. บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีแนวโน้มจะรับรู้ตนเอง และบุคคลอื่นในทางบวกมากกว่า และจัดการสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ได้ดีกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง

สมมติฐานการวิจัยและที่มาของสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี
ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 1.1 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ

สมมติฐานที่ 1.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 1.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ*

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานนี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองในทางบวก ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุนสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองในแง่ดี อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงจะต้องระบุนสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ดีในทุกมิติ เพราะแต่ละมิติต่างก็มีความสำคัญและมีผลต่อความคาดหวังและพฤติกรรมในอนาคตแตกต่างกันออกไป

นอกจากนี้หลักฐานจากงานวิจัยยังยืนยันว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีแรงจูงใจที่จะรักษาการรับรู้ตนเองในทางบวกเอาไว้ (McGowa et al., in press) ดังนั้นในสถานการณ์ที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ และต้องการอนุมานสาเหตุของการกระทำของตนเอง บุคคลเหล่านี้ก็น่าจะเลือกวิธีที่ไม่กระทบกระเทือนต่อความนับถือในตนเอง การรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ และการรับรู้ตนเองในทางบวก ซึ่งได้แก่วิธีอนุมานสาเหตุไปยังปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งเร้า และสถานการณ์ หรือปัจจัยที่มีลักษณะไม่คงทนถาวร ได้แก่ การขาดความพยายาม หรือการขาดแรงจูงใจ หรือปัจจัยที่จำกัดอยู่เฉพาะสถานการณ์

อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม ข้อสมมติฐานนี้ก็ยังคงเดิม เนื่องจากบุคคลที่มีการระบุนสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของตนเองในแง่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ตนเองในทางบวก หรือรักษาการรับรู้ตนเองในทางบวกเอาไว้ได้ และการรับรู้ตนเองในทางบวกก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง

สมมติฐานที่ 2

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี

ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 2.1 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ

สมมติฐานที่ 2.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ

สมมติฐานที่ 2.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่สองนี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก ดังนั้นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ดี อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกับสมมติฐานข้อแรกว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงจะต้องระบุสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ดีในทุกมิติหรือในมิติใดมิติหนึ่ง

เช่นเดียวกับสมมติฐานข้อที่หนึ่ง หากต้องการตีความสมมติฐานข้อนี้ในลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีทิศทางตรงกันข้าม ข้อสมมติฐานก็จะยังคงเดิม เนื่องจากบุคคลที่มีการระบุสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของผู้อื่นในแง่ดีก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก หรือวิชาการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกเอาไว้ได้ และการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งที่น่าไปสู่รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง

สมมติฐานที่ 3

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น (Preoccupied) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวก กับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ร้าย

ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 3.1 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 3.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 3.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ*

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่สามนี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองทางลบ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองในแง่ร้าย อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล โดยผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกันว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงจะต้องระบุสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายในมิติใดมิติหนึ่งหรือครบทั้งสามมิติ

อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในทิศทางตรงกันข้าม สมมติฐานข้อนี้ก็ยังคงเดิม เนื่องจากบุคคลที่มีการระบุสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของตนเองในแง่ร้าย ก็มีแนวโน้มที่จะสูญเสียการรับรู้ตนเองในทางบวก หรือรักษาการรับรู้ตนเองในทางลบเอาไว้ได้ และการรับรู้ตนเองในทางลบก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งที่น่าไปสู่รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น

สมมติฐานที่ 4

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น (Preoccupied) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี
ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 4.1 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 4.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ

สมมติฐานที่ 4.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่สี่นี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุนสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ดี อย่างน้อยในมิติการอนุমানสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล โดยผู้วิจัยไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกันว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงจะต้องระบุนสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ดีในมิติใดมิติหนึ่งหรือครบทั้งสามมิติ

และหากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในทางตรงกันข้าม สมมติฐานข้อนี้ก็ยังคงเดิม เนื่องจากบุคคลที่มีการระบุนสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของผู้อื่นในแง่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก หรือรักษาการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกเอาไว้ได้ และการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งที่น่าไปสู่รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น

สมมติฐานที่ 5

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน (Dismissing) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวก กับการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 5.1 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุमानสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ

สมมติฐานที่ 5.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ* กับคะแนนการอนุमानสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ

สมมติฐานที่ 5.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ*

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่ห้าขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองในทางบวก ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองในแง่ดี อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล โดยผู้วิจัยไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกันว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมินจะต้องระบุสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ดีในมิติใดมิติหนึ่งหรือครบทั้งสามมิติ

นอกจากนี้หลักฐานจากงานวิจัยในอดีตยังช่วยยืนยันว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมินก็มีแรงจูงใจที่จะรักษาการรับรู้ตนเองในทางบวกเอาไว้เช่นเดียวกับผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง แม้บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันทั้งสองจะมีการรับรู้ตนเองในทางบวกด้วยลักษณะการรับรู้ที่แตกต่างกัน (McGowan, Daniels, & Byrne, in press) ดังนั้นในสถานการณ์ที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ และต้องการอนุมานสาเหตุของการกระทำของตนเอง บุคคลเหล่านี้ก็น่าจะเลือกวิธีที่ไม่กระทบกระเทือนต่อความนับถือในตนเอง การรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ และการรับรู้ตนเองในทางบวก

อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรในทิศทางตรงกันข้าม สมมติฐานข้อนี้ก็ยังคงเดิม เนื่องจากบุคคลที่มีการระบุสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของตนเองในแง่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ตนเองในทางบวก หรือรักษาการรับรู้ตนเองในทางบวกเอาไว้ได้ และการรับรู้ตนเองในทางบวกก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งของรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน

สมมติฐานที่ 6

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน (Dismissing) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ร้าย
ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 6.1 เมื่อคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ

สมมติฐานที่ 6.2 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ

สมมติฐานที่ 6.3 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมติฐานข้อที่หกนี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล โดยผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกันว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมินจะต้องระบุสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติใดมิติหนึ่งหรือครบทั้งสามมิติ

อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรในทิศทางตรงกันข้าม ข้อสมมติฐานนี้ก็ยังคงเดิม เนื่องจากบุคคลที่มีการระบุสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ และการรับรู้ผู้อื่นในทางลบก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งที่น่าไปสู่รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน

สมมติฐานที่ 7

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น (Fearful) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ร้าย ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 7.1 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ

สมมติฐานที่ 7.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 7.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ*

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่เจ็ดนี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองในทางลบ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุถึงสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองในแง่ร้าย อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล โดยผู้วิจัยไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกันว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูงจะต้องระบุสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายในมิติใดมิติหนึ่ง หรือครบทั้งสามมิติ

อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรในทิศทางตรงกันข้าม ข้อสมมติฐานนี้ก็ยังมีแนวคิดที่เป็นเหตุเป็นผลมาสนับสนุน กล่าวคือบุคคลที่มีการระบุสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของตนเองในแง่ร้าย ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ตนเองในทางลบ หรือรักษาการรับรู้ตนเองในทางลบเอาไว้ได้ และการรับรู้ตนเองในทางลบก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานอันหนึ่งที่น่าไปสู่รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน

สมมติฐานที่ 8

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น (Fearful) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ร้าย ซึ่งหมายถึง:

สมมติฐานที่ 8.1 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 8.2 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และ/หรือ*

สมมติฐานที่ 8.3 *คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต*

เนื้อหาของทฤษฎีที่เป็นที่มาของสมมติฐาน

หากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่แปดนี้ขึ้นเนื่องจากรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูงจึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะระบุถึงสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย อย่างน้อยในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดมิติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล โดยผู้วิจัยไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานที่ลงรายละเอียดลึกต่อไปอีกเช่นเดียวกันว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูงจะต้องระบุสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติใดมิติหนึ่ง หรือครบทั้งสามมิติ

อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรในทางตรงกันข้าม ข้อสมมติฐานนี้ก็ยังคงมีแนวคิดที่เป็นเหตุเป็นผลมาสนับสนุนอยู่ กล่าวคือบุคคลที่มีการระบุสาเหตุของพฤติกรรมทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ หรือรักษาการรับรู้ผู้อื่นในทางลบเอาไว้ได้ และการรับรู้ผู้อื่นในทางลบนี้ก็ใช้องค์ประกอบพื้นฐานอันหนึ่งที่น่าไปสู่รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น

สมมติฐานที่ 9

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) และความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบในระดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันอีกสามด้านที่เหลือ

เนื้อหาของทฤษฎีและงานวิจัยอันเป็นที่มาของสมมติฐาน

ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุหรือการระบุสาเหตุไปยังตัวบุคคลแล้วละเลยอิทธิพลของปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ทางลบ โดยนัยหนึ่งแล้วก็คือการโทษผู้กระทำว่าเป็นสาเหตุของการกระทำหรือพฤติกรรมทางลบนั่น ๆ นั่นเอง

ตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงคือบุคคลที่รับรู้ผู้อื่นในทางบวก (รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงเกิดจากการผสมผสานระหว่างการรับรู้ตนเองและรับรู้ผู้อื่นทางบวก) (Bartholomew & Horowitz, 1991) ดังนั้นในสถานการณ์ทางลบ เมื่อบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงต้องการอนุมานสาเหตุของการกระทำของผู้อื่น ก็น่าจะหลีกเลี่ยงการระบุไปยังตัวบุคคลผู้กระทำพฤติกรรม

นอกจากนี้ การวิจัยในอดีตยังชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีการปิดรับทางปัญญาน้อยกว่า และอาศัยข้อมูลใหม่ ๆ ในการตัดสินใจทางสังคมมากกว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบอื่น ๆ (Mikulincer, 1997) การเปิดรับข้อมูลใหม่ ๆ นี้จะช่วยลดการเกิดความคลาดเคลื่อนในการอนุมานสาเหตุไปได้ เพราะสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลอนุมานสาเหตุคลาดเคลื่อนก็คือการขาดข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และปัจจัยภายนอก

ประการสุดท้าย งานวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีกลยุทธ์ทางอารมณ์ที่สร้างสรรค์และรับรู้ผู้อื่นได้แม่นยำมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบไม่มั่นคง (Mikulincer & Horesh, 1999) ซึ่งหมายความว่า ในการตีความสาเหตุของพฤติกรรมบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงก็น่าจะอนุมานสาเหตุได้คลาดเคลื่อนน้อยกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านอื่น ๆ สูง

สมมติฐานที่ 10

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน (Dismissing) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

เนื้อหาทฤษฎีและงานวิจัยอันเป็นที่มาของสมมติฐาน

ตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินเกิดจากการผสมผสานระหว่างการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ แต่รับรู้ตนเองในทางบวก (Bartholomew & Horowitz, 1991) อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความลำเอียงที่จะเข้าข้างตนเองและไม่โทษตนเองเมื่อตัวเองกระทำพฤติกรรมทางลบ และพร้อมจะโทษบุคคลอื่นเมื่อบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ

นอกจากนั้น งานวิจัยในอดีตยังแสดงหลักฐานว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมินมักรับรู้ผู้อื่นอย่างบิดเบือน โดยมักระบุว่าผู้อื่นมีลักษณะที่ตนเองไม่พึงปรารถนา (unwanted-self-traits) (Mikulincer & Horesh, 1999) ผู้วิจัยได้อธิบายถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวว่าเกิดมาจากการที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมินมีแรงจูงใจที่จะรักษาระยะห่างและสร้างความแตกต่างระหว่างตนเองและบุคคลอื่น รวมไปถึงเพื่อรักษาความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ และเพื่อคงการรับรู้ตนเองในแง่บวกเอาไว้ แรงจูงใจดังกล่าวนี้จะมีอิทธิพลต่อการอนุมานสาเหตุด้วย กล่าวคือบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงน่าจะอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นและของตนเองแตกต่างกัน โดยระบุว่า การกระทำทางลบของผู้อื่นเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน ส่วนการกระทำทางลบของตนเองเกิดมาจากปัจจัยภายนอก เพราะนอกจากบุคคลเหล่านี้มีแนวโน้มจะรับรู้ผู้อื่นในทางลบดังที่ได้อธิบายไปข้างต้นแล้ว บุคคลเหล่านี้ยังต้องการมองตนเองในทางบวก และต้องการให้ตนเองแตกต่างจากผู้อื่นอีกด้วย

สมมติฐานที่ 11

คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน (Dismissing) และหวาดหวั่น (Fearful) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) และหมกมุ่น (Preoccupied)

เนื้อหาทฤษฎีและงานวิจัยอันเป็นที่มาของสมมติฐาน

ในสถานการณ์ทางลบ บุคคลที่มีแนวโน้มจะมองผู้อื่นในทางลบย่อมเกิดความคลาดเคลื่อนในการอนุมานสาเหตุโดยระบุสาเหตุไปยังตัวผู้กระทำและละเลยสถานการณ์มากกว่าบุคคลที่มีแนวโน้มจะมองผู้อื่นในทางบวก ดังนั้นบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านที่มีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางลบสูง ได้แก่ ด้านหมางเมิน และหวาดหวั่น จึงน่าจะเกิดความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกสูง ได้แก่ ด้านมั่นคง และหมกมุ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาว่ารูปแบบความผูกพันที่แบ่งออกเป็นสี่ด้านตามแนวคิดของ Bartholomew และ Horowitz (1991) ได้แก่ มั่นคง หมางเมิน หมกมุ่น และหวาดหวั่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบหรือไม่ ซึ่งการอนุมานสาเหตุสามารถแบ่งออกได้สามมิติตามทฤษฎีรูปแบบการอธิบายของ Seligman (1992) ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล และยังเพื่อศึกษาว่ารูปแบบความผูกพันจะมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตหรือไม่

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 17-40 ปี และมีระดับการศึกษาในชั้นปริญญาตรี หรือเทียบเท่า (หมายรวมถึงบุคคลที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าด้วย) ขึ้นไป ดังนั้นผลวิจัยและข้อสรุปใด ๆ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จึงไม่อาจใช้แผ่ขยายครอบคลุมไปถึงกลุ่มประชากรอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากกลุ่มอายุและการศึกษาที่กล่าวมาได้

ตัวแปรในการวิจัยและการตีความคะแนนของตัวแปร

ตัวแปรรูปแบบความผูกพัน

คะแนนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบ่งเป็นคะแนนต่อเนื่อง 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1. ด้านมั่นคง
2. ด้านหมางเมิน

3. ด้านหมกมุ่น

4. ด้านवादหวั่น

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้คะแนนทั้งสี่ด้านของผู้ร่วมการวิจัยแต่ละคนมาหาค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ที่อยู่ในความสนใจของงานวิจัยครั้งนี้

แม้จะมีงานวิจัยในอดีตจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรรูปแบบความผูกพัน และใช้วิธีแบ่งผู้ร่วมการวิจัยออกเป็นกลุ่มตามรูปแบบความผูกพันแต่ละประเภท แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะวัดตัวแปรรูปแบบความผูกพันออกมาเป็นคะแนนต่อเนื่องทั้งสี่มิติ (ซึ่งก็คือรูปแบบความผูกพันสี่ด้านนั่นเอง) กล่าวคือคะแนนรูปแบบความผูกพันทั้งสี่ด้านของผู้ร่วมการวิจัยทุกคนจะถูกนำมาใช้เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามด้วย เหตุผลที่ผู้วิจัยนำเอาคะแนนรูปแบบความผูกพันมาใช้ในลักษณะนี้มีอยู่สามประการ

ประการที่หนึ่ง เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันแบบหลายข้อกระทงส่วนใหญ่ (รวมถึงเครื่องมือที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนามาตรเพื่อการวิจัยครั้งนี้ด้วย) ได้รับการออกแบบมาเพื่อวัดคะแนนต่อเนื่องเป็นมิติ ไม่ใช่เพื่อนำคะแนนไปแบ่งประเภทของบุคคล และการแบ่งผู้ร่วมการวิจัยออกเป็นกลุ่มตามประเภทรูปแบบความผูกพันยังได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม ดังที่เคยอภิปรายไปแล้วในหัวข้อเครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันในต่างประเทศ (Bartholomew, 2001; Fraley & Waller, 1998)

ประการที่สอง สืบเนื่องมาจากการที่เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันไม่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้ใช้แบ่งประเภท หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อแบ่งผู้ร่วมการวิจัยออกตามประเภทรูปแบบความผูกพันจึงยังไม่ลงตัวนัก ในขณะที่งานวิจัยที่แบ่งรูปแบบความผูกพันเป็นสามรูปแบบของ Mickelson, Kessler, และ Shaver (1997) ใช้เกณฑ์ในการตัดสินว่าบุคคลมีรูปแบบความผูกพันหนึ่ง ๆ เมื่อบุคคลมีคะแนนในการประเมินรูปแบบความผูกพันรูปแบบนั้น ๆ สูงที่สุด และหากบุคคลมีคะแนนรูปแบบความผูกพันสองรูปแบบสูงพอ ๆ กันโดยรูปแบบหนึ่งเป็นรูปแบบมั่นคง ผู้วิจัยจะตัดสินว่าผู้ตอบอยู่ในกลุ่มรูปแบบไม่มั่นคงที่ผู้ตอบให้คะแนนเท่ากันนั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยยึดหลักเหตุผลที่ว่า การประเมินตนเองอาจมีความลำเอียงในการประเมินไปในด้านมั่นคงมากกว่าที่เป็นจริง (Brennan, Clark, & Shaver, 1998) และในกรณีที่ผู้ตอบให้คะแนนรูปแบบไม่มั่นคงสองรูปแบบเท่ากัน ผู้วิจัยจะตัดสินว่าผู้ตอบมีความผูกพันรูปแบบวิตกซึ่งเป็นรูปแบบที่พบน้อยกว่า ส่วน Bartholomew (2001) กลับเสนอว่าหากมีความจำเป็นต้องแบ่งผู้ตอบมาตรงตามประเภทรูปแบบความผูกพัน ผู้วิจัยต้องให้การแปลงคะแนนมาตรงย่อยแต่ละมาตรเป็นคะแนนมาตรฐานก่อน แล้วจึงจัดให้บุคคลอยู่ในประเภทรูปแบบความผูกพันที่เขาให้คะแนนสูงที่สุด และหากผู้ตอบมาตรงมีคะแนนที่เท่ากันระหว่างรูปแบบความผูกพันสองรูปแบบ ผู้วิจัยก็ทำได้เพียงให้บุคคลทำการประเมินใหม่ หรือสุ่มเลือกรูปแบบด้วยตนเอง หรือไม่เช่นนั้นก็ตัดข้อมูลของบุคคลดังกล่าวออกไป

ประการที่สาม การวัดคะแนนเป็นมิติต่อเนื่องทำให้ผู้วิจัยสามารถนำคะแนนแต่ละด้านของผู้ร่วมการวิจัยทุกคนมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ และทำให้ไม่สูญเสียกลุ่มตัวอย่างในขั้นต้นก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลมากนัก ซึ่งช่วยให้สามารถจำกัดงบประมาณในการวิจัยได้ค่อนข้างแน่นอน

ตัวแปรการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ

คะแนนของการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ แบ่งเป็นคะแนนในสามมิติด้วยกัน ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติความเป็นสากลของสาเหตุ

การตีความคะแนน

มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ยิ่งคะแนนน้อยก็ยิ่งสื่อถึงการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ดี (คือ ยิ่งมองว่าเกิดจากปัจจัยภายนอก) และยิ่งคะแนนมากก็ยิ่งสื่อถึงการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ร้าย (คือ ยิ่งมองว่าเกิดจากปัจจัยภายใน) ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ

มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ยิ่งคะแนนน้อยก็ยิ่งสื่อถึงการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ดี (คือ ยิ่งมองว่าเกิดจากปัจจัยชั่วคราว) และยิ่งคะแนนมากก็ยิ่งสื่อถึงการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ร้าย (คือ ยิ่งมองว่าเกิดจากปัจจัยถาวร) ในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ

มิติความเป็นสากลของสาเหตุ ยิ่งคะแนนน้อยก็ยิ่งสื่อถึงการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ดี (คือ ยิ่งมองว่าเกิดจากปัจจัยที่เฉพาะเจาะจง) และยิ่งคะแนนมากก็ยิ่งสื่อถึงการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ร้าย (คือ ยิ่งมองว่าเกิดจากปัจจัยที่เป็นสากล) ในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ

ส่วนคะแนนของตัวแปรที่เกี่ยวกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงลงมา มีวิธีการคิดคะแนนดังนี้

ตัวแปรความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

พิจารณาเฉพาะคะแนนในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ เฉพาะในสถานการณ์ที่ผู้กระทำพฤติกรรมเป็นบุคคลอื่น (สถานการณ์ที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต)

การตีความคะแนน

ยิ่งคะแนนมากก็ยิ่งแสดงถึงความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมาก (คือยิ่งมองว่าสาเหตุการกระทำทางลบของผู้สังเกตเกิดมาจากปัจจัยภายในมาก)

ตัวแปรปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

พิจารณาเฉพาะคะแนนในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (คะแนนในมิตินี้ ยิ่งคะแนนมากยิ่งหมายถึงการอธิบายว่าสาเหตุของการกระทำทางลบเกิดมาจากปัจจัยภายในมาก) โดยใช้คะแนนของสถานการณ์ที่ผู้กระทำพฤติกรรมทางลบเป็นบุคคลอื่น (สถานการณ์ที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต) เป็นตัวตั้ง แล้วนำคะแนนของสถานการณ์ที่ผู้กระทำพฤติกรรมทางลบเป็นผู้ร่วมการวิจัยเอง (สถานการณ์ที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ) มาลบออก ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{คะแนนปรากฏการณ์} &= \text{คะแนนมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุที่บุคคลอื่นเป็นผู้} \\ \text{ผู้กระทำ-ผู้สังเกต} &\quad \text{กระทำพฤติกรรม} - \text{คะแนนมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ} \\ &\quad \text{ที่ตัวบุคคลเป็นผู้กระทำพฤติกรรมเอง} \end{aligned}$$

การตีความคะแนน

ยิ่งผลต่างออกมาเป็นคะแนนบวกมากก็ยิ่งแสดงถึงการเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตมาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ประโยชน์หลักที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือการได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันแต่ละด้าน กับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ รวมไปถึงได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุแบบต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นความสัมพันธ์ที่ได้รับการสำรวจในการวิจัยครั้งนี้โดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มเติมประการอื่น ๆ อยู่บ้าง

ประการแรกคือ ในอดีตมักเกิดข้อสงสัยและคำถามว่านอกจากประสบการณ์จากการถูกเลี้ยงดูในวัยทารก และประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในช่วงผู้ใหญ่ที่กำหนดรูปแบบความผูกพันแล้ว บุคคลจะสามารถปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบความผูกพันของตนได้อย่างไรบ้าง แม้การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ซึ่งไม่บอกความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล แต่หากตัวแปรที่อยู่ในความสนใจ ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบความผูกพัน และตัวแปรการอนุมานสาเหตุ มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบตามที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้จริง ผลจากการวิจัยก็น่าจะเป็นแนวทางไปสู่คำตอบที่ว่าวิธีหนึ่งที่น่าจะทำให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบความผูกพันของตนเองได้นั้นสามารถทำได้โดยการปรับเปลี่ยนลักษณะการอนุมานสาเหตุ ซึ่งการอนุมานสาเหตุทั้งแบบมองโลกในแง่ดีและแบบมองโลกในแง่ร้ายเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปดังกล่าวก็ยังคงอาศัยงานวิจัยเพิ่มเติมอีกมาก

ประโยชน์อีกประการก็คือ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดรูปแบบความผูกพันฉบับภาษาไทยที่ผ่านทั้งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อกระทงและขั้นตอนการทดสอบความตรงมาแล้ว และสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรรูปแบบความผูกพันต่อไปในอนาคตได้

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพัน และตัวแปรการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ การเกิดความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และการเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

ลักษณะและการประมาณการกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลเพศชายหรือหญิงที่มีอายุระหว่าง 17-40 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่น่าจะมีความคุ้นเคยกับสถานการณ์สมมติ และสามารถใช้จินตนาการร่วมไปกับสถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการมีคนรัก) ได้ อดี นอกจากนั้นผู้วิจัยยังกำหนดว่ากลุ่มตัวอย่างต้องมีการศึกษาอย่างน้อยในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งหมายรวมถึงบุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าด้วย ทั้งนี้เพื่อความคุมตัวแปรเรื่องระดับการศึกษาซึ่งอาจมีผลต่อตัวแปรการอนุมานสาเหตุซึ่งเป็นตัวแปรในการวิจัย และผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนประมาณ 400 คนในขั้นวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนามาตรวัดขึ้นสองมาตร ได้แก่ “มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน” สำหรับวัดรูปแบบความผูกพัน 4 ด้านตามแนวคิดของ Bartholomew และ Horowitz (1991) และ “มาตรวัดการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ”

ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดขั้นตอนการสร้างมาตรและหาคุณภาพของมาตรทั้งสองดังต่อไปนี้

มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน

ขั้นตอนการพัฒนามาตร

- นำมาตรวัดรูปแบบความผูกพันของอัลบานี (Albany Measure of Attachment Styles/ AMAS; McGowan et al., in press) จำนวน 40 ข้อ รวมกับข้อกระทงในมาตรวัดความสัมพันธ์ (Relationship Scales Questionnaire/ RSQ; Griffin & Bartholomew, 1994) จำนวน 18 ข้อ (คัดมาเฉพาะข้อความที่ปรับมาจากแบบสอบถามความสัมพันธ์ หรือ Relationship Questionnaire หรือ RQ ของ Bartholomew & Horowitz, 1991 อีกทีหนึ่ง) รวมเป็น 58 ข้อ มาแปลเป็นภาษาไทย ทั้งนี้ข้อกระทงที่ใช้วัดรูปแบบความผูกพัน 4 ด้าน มีจำนวนแตกต่างกันดังที่เสนอให้เห็นในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

สัดส่วนของข้อกระทงที่นำมาใช้ในขั้นพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน

รูปแบบความผูกพัน	มาตรวัดรูปแบบ ความผูกพันของอัลบานี (AMAS)	มาตรวัดความสัมพันธ์ (RSQ)
มั่นคง	10	5
หมางเมิน	10	5
หมกมุ่น	10	4
หวาดหวั่น	10	4
รวมทั้งสิ้น	40	18

- นำข้อกระทงที่แปลและผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อูวรรณโณ ไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่มีรูปเล่มสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 605 คน ที่มีอายุระหว่าง 17-40 ปี ($M = 22.83$, $SD = 5.04$) และมีการศึกษาอยู่ตั้งแต่ในระดับชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ไปจนถึงสูงกว่าปริญญาโท กลุ่มตัวอย่างเป็นชายจำนวน 222 คน (ร้อยละ 36.7) เป็นหญิงจำนวน 385 คน (ร้อยละ 63.3) และมีอาชีพที่แตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 4 และมีสถานภาพการสมรสดังแสดงในตารางที่ 5
- นำข้อมูลดิบที่ได้มาแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมสำหรับการวิเคราะห์ข้อกระทงและตรวจสอบความตรงในขั้นต่อไป

ตารางที่ 4

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน (N = 605)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน นักศึกษา	405	66.9
แพทย์ พยาบาล	15	2.5
ครู อาจารย์	5	0.8
ข้าราชการ	2	3.6
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	1.3
พนักงานบริษัทเอกชน	108	17.9
พนักงานของหน่วยราชการ	10	1.7
พนักงานของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	12	2.0
รับจ้าง หรือรับงานอิสระ	9	1.5
อื่น ๆ	11	1.8
รวม	605	100

ตารางที่ 5

สถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน (N = 605)

สถานภาพการสมรส	จำนวน	ร้อยละ
ยังไม่สมรส	549	90.7
สมรสแล้ว	43	7.1
หย่าร้าง	8	1.3
แยกกันอยู่กับคู่สมรส	4	0.7
ไม่ระบุสถานภาพ	1	0.2
รวม	605	100

4. ทำการวิเคราะห์ข้อกระทง (Item Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 รวมคะแนนของข้อกระทงในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านมั่นคง ด้านหมางเมิน ด้านหมกมุ่น และด้านหวาดหวั่น และแบ่งระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 27 และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุดร้อยละ 27 ของแต่ละด้าน จากนั้นจึงนำตัวแปรหรือข้อกระทงมาวิเคราะห์เป็นรายมิติ (วิเคราะห์ทีละด้าน) ด้วยสถิติที่ (t test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และเลือกใช้เฉพาะข้อกระทงที่สามารถแบ่งแยกคะแนนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลพบว่าข้อกระทงทั้งหมดในทั้งสี่ด้าน (มั่นคง หมาง

เมิน หมกมุ่น และหวาดหวั่น) สามารถแบ่งแยกระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$)

- 4.2 นำข้อกระทงทั้งหมดที่ผ่านการทดสอบในขั้น 4.1 มาวิเคราะห์หาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อแต่ละข้อและคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ในด้านเดียวกัน (Corrected Item-total Correlation หรือ CITC) โดยแยกวิเคราะห์ตามด้านมั่นคง หมางเมิน หมกมุ่น และหวาดหวั่น และกำหนดการทดสอบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ = .01 ค่าองศาอิสระ = 500 ซึ่งเป็นค่าองศาอิสระที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุดเมื่ออาศัยการอ้างอิงกับตารางของ Minium (1978) โดย Minium กำหนดค่า CITC ไว้ที่ .104 ผลการวิเคราะห์พบดังนี้

❖ **ด้านมั่นคง**

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีข้อกระทงที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 15 ข้อ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .6707 และต้องตัดข้อกระทงออก 2 ข้อ
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สองเหลือข้อกระทง 13 ข้อ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7099 และต้องตัดข้อกระทงออก 1 ข้อ
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สามซึ่งมีข้อกระทง 12 ข้อ ไม่มีข้อกระทงใดที่ต้องคัดออก และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7320

❖ **ด้านหวาดหวั่น**

ในการวิเคราะห์ครั้งแรกมีข้อกระทงทั้งสิ้น 14 ข้อ พบว่าไม่มีข้อกระทงใดที่ต้องคัดออก และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7435

❖ **ด้านหมางเมิน**

ในการวิเคราะห์ครั้งแรกมีข้อกระทงทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าไม่มีข้อกระทงใดที่ต้องคัดออก และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7046

❖ **ด้านหมกมุ่น**

ในการวิเคราะห์ครั้งแรกมีข้อกระทงทั้งสิ้น 14 ข้อ พบว่าไม่มีข้อกระทงใดที่ต้องคัดออก และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7148

5. ตรวจสอบความตรงของข้อกระทง โดยการนำข้อกระทงที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อกระทงทั้งสิ้น 55 ข้อมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

เหตุผลหนึ่งที่ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อยืนยันความตรงของมาตรนั้นก็คือ เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่ามาตรที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นนั้นได้มาจากการแปลข้อคำถามอันมีที่มาจากมาตรที่เป็นภาษาอังกฤษสองมาตรที่มีลักษณะแตกต่างกัน (มาตร AMAS และมาตร RSQ) แต่ได้รับ

การออกแบบมาให้วัดรูปแบบความผูกพันทั้งสิ้นด้านเหมือน ๆ กัน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถทดสอบความตรงด้วยการหาความสัมพันธ์ระหว่างมาตราสองมาตราได้ วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบจะเป็นวิธีที่ช่วยยืนยันว่ามาตราทั้งสองที่ผู้วิจัยนำมาแปลสามารถวัดสิ่งเดียวกันได้ เมื่อมาตราสองมาตรามีความสัมพันธ์กัน **นั่นก็คือเมื่อข้อกระทงจากมาตราสองมาตราที่ใช้วัดรูปแบบความผูกพันด้านเดียวกันมีน้ำหนักบรรจุ (Factor loading) สูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน**

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกตรวจสอบความตรงของมาตราด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบนอกเหนือไปจากที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น นั้นก็เพราะเห็นว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบมีข้อดีอีกสามประการ ประการแรกคือเป็นวิธีการที่ประหยัด เนื่องจากผู้วิจัยสามารถใช้ข้อมูลเดิมที่เก็บมาจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับตอนวิเคราะห์ข้อกระทง

ประการที่สอง การตรวจสอบความตรงด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งเป็นวิธีทางสถิติให้ความสะดวกกว่าการตรวจสอบความตรงด้วยการเปรียบเทียบผลการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบคนหนึ่ง ๆ กับคำวินิจฉัยของนักจิตวิทยาการปรึกษา และยังเป็นวิธีที่เป็นไปได้มากกว่าการตรวจสอบความตรงด้วยเทคนิคการใช้กลุ่มที่รู้จักขณะอยู่แล้ว (Known group technique)

ประการที่สาม วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบไม่เพียงยืนยันว่ามาตราโดยรวมมีความตรงเท่านั้น แต่ยังสามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับความตรงของแต่ละข้อกระทงออกมาในรูปน้ำหนักบรรจุได้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อกระทงที่เหมาะสมอีกครั้งหลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อกระทงไปแล้ว

ทั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยโปรแกรมเอส พี เอส เอช ฟอว์ วินโดวส์ (SPSS for Windows) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และเลือกกำหนดจำนวนองค์ประกอบด้วยตนเองแทนการสกัดองค์ประกอบ เนื่องจากผู้วิจัยมีทฤษฎีเป็นพื้นฐานแล้วว่าตัวแปรทั้งหมดน่าจะมีองค์ประกอบร่วมทั้งหมด 4 องค์ประกอบตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน และเลือกการหมุนแกน (Rotation) เป็น**มุมแหลม (Oblimin)** ซึ่งเหมาะสมสำหรับกรณีที่ผู้วิจัยมั่นใจหรือมีทฤษฎีที่อ้างอิงได้ว่าองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน (Oblique case) และในกรณีนี้ตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน องค์ประกอบทั้งสิ้นมีความสัมพันธ์กันเนื่องจากมีองค์ประกอบย่อยที่เหลื่อมล้ำกันอย่างชัดเจน องค์ประกอบย่อยดังกล่าวได้แก่ การรับรู้ตนเองในทางบวก/ลบ และการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก/ลบ นั่นเอง

ในการคัดเลือกข้อกระทงหรือตัวแปรจากแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการคัดเลือกและเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 1) ดูรูปแบบน้ำหนักบรรจุของตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบ

- 2) หากพิจารณาเห็นว่าองค์ประกอบใดมีจำนวนตัวแปรหรือข้อกระทงที่ใช้วัดรูปแบบความผูกพันด้านหนึ่งด้านใดมากที่สุด ก็จะกำหนดให้องค์ประกอบนั้นเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความผูกพันด้านนั้น ๆ
- 3) คัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ตามองค์ประกอบของรูปแบบความผูกพันด้านที่ถูกต้อง เช่น ข้อกระทงที่สร้างขึ้นเพื่อวัดรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง ต้องมีน้ำหนักบรรจสูงสุดในองค์ประกอบมั่นคง จึงจะเรียกได้ว่าผ่านการคัดเลือก
- 4) ในกรณีที่ข้อกระทงไม่ได้มีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ตามองค์ประกอบที่ควรจะเป็น (เช่น ข้อกระทงที่สร้างขึ้นเพื่อวัดรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นกลับมีน้ำหนักบรรจสูงสุดในองค์ประกอบหมกมุ่น) ข้อกระทงนั้นจะถูกตัดออกไป อย่างไรก็ตามก็ดี ผู้วิจัยก็มีข้อยกเว้นว่า หากข้อกระทงนั้นมีน้ำหนักบรรจในองค์ประกอบตามที่ควรจะเป็นในระดับปานกลาง (ผู้วิจัยกำหนดว่าต้องสูงกว่า .3) และมีคำอธิบายที่มีเหตุผลสำหรับข้อเท็จจริงที่ว่าตัวแปรนั้น ๆ มีน้ำหนักบรรจสูงในทั้งสององค์ประกอบ ข้อกระทงนั้นก็ถือว่าสามารถผ่านการคัดเลือกและนำไปใช้ในมาตรจริงได้

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่าในด้านมั่นคง มีข้อกระทงจำนวน 11 ข้อ (จากทั้งหมด 12 ข้อ) ซึ่งเป็นข้อกระทงที่มาจากทั้งมาตร AMAS และ RSQ และมีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกันดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

น้ำหนักบรรจของข้อกระทงในด้านมั่นคง (N = 605)

ข้อ	ข้อความ	ที่มา	น้ำหนักบรรจ
5	การทำความรู้จักคนใหม่ ๆ เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	AMAS	.681
41	การใกล้ชิดทางจิตใจกับคนอื่น ๆ เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	RSQ	.625
18	การพูดคุยกับคนแปลกหน้าเป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	AMAS	.619
19	อนาคตของฉันดูสดใสเป็นอย่างยิ่ง	AMAS	.573
17	เป็นเรื่องง่ายที่จะทำให้ฉันยิ้มและหัวเราะ	AMAS	.531
21	ฉันชอบเป็นศูนย์กลางของความสนใจ	AMAS	.472
32	การเดินร่ำเป็นเรื่องแสนสนุก	AMAS	.461
8	ฉันชอบมองตัวเองในกระจกเงา	AMAS	.442
22	ฉันมีความสุขกับชีวิตของตนเองในขณะนี้มาก	AMAS	.420
24	บางครั้งตอนที่อยู่คนเดียว ฉันก็ยังสามารถยิ้มหรือหัวเราะไปกับสิ่งที่ฉันอ่านหรือดูในโทรทัศน์ได้	AMAS	.342
1	ฉันชอบเล่นหยอกเข้าด้วยการสัมผัสเนื้อต้องตัวผู้อื่น	AMAS	.309

ส่วนในด้านหมกมุ่น มีข้อกระทงจำนวน 12 ข้อ (จากทั้งหมด 14 ข้อ) ซึ่งเป็นข้อกระทงที่มาจากทั้งมาตร AMAS และ RSQ และมีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน ดังที่แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7

น้ำหนักบรรจของข้อกระทงในด้านหมกมุ่น (N = 605)

ข้อ	ข้อความ	ที่มา	น้ำหนักบรรจ
50	ฉันกังวลว่าคนอื่น ๆ จะไม่เห็นคุณค่าของฉันเท่าที่ฉันเห็นคุณค่าของพวกเขา	RSQ	.619
53	ฉันรู้สึกว่าคุณอื่นล่งเลที่จะเข้ามาสนิทสนมเท่าที่ฉันต้องการ	RSQ	.532
33	เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของฉันคือการที่ใครสักคนเห็นคุณค่าของฉันอย่างแท้จริง	AMAS	.531
27	ฉันผ่านการถูกปฏิเสธมามาก	AMAS	.525
30	บางครั้ง ฉันกลัวการอยู่อย่างโดดเดี่ยว	AMAS	.496
29	ฉันตกหลุมรักได้ง่าย	AMAS	.433
14	สำหรับฉัน ชีวิตจะดีเมื่อฉันได้อยู่กับคนรักที่ให้ความรักแก่ฉัน	AMAS	.418
31	ฉันมีแนวโน้มจะรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดเอาไว้ ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์นั้นได้ “ແ່ລง” มานานแล้ว	AMAS	.407
37	ฉันมักรู้สึกว่าคุณทุ่มเทให้ความสัมพันธ์มากกว่าคนรักของฉัน	AMAS	.374
40	บางครั้งฉันก็บอกเรื่องของตัวเองให้คนอื่นฟังมากเกินไป	AMAS	.361
7	ฉันรักคนรักของฉันมากกว่าที่เขารักฉัน	AMAS	.329
52	ฉันอยากใกล้ชิดทางจิตใจกับผู้อื่นอย่างแท้จริง	RSQ	.300

ในด้านหมางเมินมีข้อกระทงจำนวน 8 ข้อ (จากทั้งหมด 15 ข้อ) ซึ่งเป็นข้อกระทงที่มาจากทั้งมาตร AMAS และ RSQ และมีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน ดังที่แสดงในตารางที่ 8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8

น้ำหนักบรรจของข้อกระทงในด้านหมางเมิน (N = 605)

ข้อ	ข้อความ	ที่มา	น้ำหนักบรรจ
45	ฉันเลือกที่จะไม่พึ่งพาใคร	RSQ	.681
15	ฉันชอบทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	AMAS	.625
20	ฉันเลือกที่จะเป็นเอกเทศและโดดเดี่ยว มากกว่าต้องพึ่งพาใคร	AMAS	.619
6	ฉันเลือกที่จะพึ่งพาตนเองมากกว่าไปพึ่งพาผู้อื่น	AMAS	.573
42	ความรู้สึกรักเป็นเอกเทศเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับฉัน	RSQ	.531
56	การช่วยเหลือตนเองได้เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับฉัน	RSQ	.472
9	ฉันชอบอยู่ตัวคนเดียว	AMAS	.461
34	ฉันไม่ชอบเปิดเผยเรื่องของตัวเองให้ผู้อื่นรู้	AMAS	.442

ส่วนในด้านหวาดหวั่น พบว่ามีข้อกระทงเพียง 4 ข้อที่มีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน อย่างไรก็ตามพบว่ามีข้อกระทงอีก 3 ข้อที่ไม่ได้มีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกับ 4 ข้อแรก แต่ก็มีน้ำหนักบรรจอยู่ในองค์ประกอบเดียวกับ 4 ข้อแรกในระดับที่ยอมรับได้ (สูงกว่าหรือเท่ากับ .3) ดังที่แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9

น้ำหนักบรรจของข้อกระทงในด้านหวาดหวั่น (N = 605)

ข้อ	ข้อความ	ที่มา	น้ำหนักบรรจ
57	ฉันค่อนข้างอึดอัดใจเมื่อใกล้ชิดกับผู้อื่น	RSQ	.494
55	ฉันคิดว่า การเชื่อใจคนอื่นอย่างเต็มที่ เป็นเรื่องยาก	RSQ	.374
38	คนอื่นมีแนวโน้มจะคิดว่าฉันหยิ่งและทำตัวห่างเหิน	AMAS	.323
3	การคิดจะสร้างความสัมพันธ์อย่างเดียว เป็นสิ่งที่ปลอดภัยกว่าการสร้างความสัมพันธ์จริง ๆ มาก	AMAS	.290
26	ฉันรู้สึกว่าคุณส่วนใหญ่ไม่ชอบฉัน *	AMAS	.341
49	ฉันกังวลว่าฉันจะเจ็บปวดหากฉันปล่อยให้ตัวเองให้สนิทสนมกับใครจนเกินไป *	RSQ	.427
4	บางครั้ง ฉันก็รู้สึกว่าคุณอื่น ๆ เกือบทุกคนมุ่งร้ายต่อฉัน *	AMAS	.390

* ข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรจสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบอื่น

ผู้วิจัยเชื่อว่าการนำเอาข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบอื่นจำนวน 3 ข้อ มารวมเอาไว้เสมือนเป็นองค์ประกอบเดียวกับข้อกระทง 4 ข้อแรกนั้น ไม่ใช่สิ่งที่น่ากังวล และไม่ขัดต่อทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการสร้างมาตร

ทั้งนี้เนื่องมาจากตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นเป็นรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดมาจากการผสมผสานระหว่าง**การมองผู้อื่นในทางลบ** และ**การมองตนเองในทางลบ** และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบก็พบว่าข้อกระทงที่ใช้วัดด้านหวาดหวั่นบางส่วนมีน้ำหนักบรรจุสูงสุดปะปนอยู่ในองค์ประกอบหมกมุ่น (เกิดจากการ**มองตนเองในทางลบ** และ**มองผู้อื่นในทางบวก**) และ**หมางเมิน** (เกิดจากการ**มองตนเองในทางบวก** และ**มองผู้อื่นในทางลบ**) ดังนั้นการที่ข้อกระทงด้านหวาดหวั่นมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบหมกมุ่น และหมางเมินนั้น จึงเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ในทางทฤษฎี

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อนำเอาข้อกระทงด้านหวาดหวั่นที่มีน้ำหนักบรรจุอยู่ในองค์ประกอบของรูปแบบความผูกพันด้านอื่นสูงมาพิจารณาเนื้อหาของข้อกระทง ก็พบว่าข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบหมกมุ่น (มองตนเองทางลบ) แสดงถึงความคิดทางลบที่บุคคลมีต่อตนเองจริง ๆ ส่วนข้อที่มีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบหมางเมิน (มองผู้อื่นทางลบ) ก็แสดงถึงความไม่เชื่อมั่นในผู้อื่นจริง ซึ่งช่วยยืนยันว่าข้อกระทงของรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดตามทฤษฎีได้จริง (คือวัดการมองตนเองในทางลบ และการมองผู้อื่นในทางลบ)

อย่างไรก็ดีผู้วิจัยก็คัดเลือกข้อกระทงด้านหวาดหวั่นที่ไม่มีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบด้านอื่นบางข้อออกไป และเลือกนำไปสร้างแบบสอบถามจริงแค่บางข้อ (ได้แก่ ข้อ 4, 26, 49 ซึ่งมีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบหมกมุ่น) โดยอาศัยเกณฑ์ที่ว่าข้อกระทงที่จะคัดเลือกเข้ามาอยู่ในองค์ประกอบหวาดหวั่นต้องมีน้ำหนักบรรจุอยู่ในองค์ประกอบหวาดหวั่นในระดับไม่ต่ำกว่า .3

อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการวิเคราะห์องค์ประกอบคือ เพื่อยืนยันว่าข้อกระทงที่มาจากเครื่องมือที่แตกต่างกันสองชิ้น แต่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดสิ่งเดียวกัน (และเครื่องมือทั้งสองชนิดที่มีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษได้รับการยืนยันทั้งความเที่ยงและความตรงมาแล้ว) ในที่สุดแล้วใช้วัดสิ่งเดียวกันได้จริง ซึ่งหลักฐานดังกล่าวก็ได้ปรากฏยืนยันแล้วว่าข้อกระทงจากทั้งมาตร RSQ และ AMAS มีความสัมพันธ์กันจริง ดังจะเห็นได้ว่าข้อกระทงจาก RSQ และ AMAS ที่ออกแบบมาให้วัดรูปแบบความผูกพันด้านเดียวกันก็มีน้ำหนักบรรจุรวมอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน

โดยสรุปแล้ว หลังจากผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อกระทงไปในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อกระทงแล้ว ครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยยังคัดเลือกข้อกระทงที่เหลือซ้ำอีกครั้งในขั้นตอนการวิเคราะห์ความตรง โดยในที่สุดแล้วมีข้อกระทงที่นำไปใช้ได้จริงจำนวนทั้งสิ้น 38 ข้อ เป็นข้อกระทงด้านหมกมุ่น 12 ข้อ ด้านมั่นคง 11 ข้อ ด้านหมางเมิน 8 ข้อ และด้านหวาดหวั่น 7 ข้อ

ในการคิดคะแนนสำหรับมาตรจริงที่ประกอบด้วยข้อกระทง 38 ข้อนั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการคิดคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน ซึ่งทำให้ผู้ตอบคนหนึ่ง ๆ ได้คะแนนรูปแบบความผูกพันในแต่ละด้านอยู่ในพิสัยที่เป็นไปได้เท่า ๆ กันคือตั้งแต่ -3 ถึง 3 นั้นเอง (เนื่องจากระดับการประเมินของข้อกระทงแต่ละข้อมีตั้งแต่ -3 ถึง 3)

มาตรวัดการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ

ขั้นตอนการพัฒนามาตร

1. ศึกษาแนวคิดเรื่องรูปแบบการอธิบาย (Explanatory Style; Abramson, Seligman, & Teasdale, 1978) และศึกษาแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุ (Attributional Style Questionnaire/ ASQ) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุของบุคคล โดยอาศัยสถานการณ์สมมติที่มีลักษณะหลากหลายจำนวน 12 สถานการณ์ เป็นสถานการณ์ทางลบ 6 สถานการณ์ และทางบวก 6 สถานการณ์ ในจำนวนนั้นยังเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลครึ่งหนึ่งและสถานการณ์เกี่ยวกับความสามารถหรือการไฝ่สัมฤทธิ์อีกครึ่งหนึ่ง

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามอ่านสถานการณ์สมมติแต่ละสถานการณ์จบแล้ว ผู้ตอบต้องระบุสิ่งที่ผู้ตอบเชื่อว่าเป็นสาเหตุหลักของสถานการณ์สมมติ และยังมีการวัดมิติของการอนุมานสาเหตุ 3 มิติ ได้แก่

- ก. มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ แบ่งเป็นภายใน (internal) กับภายนอก (external)
วัดโดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตรลิเคิร์ตแบบ 7 จุด ขั้วหนึ่งคือสาเหตุเกิดจากปัจจัยภายใน อีกขั้วหนึ่งคือสาเหตุเกิดจากปัจจัยภายนอก
- ข. มิติความคงทนถาวร แบ่งเป็นถาวร (stable) กับชั่วคราว (unstable)
วัดโดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตรลิเคิร์ตแบบ 7 จุด ขั้วหนึ่งคือสาเหตุมีความถาวร อีกขั้วหนึ่งคือสาเหตุมีลักษณะชั่วคราว
- ค. มิติความเป็นสากล แบ่งเป็นสากล (universal) กับเฉพาะเจาะจง (specific)
วัดโดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตรลิเคิร์ตแบบ 7 จุด ขั้วหนึ่งคือสาเหตุมีความเป็นสากล อีกขั้วหนึ่งคือสาเหตุเกิดขึ้นเฉพาะเจาะจงในสถานการณ์เดียว

2. สร้างมาตราที่ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกับมาตร ASQ แต่ปรับเปลี่ยนเนื้อหาและลักษณะของสถานการณ์สมมติให้ตรงกับความต้องการของผู้วิจัย โดยในที่นี้ ผู้วิจัยต้องการใช้สถานการณ์สมมติเป็นเครื่องมือวัดความแตกต่างของการอนุมานสาเหตุระหว่างเมื่อผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้กระทำ (Actor) และเมื่อผู้ตอบมีบทบาทเป็นเพียงผู้สังเกต (Observer)

ผู้วิจัยขอเปรียบเทียบให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างมาตร ASQ และมาตรวัดการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังต่อไปนี้

ความคล้ายคลึงประการแรกระหว่างมาตร ASQ และมาตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก็คือ ลักษณะการเสนอคำถามที่ใช้วัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุ กล่าวคือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ยังคงให้ผู้ตอบตอบคำถาม 4 ข้อหลังอ่านสถานการณ์สมมติจบ คำถาม 4 คำถาม ได้แก่

1. สาเหตุหลักของสถานการณ์
2. ถามว่าสาเหตุนั้นเป็นปัจจัยภายในหรือภายนอก (internal vs. external)
3. ถามว่าสาเหตุนั้นมีความคงทนถาวร หรือชั่วคราว (stable vs. unstable)
4. ถามว่าสาเหตุนั้นมีอิทธิพลต่อสถานการณ์อื่นในชีวิต หรือจำกัดอยู่เฉพาะสถานการณ์นี้ (global vs. specific)

ตัวอย่างคำถาม

สถานการณ์ที่ 1: คุณลืมวันเกิดของคนรัก

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณลืมวันเกิดของคนรัก
2. สาเหตุดังกล่าวนั้นเกิดเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงคนรักของคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวคุณเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้ น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงน่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต

ความคล้ายคลึงประการที่สองก็คือ ลักษณะการประเมินใน 3 ข้อสุดท้ายซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบประเมินบนมาตรลิเคิร์ตแบบ 7 จุด เช่นเดียวกับที่ปรากฏในมาตร ASQ (ดูจากตัวอย่างคำถามที่ได้เสนอไปข้างต้น)

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนลักษณะของสถานการณ์สมมติเพื่อให้เข้ากับลักษณะของงานวิจัยในปัจจุบัน ลักษณะของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากมาตร ASQ มีดังนี้

ประการแรก ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์สมมติทั้งสิ้น 24 สถานการณ์ แต่ในสถานการณ์ 24 สถานการณ์นี้มีใช้สถานการณ์ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงแบบมาตร ASQ หากแต่สามารถแบ่งเป็นสถานการณ์คู่ขนาน 12 คู่ คือในแต่ละคู่ประกอบด้วยสถานการณ์เหมือน ๆ กัน แต่แตกต่างกันที่สถานการณ์หนึ่งกำหนดให้ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรมเอง (ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้กระทำ) ส่วนอีกสถานการณ์หนึ่งผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และมีบุคคลอื่นในสถานการณ์สมมติเป็นผู้แสดงพฤติกรรม (ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต) ยกตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 1 คุณลืมวันเกิดของคนรัก

สถานการณ์คู่ขนาน คนรักลืมวันเกิดของคุณ

การกำหนดให้มีสถานการณ์คู่ขนานนี้ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มาตรสามารถเปรียบเทียบการรับรู้ตนเองและรับรู้ผู้อื่นได้แล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้วัดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตด้วย ดังนั้นจึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างมาตร ASQ กับมาตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอีกประการหนึ่งโดยปริยาย นั่นคือการทำมาตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างสถานการณ์ที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรมเอง กับสถานการณ์ที่ผู้ตอบเป็นเพียงผู้สังเกตหรือผู้รับการกระทำของบุคคลอื่น ๆ ในสถานการณ์สมมติ ในขณะที่มาตร ASQ นั้นเน้นการแบ่งแยกเพียงสถานการณ์ทางบวกและทางลบ แต่ไม่ได้เน้นว่าผู้กระทำพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เป็นใคร

ประการที่สองคือ ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ทั้งหมดให้เป็นสถานการณ์ทางลบ เนื่องจากในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการวัดเพียงการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบเท่านั้น นอกจากนี้งานวิจัยในอดีตยังสนับสนุนว่าปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต รวมไปถึงการแบ่งแยกระหว่างผู้ที่มองโลกในแง่ดีและแง่ร้ายสามารถวัดจากการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบได้มากกว่าการวัดจากการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางบวก (Seligman, 1992)

ประการที่สามคือ ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ทั้งหมดเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และไม่มีสถานการณ์ใดที่เกี่ยวกับความสามารถหรือการใฝ่สัมฤทธิ์เลย ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงตัวแปรแทรกแซงได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ตอบแต่ละคนซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน และอาจส่งผลต่อการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบที่เกี่ยวกับความสามารถ เช่น ผู้ที่รู้ว่าตนเองไม่ฉลาดอาจมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวในการเรียนของตนไปยังปัจจัยภายในมากกว่าบุคคลที่รู้ว่าตนเองฉลาดก็เป็นได้

ประการที่สี่คือ ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์สมมติให้เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทั่วไปอย่างละครึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้งานวิจัยชิ้นปัจจุบันสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพัน และตัวแปรการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและบุคคลอื่น ๆ ให้ครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงในหลาย ๆ แง่มุมเท่าที่จะทำได้ และเพื่อที่จะสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันทั้งในกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไปหรือไม่ หรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเกิดแค่ในสถานการณ์แบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น

ผู้วิจัยขอสรุปให้เห็นชัดเจนอีกครั้งในตารางที่ 10 ว่ามาตร ASQ และมาตรวัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ในชั้นศึกษามีองค์ประกอบใดที่คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันอยู่บ้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10

ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างมาตร ASQ และมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในชั้นศึกษามาตร

มาตร ASQ	มาตรวัดรูปแบบการอนุমানสาเหตุ ในสถานการณ์ทางลบ
<p>ถามสี่คำถาม ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สาเหตุหลักของสถานการณ์ 2. ถามว่าสาเหตุนั้นเป็นปัจจัยภายในหรือภายนอก (internal vs. external) 3. ถามว่าสาเหตุนั้นมีความคงทนถาวร หรือชั่วคราว (permanent vs. temporary) 4. ถามว่าสาเหตุนั้นมีอิทธิพลต่อสถานการณ์อื่นในชีวิต หรือจำกัดอยู่เฉพาะสถานการณ์นี้ (global vs. specific) <p>ทั้งนี้คำถาม 3 ข้อสุดท้ายเป็นการประเมินบนมาตรลิเคิร์ตแบบ 7 จุด</p>	
ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 12 สถานการณ์ที่แตกต่างกัน	ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 24 สถานการณ์ โดยเป็นสถานการณ์คู่ขนาน 12 คู่ คือในแต่ละคู่ประกอบด้วยสถานการณ์เหมือน ๆ กัน แต่แตกต่างกันที่สถานการณ์หนึ่งกำหนดให้ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรมเอง (ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้กระทำ) ส่วนอีกสถานการณ์หนึ่งผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต และผู้กระทำกลายเป็นบุคคลอื่นในสถานการณ์สมมติ (ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต)
ไม่ได้ให้ความสำคัญหรือแบ่งแยกตัวผู้กระทำในสถานการณ์สมมติอย่างชัดเจน	แยกแยะระหว่างสถานการณ์ที่ผู้กระทำพฤติกรรมในสถานการณ์สมมติเป็นตัวผู้ตอบเอง และสถานการณ์ที่ผู้กระทำพฤติกรรมในสถานการณ์สมมติเป็นผู้อื่นอย่างละครั้ง และมีการแบ่งแยกที่สังเกตได้ชัดเจน
ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติทางบวกและสถานการณ์ทางลบอย่างละครั้ง	ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติทางลบทั้งหมด
ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสถานการณ์เกี่ยวกับการไฟ้สัมพันธ์อย่างละครั้ง	ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเท่านั้น
ไม่มีการแบ่งแยกชัดเจนระหว่างสถานการณ์สมมติในกรอบของความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทั่วไป	ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติในกรอบของความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทั่วไปอย่างละครั้ง

3. ในชั้นศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์สมมติขึ้นเป็นจำนวนทั้งสิ้น 24 สถานการณ์ โดยเป็น สถานการณ์ที่สมมติให้ผู้ตอบเป็นผู้กระทำครั้งหนึ่ง และสมมติให้ผู้ตอบเป็นผู้สังเกตอีกครั้งหนึ่ง และยังแบ่งเป็นสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดครั้งหนึ่งและสถานการณ์ในกรอบ ความสัมพันธ์ทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง สถานการณ์สมมติดังกล่าวได้แสดงไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11

สถานการณ์สมมติ 24 สถานการณ์ แบ่งแบบ 2 (บทบาทผู้กระทำและผู้สังเกต) x 2 (สถานการณ์ความสัมพันธ์ ใกล้ชิด และสถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไป)

	ผู้ตอบมีบทบาท เป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ	ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต (คนอื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ)
สถานการณ์ ในกรอบ ความสัมพันธ์ ใกล้ชิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. คุณลืมวันเกิดของคนรัก 2. คุณตะคอกเพื่อนสนิทของคุณ 3. คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง 4. คุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คนรักของคุณได้รับรู้ 5. คุณแกล้งเล่าความลับของเพื่อนสนิทให้คนอื่นฟัง 6. คุณมีปากเสียงกับคนรักเพราะคุณสงสัยว่าเขากำลังแอบคบคนอื่นอยู่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนรักลืมวันเกิดของคุณ 2. เพื่อนสนิทของคุณตะคอกคุณ 3. คนรักของคุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับตัวคุณให้เพื่อนของเขาฟัง 4. คนรักของคุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คุณได้รับรู้ 5. เพื่อนสนิทของคุณแกล้งเล่าความลับของคุณให้คนอื่นฟัง 6. คุณมีปากเสียงกับคนรักเพราะคนรักของคุณสงสัยว่าคุณกำลังแอบคบคนอื่นอยู่
สถานการณ์ ในกรอบ ความสัมพันธ์ ทั่วไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในการประชุมกลุ่ม คุณมาสายและทำให้กลุ่มต้องเริ่มประชุมช้าเพราะรอคุณ 2. คุณไม่ชอบเพื่อนใหม่บางคน 3. คุณเอาเรื่องไม่ดีของคนอื่นที่ไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัวมาเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อนของคุณ 4. มีคนให้คุณยืมหนังสือของเขามาอ่าน และเมื่อถึงเวลาต้องคืน คุณกลับหาหนังสือเล่มนั้นไม่พบ 5. ขณะที่คุณขับรถอยู่ คุณบีบแตรใส่รถคันอื่นบนท้องถนน 6. มีคนเข้ามาทักทายคุณและบอกว่าเป็นเพื่อนเก่าของคุณ แต่คุณเองกลับจำเขาไม่ได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในการประชุมกลุ่ม สมาชิกคนหนึ่งมาสายและทำให้คุณและกลุ่มต้องเริ่มประชุมช้าเพราะรอสมาชิกคนนั้น 2. คุณรู้ว่าเพื่อนใหม่บางคนไม่ชอบคุณ 3. คุณรู้ว่ามีคนเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปคุยกัน โดยที่ตัวผู้พูดไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัว 4. คุณให้คนยืมหนังสือของคุณไปอ่าน และเมื่อถึงเวลาต้องคืน เขากลับหาหนังสือของคุณไม่พบ 5. คนขับรถคันหนึ่งบนท้องถนนบีบแตรใส่คุณขณะที่คุณขับรถอยู่ 6. คุณเข้าไปทักเพื่อนเก่าคนหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเขาจำคุณไม่ได้

4. ขอคำแนะนำ และความเห็นชอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพร อุวรรณโณ แล้วจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามออกมาเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 2 ชุด แบบสอบถามทั้งสองชุดมีเนื้อหาเหมือนกัน แต่ชุดแรก (ชุด ก) นำสถานการณ์สมมติที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้กระทำขึ้นต้นก่อน แล้วจึงค่อยต่อด้วยสถานการณ์สมมติที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต ส่วนแบบสอบถามชุดที่สอง (ชุด ข) เรียงสถานการณ์สลับกันกับแบบสอบถามชุดแรก
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 140 คน โดยแบ่งให้ตอบแบบสอบถามชุด ก เป็นจำนวน 71 คน ชุด ข อีก 69 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นศึกษาเป็นนิสิตชายจำนวน 35 คน เป็นนิสิตหญิงจำนวน 105 คน และกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี 137 คน กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท 3 คน มีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 24 ปี (อายุเฉลี่ย 19.46 ปี)
6. นำข้อมูลดิบที่ได้มาวิเคราะห์ข้อกระทง (Item Analysis) โดยแยกวิเคราะห์รายมิติ โดยแบ่งตาม **มิติของการอนุมานสาเหตุ** (แบ่งเป็นมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ / มิติความคงทนถาวร / มิติความเป็นสากล) และแบ่งตาม **รูปแบบสถานการณ์** (แบ่งเป็น สถานการณ์ผู้กระทำ-ความสัมพันธ์ใกล้ชิด/ สถานการณ์ผู้กระทำ-ความสัมพันธ์ทั่วไป/ สถานการณ์ผู้สังเกต-ความสัมพันธ์ใกล้ชิด/ สถานการณ์ผู้สังเกต-ความสัมพันธ์ทั่วไป) ซึ่งทำให้ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ CITC ทั้งสิ้น 12 ชุด (3 มิติของการอนุมานสาเหตุ x 4 รูปแบบสถานการณ์)
- การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้
- 6.1 รวมคะแนนของข้อกระทงแยกแต่ละชุด รวมทั้งสิ้น 12 ชุด และแบ่งระหว่างกลุ่มสูง (กลุ่มที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 27) และกลุ่มต่ำ (กลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุดร้อยละ 27) ของแต่ละชุด
- 6.2 นำตัวแปรในแต่ละชุดมาวิเคราะห์ค่าที่ (t test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทั้งนี้เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่สามารถแบ่งแยกระหว่างกลุ่มคนที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มคนที่ได้คะแนนต่ำได้จริงเอาไว้ ผลพบว่าข้อกระทงทั้งหมดในชุดตัวแปรทั้ง 12 ชุด ผ่านการคัดเลือกในขั้นนี้ กล่าวคือตัวแปรทั้งหมดสามารถแบ่งแยกระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq .001$)
- 6.3 นำข้อกระทงหรือตัวแปรทั้งหมดที่ผ่านการวิเคราะห์ในขั้นที่ 6.2 มาวิเคราะห์หาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อแต่ละข้อและคะแนนของข้ออื่น ๆ ในชุดตัวแปรเดียวกัน (Corrected Item-total Correlation) โดยยังคงวิเคราะห์แยก 12 ชุดเช่นเดิม โดยมี 6 ชุดที่เป็นสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และมี 6 ชุดที่เป็นสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการทดสอบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ = .01 ค่า $N = 140$ ซึ่งเมื่ออ้างอิงกับตาราง Herzberg (1983) แล้ว พบว่า Herzberg กำหนดค่า CITC ไว้ที่ .140 ผลการวิเคราะห์พบดังนี้

❖ ชุดที่ 1 มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (ภายใน/ภายนอก) บทบาทผู้กระทำ สถานการณ์ความสัมพันธ์ใกล้ชิด

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .4279 และมีข้อที่ต้องตัดออกหนึ่งข้อ คือ ข้อที่ถามถึงแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ “คุณลืมวันเกิดของคนรัก”
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สอง เหลือตัวแปร 5 ตัว ไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .4348

❖ ชุดที่ 2 มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (ภายใน/ภายนอก) บทบาทผู้กระทำ สถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไป

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .2922 และมีข้อที่ต้องตัดออกสามข้อ ได้แก่ ข้อที่ถามถึงแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ “ในการประชุมกลุ่ม คุณมาสายและทำให้กลุ่มต้องเริ่มประชุมช้าเพราะรอคุณ” “คุณไม่ชอบเพื่อนใหม่บางคน” และ “มีคนเข้ามาทักทายคุณและบอกว่าเป็นเพื่อนเก่าของคุณ แต่คุณเองกลับจำเขาไม่ได้”
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สอง เหลือตัวแปรทั้งสิ้น 3 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .3345 และมีข้อที่ต้องตัดออกอีกหนึ่งข้อ ได้แก่ ข้อที่ถามถึงแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ “มีคนให้คุณยืมหนังสือของเขามาอ่าน และเมื่อถึงเวลาต้องคืนคุณกลับหาหนังสือเล่มนั้นไม่พบ”
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สาม เหลือตัวแปรทั้งสิ้น 2 ตัวแปร ไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา .3693

❖ ชุดที่ 3 มิติความคงทนถาวร บทบาทผู้กระทำ สถานการณ์ความสัมพัทธ์ใกล้ชิด

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .6700 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ ชุดที่ 4 มิติความคงทนถาวร บทบาทผู้กระทำ สถานการณ์ความสัมพัทธ์ทั่วไป

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .6979 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ ชุดที่ 5 มิติความเป็นสากล บทบาทผู้กระทำ สถานการณ์ความสัมพัทธ์ใกล้ชิด

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7955 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ **ชุดที่ 6** มิติความเป็นสากล บทบาทผู้กระทำ สถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไป

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7927 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ **ชุดที่ 7** มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (ภายใน/ภายนอก) บทบาทผู้สังเกต สถานการณ์ความสัมพันธ์ใกล้ชิด

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .3446 และมีข้อที่ต้องตัดออกสองข้อ คือข้อที่ถามถึงแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ “เพื่อนสนิทของคุณเจอแล้วความลับของคุณให้คนอื่นฟัง” และ “คุณมีปากเสียงกับคนรักเพราะคนรักของคุณสงสัยว่าคุณกำลังแอบคบคนอื่นอยู่”
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สอง เหลือตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ 4 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .3433 และยังมีข้อที่ต้องตัดออกอีกหนึ่งข้อ คือข้อที่ถามถึงแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ “เพื่อนสนิทของคุณตะคอกคุณ”
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สาม เหลือตัวแปรทั้งสิ้นสามตัวแปร ไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .3324

❖ **ชุดที่ 8** มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (ภายใน/ภายนอก) บทบาทผู้สังเกต สถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไป

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .2767 และมีข้อที่ต้องตัดออกสามข้อ ได้แก่ ข้อที่ถามถึงแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ “ในการประชุมกลุ่ม สมาชิกคนหนึ่งมาสาย และทำให้คุณและกลุ่มต้องเริ่มประชุมช้าเพราะรอสมาชิกคนนั้น” “คุณให้คนยืมหนังสือของคุณไปอ่าน และเมื่อถึงเวลาต้องคืน เขากลับหาหนังสือของคุณไม่พบ” และ “คุณเข้าไปทักเพื่อนเก่าคนหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเขาจำคุณไม่ได้”
- ในการวิเคราะห์ครั้งที่สอง เหลือตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ 3 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .4119 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ **ชุดที่ 9** มิติความคงทนถาวร บทบาทผู้สังเกต สถานการณ์ความสัมพันธ์ใกล้ชิด

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .6545 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ **ชุดที่ 10** มิติความคงทนถาวร บทบาทผู้สังเกต สถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไป

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .6132 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องตัดออก

❖ **ชุดที่ 11 มิติความเป็นสากล บทบาทผู้สังเกต สถานการณ์ความสัมพันธ์ใกล้ชิด**

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7651 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องคัดออก

❖ **ชุดที่ 12 มิติความเป็นสากล บทบาทผู้สังเกต สถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไป**

- ในการวิเคราะห์ครั้งแรก มีตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = .7457 และไม่มีตัวแปรใดที่ต้องคัดออก

ในการคัดเลือกสถานการณ์สมมติที่สามารถนำไปใช้ในมาตรจริง ผู้วิจัยจำเป็นต้องคัดเลือกเฉพาะสถานการณ์สมมติที่คำถามเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุทุกมิติ (มีสถานการณ์ละ 3 มิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล) สามารถผ่านการวิเคราะห์ข้อกระทงได้ครบทั้งหมด ไม่เพียงเท่านั้นสถานการณ์ที่นำมาใช้ในมาตรจริงได้ยังต้องมีสถานการณ์คู่ขนานที่คำถามเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุทุกมิติสามารถผ่านการวิเคราะห์ทั้งหมดด้วย นั่นหมายถึง สถานการณ์สมมติหนึ่ง ๆ จะถือว่าผ่านเกณฑ์ก็ต่อเมื่อตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นทั้งหมด 6 ตัวแปร (คือ ตัวแปรคำถาม 3 มิติของสถานการณ์นั้น และตัวแปรคำถาม 3 มิติของสถานการณ์คู่ขนาน) ผ่านการคัดเลือกด้วยวิธี CITC

หลังจากวิเคราะห์ CITC แล้วพบว่า มีสถานการณ์สมมติที่สามารถนำไปใช้ในมาตรจริงได้ 8 สถานการณ์ (เป็นสถานการณ์คู่ขนาน 4 คู่) ดังที่รายงานในตารางที่ 12

สรุปแล้ว จากจำนวนสถานการณ์ทั้งสิ้น 12 คู่สถานการณ์ มีสถานการณ์ที่ผ่านการคัดเลือก และสามารถนำไปใช้ได้จริงจำนวน 4 คู่สถานการณ์ เป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ใกล้ชิด และสถานการณ์เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทั่วไปอย่างละครึ่ง ได้แก่

สถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิด

- ❖ “คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง”
“คนรักของคุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับตัวคุณให้เพื่อนของเขาฟัง”
- ❖ “คุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คนรักของคุณได้รับรู้”
“คนรักของคุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คุณได้รับรู้”

สถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป

- ❖ “คุณเอาเรื่องไม่ดีของคนอื่นที่ไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัวมาเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อนของคุณ”
“คุณรู้ว่ามีคนเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปคุยกัน โดยที่ตัวผู้พูดไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัว”
- ❖ “ขณะที่คุณขับรถอยู่ คุณบีบแตรใส่รถคันหนึ่งบนท้องถนน”
“คนขับรถคันหนึ่งบนท้องถนนบีบแตรใส่คุณขณะที่คุณขับรถอยู่”

ตารางที่ 12

สรุปสถานการณ์ที่ผ่านการคัดเลือกและสามารถนำไปรวมไว้ในแบบสอบถามขั้นวิจัยได้

สถานการณ์ที่	สถานการณ์	มิติแหล่งกำเนิด	มิติความคงทนถาวร	มิติความเป็นสากล	สถานการณ์ที่ผ่านการคัดเลือก
1*	คุณลืมวันเกิดของคนรัก	X	✓	✓	X
13*	คนรักลืมวันเกิดของคุณ	✓	✓	✓	
2*	คุณตะคอกเพื่อนสนิทของคุณ	✓	✓	✓	X
14*	เพื่อนสนิทของคุณตะคอกคุณ	X	✓	✓	
3*	คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง	✓	✓	✓	✓
15*	คนรักของคุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับตัวคุณให้เพื่อนของเขาฟัง	✓	✓	✓	
4*	คุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คนรักของคุณได้รับรู้	✓	✓	✓	✓
16*	คนรักของคุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คุณได้รับรู้	✓	✓	✓	
5*	คุณเผลอเล่าความลับของเพื่อนสนิทให้คนอื่นฟัง	✓	✓	✓	X
17*	เพื่อนสนิทของคุณเผลอเล่าความลับของคุณให้คนอื่นฟัง	X	✓	✓	
11*	คุณมีปากเสียงกับคนรักเพราะคุณสงสัยว่าเขากำลังแอบคบคนอื่นอยู่	✓	✓	✓	X
23*	คุณมีปากเสียงกับคนรักเพราะคนรักของคุณสงสัยว่าคุณกำลังแอบคบกับคนอื่นอยู่	X	✓	✓	
6**	ในการประชุมกลุ่ม คุณมาสายและทำให้กลุ่มต้องเริ่มประชุมช้าเพราะรอคุณ	X	✓	✓	X
18**	ในการประชุมกลุ่ม สมาชิกคนหนึ่งมาสายและทำให้คุณและกลุ่มต้องเริ่มประชุมช้าเพราะรอสมาชิกคนนั้น	X	✓	✓	
7**	คุณไม่ชอบเพื่อนใหม่บางคน	X	✓	✓	X
19**	คุณรู้ว่าเพื่อนใหม่บางคนไม่ชอบคุณ	✓	✓	✓	

สถานการณ์ที่	สถานการณ์	มิติแห่งกำเนิด	มิติความคงทนถาวร	มิติความเป็นสากล	สถานการณ์ที่ผ่านการคัดเลือก
8**	คุณเอาเรื่องไม่ดีของคนอื่นที่ไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัวมาเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อนของคุณ	✓	✓	✓	✓
20**	คุณรู้ว่ามีคนเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปคุยกัน โดยที่ตัวผู้พูดไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัว	✓	✓	✓	
9**	มีคนให้คุณยืมหนังสือของเขามาอ่าน และเมื่อถึงเวลาคืน คุณกลับหาหนังสือเล่มนั้นไม่พบ	X	✓	✓	X
21**	คุณให้คนยืมหนังสือของคุณไปอ่าน และเมื่อถึงเวลาต้องคืน เขาลับหาหนังสือของคุณไม่พบ	X	✓	✓	
10**	ขณะที่คุณขับรถอยู่ คุณบีบแตรใส่รถคันหนึ่งบนท้องถนน	✓	✓	✓	✓
22**	คนขับรถคันหนึ่งบนท้องถนนบีบแตรใส่คุณขณะที่คุณขับรถอยู่	✓	✓	✓	
12**	มีคนเข้ามาทักทายคุณและบอกว่าเป็นเพื่อนเก่าของคุณ แต่คุณเองกลับจำเขาไม่ได้	X	✓	✓	X
24**	คุณเข้าไปทักเพื่อนเก่าคนหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเขาจำคุณไม่ได้	X	✓	✓	

* สถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิด, ** สถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป

7. เนื่องจากสถานการณ์ที่จะนำไปใช้ในมาตรวัดการอนุमानสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ 4 คู่ดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่มีลักษณะทางลบไม่รุนแรงและชัดเจนนัก⁵ ผู้วิจัยจึงได้หาหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันว่าสถานการณ์ที่ได้รับการคัดเลือกทั้งสี่นั้นเป็นสถานการณ์ที่มีลักษณะทางลบจริงอย่างเพียงพอตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

⁵ ในมาตรวัดการอนุमानสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์ทางลบให้มีความเป็นลบอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเกรงว่าหากใช้สถานการณ์ที่มีลักษณะทางลบอย่างรุนแรง ผู้ร่วมการวิจัยอาจคิดว่าสถานการณ์สมมตินั้น ๆ ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง หรือคิดว่าสถานการณ์สมมติดังกล่าวเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ในชีวิตของตนเอง และส่งผลให้ผู้ร่วมการวิจัยตอบคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์สมมติได้ไม่ดีเท่าที่ควร

7.1 จัดทำแบบสอบถามเพื่อยืนยันความเป็นลบของสถานการณ์ โดยในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบประเมินสถานการณ์สมมติว่ามีความเป็นลบหรือบวกมากน้อยเพียงไรบนมาตรลิเคิร์ตแบบ 7 จุด (ตั้งแต่ $-3 =$ เป็นลบมาก ไปจนถึง $3 =$ เป็นบวกมาก) โดยสถานการณ์สมมติในแบบสอบถามครั้งนี้ประกอบด้วยสถานการณ์จากมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบที่ได้รับการคัดเลือก 4 สถานการณ์ (เลือกนำมาใช้เฉพาะสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต) และยังประกอบด้วยสถานการณ์สมมติลง⁶ที่ผู้วิจัยได้สร้างเพิ่มเข้าไปอีก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสถานการณ์สมมติทางบวก กลุ่มสถานการณ์สมมติที่เป็นกลาง และกลุ่มสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเป็นลบมากกว่าสถานการณ์ทางลบที่สร้างไว้แต่เดิม สถานการณ์ลงแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสถานการณ์จำนวน 4 สถานการณ์ เท่ากับผู้วิจัยสร้างสถานการณ์ลงเพิ่ม 12 สถานการณ์ (รวมกับสถานการณ์เดิมเป็น 16 สถานการณ์) ดังนี้

สถานการณ์สมมติทางบวก

มีคนแอบชอบคุณ
เพื่อนต่างเพศมองว่าคุณเป็นคนน่าสนใจ
เมื่อถึงงานวันเกิด คุณได้รับของขวัญที่ถูใจจากเพื่อน
คุณได้รับพิจารณาให้ได้เงินเดือนเพิ่ม

สถานการณ์สมมติที่เป็นกลาง

เพื่อนชวนคุณไปเป็นเพื่อนซี้ของ
เพื่อนโทรมาหาคุณที่บ้าน
มีคนแจกใบปลิวให้คุณ
ช่างทำผมแนะนำให้คุณเปลี่ยนสีผม

สถานการณ์ที่เป็นลบมากกว่า

คนรักของคุณบอกเลิกกับคุณ
คนรักของคุณไปชอบคนอื่น
เวลาทำงานกลุ่ม คุณเป็นคนที่ไม่มีความสนใจโดยเลือกให้เข้าร่วมอยู่ในกลุ่มเลย
คนอื่น ๆ ทำท่าอึดอัดที่จะคุยกับคุณ

⁶ ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์สมมติลงให้มีลักษณะเทียบเคียงกันได้กับสถานการณ์สมมติในมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ กล่าวคือในบรรดาสถานการณ์สมมติลงที่สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ทางบวก สถานการณ์ที่เป็นกลาง หรือสถานการณ์ที่เป็นลบมากกว่า ล้วนกำหนดให้ผู้ตอบมีลักษณะเป็นผู้สังเกตการกระทำของบุคคลอื่น และเป็นผู้รับผลของการกระทำนั้น ๆ ไปในขณะเดียวกัน นอกจากนั้นสถานการณ์ลงแต่ละกลุ่มยังประกอบด้วยสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทั่วไปอย่างละครั้งซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับสถานการณ์สมมติในมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ

7.2 นำแบบสอบถามชุดที่สร้างขึ้นใหม่ไปแจกให้กับบุคคลที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 80 คน กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นชาย 46 คน และเป็นหญิง 34 คน มีอายุตั้งแต่ 18 – 40 ปี (อายุเฉลี่ย 23.18 ปี)

7.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการตัดสินสำหรับสถานการณ์เดิมทั้ง 4 สถานการณ์ว่าสถานการณ์หนึ่ง ๆ จะต้องมีค่าความเป็นลบโดยเฉลี่ยเท่ากับหรือต่ำกว่า -2 (เป็นลบปานกลาง) จึงจะถือว่าเป็นสถานการณ์ทางลบจริงและเป็นลบอย่างเพียงพอ

7.4 จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบทั้ง 80 คน พบว่าสถานการณ์สมมติทางลบจากมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบสามารถผ่านเกณฑ์ในการตัดสินที่กำหนดไว้ได้ทั้ง 4 สถานการณ์ ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 13

นอกจากนั้นหากพิจารณาจากค่าฐานนิยม จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ทั้งสี่มีค่าฐานนิยมเป็น -2 หรือ -3 ทั้งสิ้น และหากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ลงแต่ละประเภทที่ได้สร้างขึ้นใหม่มีคะแนนเฉลี่ยที่สมเหตุสมผล และเป็นไปตามความคาดหมาย กล่าวคือสถานการณ์ที่ผู้วิจัยตั้งใจสร้างให้เป็นสถานการณ์ทางบวกก็ได้รับคะแนนเฉลี่ยเป็นบวก และสถานการณ์ที่ผู้วิจัยตั้งใจสร้างให้เป็นสถานการณ์ที่เป็นกลางก็ได้รับคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกับ 0 ส่วนสถานการณ์ที่ผู้วิจัยตั้งใจสร้างให้เป็นสถานการณ์ที่มีความเป็นลบมากกว่าสถานการณ์จากมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบก็แสดงให้เห็นแนวโน้มของค่าเฉลี่ยที่เป็นลบมากกว่าจริง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อยืนยันความเป็นลบของสถานการณ์ 4 สถานการณ์ในมาตรการผ่อนปรน
สาเหตุในสถานการณ์ทางลบ (N = 80)

สถานการณ์สมมติ	กลุ่ม ของ สถาน การณ์	คะแนนความเป็นบวก/เป็นลบของ สถานการณ์ตามการรับรู้ของผู้ตอบ			
		ค่า เฉลี่ย	ฐาน นิยม	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด
คนรักของคุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับตัวคุณให้เพื่อนของเขาฟัง *	ลบ	-2.11	-3	-3	0
คนรักของคุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คุณได้รับรู้ *	ลบ	-2.10	-2	-3	0
มีคนเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปคุยกัน โดยที่ตัวผู้พูดไม่รู้จกกับ คุณเป็นการส่วนตัว *	ลบ	-2.34	-3	-3	0
คนขับรถคันหนึ่งบนท้องถนนบีบแตรใส่คุณขณะที่คุณขับรถอยู่ *	ลบ	-2.09	-2	-3	0
คนรักของคุณบอกเลิกกับคุณ	ลบกว่า	-2.41	-3	-3	3
คนรักของคุณไปชอบคนอื่น	ลบกว่า	-2.41	-3	-3	0
เวลาทำงานกลุ่ม คุณเป็นคนที่ไม่มีเพื่อนคนใดอยากเลือกให้เข้า ร่วมอยู่ในกลุ่มเลย	ลบกว่า	-2.75	-3	-3	-1
คนอื่น ๆ ทำท่าแอมระอาที่จะคุยกับคุณ	ลบกว่า	-2.25	-3	-3	1
มีคนแอบชอบคุณ	บวก	1.69	1	-1	3
เพื่อนต่างเพศมองว่าคุณเป็นคนน่าสนใจ	บวก	1.51	1	-2	3
เมื่อถึงงานวันเกิด คุณได้รับของขวัญที่ถูกใจจากเพื่อน	บวก	2.30	3	0	3
คุณได้รับพิจารณาให้ได้เงินเดือนเพิ่ม	บวก	2.33	3	1	3
เพื่อนชวนคุณไปเป็นเพื่อนซี้ของ	กลาง	0.46	0	-2	2
เพื่อนโทรมาหาคุณที่บ้าน	กลาง	0.65	0	0	3
มีคนแจกใบปลิวให้คุณ	กลาง	-0.13	0	-3	2
ช่างทำผมแนะนำให้คุณเปลี่ยนสีผม	กลาง	-0.13	0	-3	1

* สถานการณ์ทางลบจากมาตรการผ่อนปรนสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัยและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1: จัดพิมพ์แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดรูปแบบความผูกพัน และมาตรวัดการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อกระทงเสร็จสมบูรณ์มาจัดพิมพ์ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็นสี่ส่วนด้วยกัน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 มาตรวัดการอนุमानสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ 4 สถานการณ์

ส่วนที่ 3 มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน 38 ข้อ

ส่วนที่ 4 มาตรวัดการอนุमानสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ 4 สถานการณ์คู่ขนาน

ผู้วิจัยกำหนดไว้ในคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามว่า ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละส่วนให้สมบูรณ์เรียงไปตามลำดับ และไม่เปิดกลับไปทำหรือดูคำตอบในส่วนที่ผ่านมาแล้ว (ดูจากภาคผนวก) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดให้มาตรวัดรูปแบบความผูกพันอยู่คั่นกลางระหว่างมาตรวัดการอนุमानสาเหตุบทบาทผู้กระทำ (4 สถานการณ์) และผู้สังเกต (4 สถานการณ์) โดยมีจุดประสงค์ให้มีการเว้นช่วงเวลาระหว่างการตอบมาตรวัดการอนุमानสาเหตุบทบาทผู้กระทำ และบทบาทผู้สังเกตที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์คู่ขนานกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ร่วมการวิจัยตอบคำถามในส่วนที่ 4 โดยได้รับผลกระทบจากการตอบคำถามในส่วนที่ 2 ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังจัดพิมพ์แบบสอบถามแยกสองชุด คือ ชุด ก. และชุด ข. ที่มีส่วนประกอบของเนื้อหาเหมือนกัน (คือประกอบด้วย 4 ส่วนตามที่กล่าวมาข้างต้น) แต่มีลำดับการนำเสนอมาตรต่อผู้ร่วมการวิจัยแตกต่างกันดังนี้

แบบสอบถามชุด ก. เรียงลำดับการนำเสนอดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 มาตรวัดการอนุमानสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ บทบาทผู้กระทำ 4 สถานการณ์

ตอนที่ 3 มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน 38 ข้อ

ตอนที่ 4 มาตรวัดการอนุमानสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ บทบาทผู้สังเกต 4 สถานการณ์

แบบสอบถามชุด ข. เรียงลำดับการนำเสนอดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 มาตรการอุดหนุนสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ บทบาทผู้สังเกต 4 สถานการณ์

ตอนที่ 3 มาตรการรูปแบบความผูกพัน 38 ข้อ

ตอนที่ 4 มาตรการอุดหนุนสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ บทบาทผู้กระทำ 4 สถานการณ์

เหตุผลที่ผู้วิจัยต้องจัดพิมพ์แบบสอบถามชุด ก. และชุด ข. ให้มีลำดับการนำเสนอมาตร แตกต่างกันนั้น เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่าแม้จะมีช่วงเวลาในการตอบมาตรการวัดรูปแบบความผูกพัน คั่นกลางระหว่างการตอบมาตรการอุดหนุนสาเหตุบทบาทผู้กระทำและบทบาทผู้สังเกต ช่วงเวลาดังกล่าวนั้นก็คงไม่สามารถทำให้หลีกเลี่ยงผลกระทบจากการตอบคำถามในสี่สถานการณ์แรกที่อาจ มีต่อการตอบคำถามในสี่สถานการณ์หลังได้เสียทีเดียว และการสลับตำแหน่งมาตรการอุดหนุน สาเหตุในสถานการณ์ทางลบระหว่างบทบาทผู้กระทำและผู้สังเกตนี้ก็มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ ผลการตอบของกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบจากการเรียงลำดับเพียงแค่ว่าแบบใดแบบหนึ่ง (counterbalance)

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้เพิ่มเติมคำถามเกี่ยวกับความเป็นบวก/ลบของสถานการณ์แต่ละ สถานการณ์ตามการรับรู้ของผู้ร่วมการวิจัยเข้าไปเป็นคำถามที่ 5 สำหรับแต่ละสถานการณ์ในมาตร มาตรการอุดหนุนสาเหตุด้วย (เป็นคำถามสุดท้ายของแต่ละสถานการณ์) ซึ่งคำถามนี้ถือเป็นส่วนที่ เสริมเข้ามาทีหลัง โดยผู้วิจัยหวังว่าอาจเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่น่าสนใจ หรือสามารถนำไปใช้ ในการวิเคราะห์ผลเพื่อเพิ่มความกระจ่างให้กับข้อค้นพบหลัก ๆ ได้

ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์ที่เพิ่มเติมเข้ามา

5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่ามีความเป็นลบ (หมายถึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนา ให้เกิดขึ้น) หรือเป็นบวก (หมายถึงเป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

ขั้นตอนที่ 2: นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตอบ

หลังจากจัดพิมพ์แบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปแจกให้บุคคลทั่วไป และ นิสิตนักศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ที่มีลักษณะตรงตามที่ได้ประมาณการกลุ่มตัวอย่างเอาไว้ โดยแบ่ง

เป็นผู้ตอบแบบสอบถามชุด ก. 200 คน และตอบแบบสอบถามชุด ข. อีก 200 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

กลุ่มตัวอย่างในชั้นวิจัยเป็นหญิง 228 คน (ร้อยละ 53) เป็นชาย 172 คน (ร้อยละ 47) มีอายุตั้งแต่ 19 ถึง 37 ปี (อายุเฉลี่ย 20.45 ปี) และมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีอาชีพและสถานภาพการสมรสแตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 14 และ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 14

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นวิจัย (N = 400)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน นักศึกษา	337	84.3
แพทย์ พยาบาล	5	1.3
ครู อาจารย์	2	0.5
ข้าราชการ	2	0.5
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	6	1.5
พนักงานบริษัทเอกชน	28	7
พนักงานของหน่วยราชการ	8	2
พนักงานของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	4	1
รับจ้าง หรือรับงานอิสระ	4	1
อื่น ๆ	4	1
รวม	400	100

ตารางที่ 15

สถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นวิจัย (N = 400)

สถานภาพการสมรส	จำนวน	ร้อยละ
ยังไม่สมรส	394	98.5
สมรสแล้ว	4	1
แยกกันอยู่กับคู่สมรส	2	0.5
รวม	400	100

ขั้นตอนที่ 3: เตรียมข้อมูลดิบให้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมสำหรับการวิเคราะห์ผล

หลังจากที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยก็นำข้อมูลดิบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาแปลงเป็นข้อมูลเตรียมพร้อมสำหรับการวิเคราะห์ผลเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำหรืออักษรย่อต่อไปนี้ในส่วนที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อให้สามารถรายงานผลได้สะดวกและกระชับรัดกุม

คำย่อที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

อักษรย่อเกี่ยวกับค่าทางสถิติ

N	=	จำนวนตัวอย่างทั้งหมดในการวิจัย
p	=	ระดับนัยสำคัญ
r	=	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)
t	=	ค่าที (ได้จากการทดสอบสถิติทีที่ใช้เพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์สองตัวที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระจากกัน)
r_+	=	(ตัวแปร) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับ (ตัวแปร)
r_-	=	(ตัวแปร) มีสหสัมพันธ์ทางลบกับ (ตัวแปร)
r	=	(ตัวแปร) มีสหสัมพันธ์กับ (ตัวแปร)

คำย่อเกี่ยวกับตัวแปรในการวิจัย

มั่นคง	=	คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง
หมางเมิน	=	คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน
หมกมุ่น	=	คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น
หวาดหวั่น	=	คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น
A-O	=	คะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต (Actor-observer Effect)
Att Err	=	คะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (Fundamental Attribution Error)
Actor	=	คะแนนการอนุมานสาเหตุ บทบาทผู้กระทำ (Actor)
Observ	=	คะแนนการอนุมานสาเหตุ บทบาทผู้สังเกต (Observer)
Pos-neg	=	ความเป็นบวก/ลบของสถานการณ์ตามการรับรู้ของผู้ร่วมการวิจัย

/inex	=	มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (Internal/ External)
/sta	=	มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ (Stability)
/per	=	มิติความเป็นสากลของสาเหตุ (Pervasiveness)
/in	=	กรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิด (Intimate relationship)
/gen	=	กรอบความสัมพันธ์ทั่วไป (General relationship)

สรุปสมมติฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ก่อนที่จะรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอสรุปสมมติฐานในการวิจัย และวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน รวมไปถึงวิธีพิจารณาว่าสมมติฐานจะได้รับการยืนยันหรือไม่ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 มั่นคง $_r +$ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี ⁷

สมมติฐานที่ 1.1 มั่นคง $_r -$ actor /inex

สมมติฐานที่ 1.2 มั่นคง $_r -$ actor/sta

สมมติฐานที่ 1.3 มั่นคง $_r -$ actor /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะต้องว่าสมมติฐานข้อที่ 1 ได้รับการยืนยันในมิติการอนุমানสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

⁷ คะแนนการอนุমানสาเหตุที่ได้จากเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ยิ่งคะแนนมากก็ยิ่งแสดงถึงการมองผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ร้าย ได้แก่ ยิ่งมองว่าสาเหตุของสถานการณ์ทางลบเกิดมาจากปัจจัยภายใน ที่มีความคงทนถาวร และมีอิทธิพลครอบคลุมทุกสถานการณ์ในชีวิตของผู้กระทำพฤติกรรม และยิ่งคะแนนน้อยก็ยิ่งแสดงถึงการมองผู้กระทำพฤติกรรมในแง่ดี จึงส่งผลให้สมมติฐานข้อที่กล่าวถึงการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเอง/ผู้อื่นในแง่ "ดี" มีสมมติฐานหลักและสมมติฐานย่อยที่แสดงทิศทางของสหสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน เพราะการที่ตัวแปรตัวหนึ่งตัวใดมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเอง/ผู้อื่นในแง่ดี ก็มีค่าเท่ากับตัวแปรนั้นมีสหสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติต่าง ๆ ส่วนสมมติฐานข้อที่กล่าวถึงการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเอง/ผู้อื่นในแง่ "ร้าย" ทิศทางของสหสัมพันธ์ของสมมติฐานหลักและสมมติฐานย่อยจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือหากตัวแปรตัวหนึ่งตัวใดมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเอง/ผู้อื่นในแง่ร้าย ก็หมายความว่าตัวแปรตัวนั้นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติต่าง ๆ

สมมติฐานที่ 2 มั่นคง $r+$ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี

สมมติฐานที่ 2.1 มั่นคง $r-$ Observ /inex

สมมติฐานที่ 2.2 มั่นคง $r-$ Observ /sta

สมมติฐานที่ 2.3 มั่นคง $r-$ Observ /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 2 ได้รับการยืนยันในมิตการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 3 หมกมุ่น $r+$ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ร้าย

สมมติฐานที่ 3.1 หมกมุ่น $r+$ actor /inex

สมมติฐานที่ 3.2 หมกมุ่น $r+$ actor /sta

สมมติฐานที่ 3.3 หมกมุ่น $r+$ actor /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 3 ได้รับการยืนยันในมิตการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 4 หมกมุ่น $r+$ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี

สมมติฐานที่ 4.1 หมกมุ่น $r-$ observ /inex

สมมติฐานที่ 4.2 หมกมุ่น $r-$ observ /sta

สมมติฐานที่ 4.3 หมกมุ่น $r-$ observ /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 4 ได้รับการยืนยันในมิตการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 5 หมางเมิน $r+$ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี

สมมติฐานที่ 5.1 หมางเมิน $r-$ actor /inex

สมมติฐานที่ 5.2 หมางเมิน $r-$ actor /sta

สมมติฐานที่ 5.3 หมางเมิน $r-$ actor /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 5 ได้รับการยืนยันในมิตการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 6 หมางเมิน $r+$ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ร้าย

สมมติฐานที่ 6.1 หมางเมิน $r+$ observ /inex

สมมติฐานที่ 6.2 หมางเมิน $r+$ observ /sta

สมมติฐานที่ 6.3 หวางเมิน _r+_ observ /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 6 ได้รับการยืนยันในมิติการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 7 หวาดหวัน _r+_ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ร้าย

สมมติฐานที่ 7.1 หวาดหวัน _r+_ actor /inex

สมมติฐานที่ 7.2 หวาดหวัน _r+_ actor /sta

สมมติฐานที่ 7.3 หวาดหวัน _r+_ actor /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 7 ได้รับการยืนยันในมิติการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 8 หวาดหวัน _r+_ การอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ร้าย

สมมติฐานที่ 8.1 หวาดหวัน _r+_ observ /inex

สมมติฐานที่ 8.2 หวาดหวัน _r+_ observ /sta

สมมติฐานที่ 8.3 หวาดหวัน _r+_ observ /per

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันสำหรับข้อสมมติฐานย่อยทุกข้อ หากสมมติฐานย่อยข้อใดได้รับการยืนยัน ก็จะถือว่าสมมติฐานข้อที่ 8 ได้รับการยืนยันในมิติการอนุมานสาเหตุตามสมมติฐานย่อยนั้น ๆ

สมมติฐานที่ 9 มันคง _r- Att Err ในระดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับคะแนนความผูกพันอีกสามด้านที่เหลือ

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันแต่ละด้านกับคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (คะแนนการอนุมานสาเหตุเฉพาะมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์สมมติที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต)

สมมติฐานจะได้รับการยืนยันเมื่อคะแนนความผูกพันด้านมันคงมีค่าสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับการคะแนนการอนุมานสาเหตุในระดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับค่าสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันอีกสามด้านที่เหลือกับคะแนนการอนุมานสาเหตุ โดยผู้วิจัยจะใช้สถิติที่เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 10 หมางเมิน $r+$ AO

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้าน
หมางเมินกับคะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต (ผลลัพธ์ที่ได้จากการเอาคะแนนการ
อนุমানสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ที่บุคคลมีบทบาทเป็นผู้สังเกต
เป็นตัวตั้ง แล้วลบออกด้วยคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของ
สถานการณ์ที่บุคคลมีบทบาทเป็นผู้กระทำ)

สมมติฐานจะได้รับการยืนยันเมื่อคะแนนของรูปแบบหมางเมินมีค่าสหสัมพันธ์เชิง
เส้นตรงทางบวกกับคะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

สมมติฐานที่ 11 หมางเมิน และหวาดหวั่น r Att Err ในระดับสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับมั่นคง และหมกมุ่น

ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างคะแนนความผูกพันแต่ละด้าน และ
คะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุ (คะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติ
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ เฉพาะในสถานการณ์ที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต)

สมมติฐานจะได้รับการยืนยันเมื่อค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความคลาดเคลื่อน
พื้นฐานในการอนุমানสาเหตุกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและหวาดหวั่น
มีค่าสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุ
กับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและหมกมุ่น โดยผู้วิจัยจะใช้สถิติที่ในการ
ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการอนุমানสาเหตุใน
สถานการณ์ทางลบ เมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง และตัวแปรการ
อนุমানสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำแยกตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของ
สาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมี
สหสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนการอนุমানสาเหตุครบทั้งสามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ
($r = -.09, p < .05$) มิติความคงทนถาวร ($r = -.15, p = .001$) และมิติความเป็นสากล ($r = -.14,$
 $p < .01$) ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ซึ่งหมายถึงในสถานการณ์ทางลบ ยิ่งบุคคลมีรูปแบบ
ความผูกพันด้านมั่นคงสูง ก็ยิ่งอธิบายสาเหตุของการกระทำของตนเองในแง่ดีในมิติของการอนุমান

สาเหตุทั้งสามมิติ (ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงกับการอนุมานสาเหตุแต่ละมิติแยกย่อยตามกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไป สามารถดูได้จากตารางที่ 16 และผู้วิจัยไม่ขอรายงานรายละเอียด ณ ที่นี้ เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกรอบความสัมพันธ์ทั้งสอง ผู้วิจัยไม่เห็นว่ามีความแตกต่างอย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจน)

ตารางที่ 16

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบบทบาทผู้กระทำ แยกตามมิติการอนุมานสาเหตุ (N = 400)

	มั่นคง	หมางเมิน	หมกมุ่น	หวาดหวั่น
มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ	-.09*	.03	.04	.10*
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	.01	.05	.05	.05
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.14**	.00	.02	.10*
มิติความคงทนถาวร	-.15***	.07	.18***	.28***
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-.16***	.07	.15**	.27***
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.08	.05	.13**	.18***
มิติความเป็นสากล	-.14**	.03	.15***	.23***
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-.15***	.04	.15***	.24***
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.08	.02	.10*	.14**
สถานการณ์บทบาทผู้กระทำโดยรวม	-.17***	.06	.17***	.28***
สถานการณ์บทบาทผู้กระทำ/ ใกล้ชิด	-.15**	.07	.17***	.27***
สถานการณ์บทบาทผู้กระทำ/ ทั่วไป	-.13**	.03	.11*	.19***

* $p \leq .05$. ** $p \leq .01$. *** $p \leq .001$.

ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันกับตัวแปรการอนุมานสาเหตุแยกรายมิติจะเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐาน และเหมาะสมดีแล้วหากพิจารณาตามทฤษฎีรูปแบบการอธิบายที่ว่า การอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติเป็นอิสระจากกัน ผู้วิจัยก็ยังวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันและคะแนนการอนุมานสาเหตุบทบาทผู้กระทำโดยรวมทุกมิติ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าค่าสหสัมพันธ์โดยรวมนี้น่าจะให้ภาพรวมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองได้บ้างไม่มากนักน้อย

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความผูกพันด้านมั่นคง และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ $-.17$ ($p < .001$) และหากวิเคราะห์คะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ แต่แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่าสถานการณ์ทั้งสองแบบมีค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนด้านมั่นคงอย่างมี

นัยสำคัญ ($r = -.15$ และ $-.13$ ตามลำดับ, $p < .01$) ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า โดยรวมแล้วยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งอธิบายสาเหตุการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางลบในแง่ดีไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์แบบทั่วไป

รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำแยกตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่าคะแนนความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับคะแนนการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำในมิติทั้งสาม ซึ่งขัดกับข้อสมมติฐานที่ว่าตัวแปรทั้งสองน่าจะมีสหสัมพันธ์กันในทางลบ

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ ก็พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน และไม่ว่าจะแยกวิเคราะห์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือทั่วไป ก็พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญ (ตารางที่ 16)

รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำแยกตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวร ($r = .18$, $p < .001$) และมิติความเป็นสากล ($r = .15$, $p = .001$) ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ แต่มีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ซึ่งหมายถึงยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง ก็ยิ่งอธิบายสาเหตุของการกระทำของตนเองในแง่ร้ายในมิติความคงทนถาวร และความเป็นสากล (การวิเคราะห์แต่ละมิติ แยกย่อยตามกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไป สามารถดูได้จากตารางที่ 16)

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ $.17$ ($p < .001$) และหากวิเคราะห์คะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ แต่แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่าการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทั้งสองแบบมีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .17$, $p < .001$ และ

$r = .11, p < .05$ ตามลำดับ) ซึ่งอาจทำให้เราสามารถสรุปได้ว่า โดยรวมแล้วยังบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งอธิบายสาเหตุการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางลบในแง่ร้ายไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์แบบทั่วไป

รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำแยกตามมิติต่าง ๆ พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุทั้งสามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ($r = .10, p < .05$) มิติความคงทนถาวร ($r = .28, p < .001$) และมิติความเป็นสากล ($r = .23, p < .001$) ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ซึ่งหมายถึงยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยิ่งอธิบายสาเหตุของการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางลบในแง่ร้าย ทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ความคงทนถาวร และความเป็นสากล (ส่วนการวิเคราะห์แต่ละมิติ แยกย่อยตามกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไป สามารถดูได้จากตารางที่ 16)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างชัดเจนคือ $.28 (p < .001)$ และหากวิเคราะห์คะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ แต่แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่าการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทั้งสองแบบมีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .27$ และ $.19$ ตามลำดับ, $p < .001$) ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า โดยรวมแล้วยังบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยิ่งอธิบายสาเหตุการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางลบในแง่ร้ายไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์แบบทั่วไป

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ เมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกตแยกตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมี

สหสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติความคงทนถาวร และมีติความเป็นสากล ($r = -.18, p < .001$ และ $r = -.13, p < .01$ ตามลำดับ) ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ แต่มีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับคะแนนการอนุমানสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ซึ่งหมายถึง ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง ก็ยิ่งอธิบายสาเหตุของการกระทำของผู้อื่นในแง่ดีในมิติความคงทนถาวร และความเป็นสากล (ส่วนการวิเคราะห์แต่ละมิติ แยกย่อยตามกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไป สามารถดูได้จากตารางที่ 17)

นอกจากนั้น เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง และคะแนนการอนุমানสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ $-.18 (p < .001)$ และหากวิเคราะห์คะแนนการอนุমানสาเหตุโดยรวมทุกมิติ แต่แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิด และกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่าสถานการณ์ทั้งสองแบบมีค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนด้านมั่นคงอย่างมีนัยสำคัญ ($r = -.16, p < .001$ และ $r = -.13, p = .01$ ตามลำดับ) ซึ่งอาจทำให้เราสามารถสรุปได้ว่า โดยรวมแล้วยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งอธิบายสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบในแง่ดีไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์แบบทั่วไป

ตารางที่ 17

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางลบบทบาทผู้สังเกต แยกตามมิติการอนุমানสาเหตุ ($N = 400$)

	มั่นคง	หมางเมิน	หมกมุ่น	หวาดหวั่น
มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ	-.07	.09*	.04	.18***
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-.04	.06	.00	.08*
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.07	.09*	.05	.20***
มิติความคงทนถาวร	-.18***	.08	.11*	.27***
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-.16***	.02	.12**	.27***
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.14**	.11*	.06	.18***
มิติความเป็นสากล	-.13**	.05	.13**	.27***
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-.14**	-.01	.14**	.21***
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.07	.10*	.08	.24***
สถานการณ์บทบาทผู้สังเกตโดยรวม	-.18***	.10*	.13**	.33***
สถานการณ์บทบาทผู้สังเกต/ ใกล้ชิด	-.16***	.03	.13**	.27***
สถานการณ์บทบาทผู้สังเกต/ ทั่วไป	-.13**	.14**	.09*	.28***

* $p \leq .05$. ** $p \leq .01$. *** $p \leq .001$.

รูปแบบความผูกพันด้านหามางเมิน

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมิน และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกตแยกตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมินมีสหสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญกับคะแนนการอนุมานสาเหตุเฉพาะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ($r = .09, p < .05$) เท่านั้น ส่วนมิติความคงทนถาวร และความเป็นสากลนั้นพบว่าไม่มีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมิน ซึ่งขัดกับข้อสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

อย่างไรก็ดี ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองอย่างละเอียดลงไปกว่านั้นพบว่าตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมินมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากลที่เกิดในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ซึ่งทำให้เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมิน และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญคือ $.10 (p < .05)$ และเมื่อแยกวิเคราะห์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมินและการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดมีค่าสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญ ในขณะที่คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมินมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ($r = .14, p < .01$) ซึ่งผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้อาจทำให้ตีความได้ว่า โดยรวมแล้ว ยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหามางเมินสูง บุคคลก็ยิ่งอนุมานสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย เฉพาะเมื่ออยู่ในกรอบความสัมพันธ์แบบทั่วไป (ตารางที่ 17)

รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกตแยกตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่าคะแนนความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล ($r = .11, p < .05$ และ $.13, p < .01$ ตามลำดับ) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ส่วนในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ พบว่ามีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญระหว่างกัน ซึ่งหมายถึงยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง ก็ยิ่งอธิบายสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติความคงทนถาวร และความเป็นสากล (ส่วนการวิเคราะห์แต่ละมิติ แยกย่อยตามกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไป สามารถดูได้จากตารางที่ 17)

นอกจากนั้น เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ $.13$ ($p < .01$) ซึ่งอาจทำให้เราสรุปได้ว่า โดยรวมแล้ว ยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง บุคคลก็จะยิ่งอธิบายสาเหตุการกระทำในสถานการณ์ทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย

เมื่อวิเคราะห์คะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ แต่แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับทั้งสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิด ($r = .13, p < .01$) และสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ($r = .09, p < .05$)

รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น และตัวแปรการอนุมานสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกตแยกตามมิติต่าง ๆ ของการอนุมานสาเหตุ พบว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุทั้งสามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล ($r = .18, .27, \text{ และ } .27$ ตามลำดับ, $p < .001$) ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ซึ่งหมายถึงยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูง ก็ยิ่งอธิบายสาเหตุของการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล (ส่วนการวิเคราะห์แต่ละมิติ แยกย่อยตามกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและแบบทั่วไป สามารถดูได้จากตารางที่ 17)

เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น และคะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างชัดเจน คือ $.33$ ($p < .001$) และหากวิเคราะห์คะแนนการอนุมานสาเหตุโดยรวมทุกมิติ แต่แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ก็พบว่าการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทั้งสองแบบมีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนด้านหวาดหวั่นอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .27$ และ $.28$ ตามลำดับ, $p < .001$) ซึ่งอาจทำให้เราสามารถสรุปได้ว่า โดยรวมแล้วยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูง บุคคลก็จะยิ่งอธิบายสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้ายไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์แบบทั่วไป

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและความลำเอียงในการ อนุมานสาเหตุ

รูปแบบความผูกพันและความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

ความคลาดเคลื่อนในการอนุมานสาเหตุก็คือความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่น และเป็นความลำเอียงของการอนุมานสาเหตุที่เกิดขึ้นในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (โดยการประเมินว่าการกระทำของบุคคลอื่นเกิดจากปัจจัยภายในมากเกินจริง และประเมินอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกต่ำเกินจริง) ดังนั้นคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในที่นี้ก็คือชุดคะแนนชุดเดียวกันกับคะแนนการอนุมานสาเหตุเฉพาะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของสถานการณ์ที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกตนั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พบว่า คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและหวาดห้วนมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .09, p < .05$ และ $r = .18, p < .001$ ตามลำดับ) ในขณะที่คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมันคงและหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (ตารางที่ 18)

รูปแบบความผูกพันและปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันและคะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในแต่ละมิติของการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล พบว่ามีคู่ตัวแปรเพียงคู่เดียวที่มีสหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญ คือคู่ตัวแปรคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดห้วนและปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตที่เกิดในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ($r = .09, p < .05$) (ตารางที่ 18)

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ให้ละเอียดลงไป โดยวิเคราะห์แยกระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดห้วนกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตที่เกิดในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ($r = .09, p < .05$) และที่เกิดในมิติความเป็นสากล ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ($r = .12, p < .01$) และยังพบค่าสหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตที่เกิดในมิติความเป็นสากล ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ($r = .09, p < .05$) ตามที่ได้รายงานในตารางที่ 18

ตารางที่ 18

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต แยกตามมิติการอนุมานสาเหตุ ($N = 400$)

	มั่นคง	หมางเมิน	หมกมุ่น	หวาดหวั่น
ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุโดยรวม	-0.07	.09*	.04	.18***
ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุเฉพาะความสัมพันธ์ใกล้ชิด	-0.04	.06	.00	.08*
ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุเฉพาะความสัมพันธ์ทั่วไป	-0.07	.09*	.05	.20***
ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต				
มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ	.01	.07	-0.01	.09*
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-0.04	.01	-0.05	.03
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	.05	.08	.03	.09*
มิติความคงทนถาวร	-0.04	.01	-0.08	.00
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	.00	-0.06	-0.03	.01
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-0.06	.06	-0.08	-0.01
มิติความเป็นสากล	.00	.03	-0.02	.06
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	.00	-0.05	-0.01	-0.03
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	.00	.09*	-0.02	.12**
ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตโดยรวม	-0.01	.05	-0.05	.08
ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตเฉพาะความสัมพันธ์ใกล้ชิด	-0.02	-0.05	-0.05	.01
ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตเฉพาะความสัมพันธ์ทั่วไป	.00	.11*	-0.03	.10*

* $p \leq .05$. ** $p \leq .01$. *** $p \leq .001$.

เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพัน และคะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตที่เกิดขึ้นโดยรวมทุกมิติแล้ว พบว่าไม่มีรูปแบบความผูกพันด้านใดที่มีสหสัมพันธ์ที่มียุทธศาสตร์สำคัญกับตัวแปรดังกล่าวนี้เลย

อย่างไรก็ดี เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตที่เกิดขึ้นในทุกมิติโดยรวมให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยแยกวิเคราะห์ระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิด และสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป พบว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน และหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .11$ และ $.10$ ตามลำดับ, $p < .05$) ในขณะที่รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับคะแนนปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในกรอบสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้เราสามารถตีความคร่าว ๆ ได้ว่ายิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยังมีแนวโน้มจะเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไปมากขึ้น

เปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุและตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านต่าง ๆ

ในสมมติฐานข้อที่ 9 ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบในระดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านอื่น ๆ กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9 นี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ (t test) ในการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์สองตัวที่มาจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (Weinberg & Goldberg, 1990) และจากการทดสอบสมมติฐานแบบหางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ = .05 พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุและรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำกว่า (หรือเป็นลบมากกว่า) เมื่อเปรียบเทียบกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุและรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและหวาดหวั่น แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุและรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น ดังแสดงในตารางที่ 19

ส่วนในสมมติฐานข้อที่ 11 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่าคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและหมกมุ่น ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ในการทดสอบสมมติฐานแบบหางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05 เช่นเดิม

ผลการวิเคราะห์พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านवादห้วนกับ ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมีค่าสูงกว่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน ด้านมั่นคงและหมกมุ่นกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุจริง ในขณะที่สหสัมพันธ์ ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นและความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมีค่า สูงกว่าเฉพาะสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและความคลาดเคลื่อนพื้นฐานใน การอนุมานสาเหตุ แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความ ผูกพันด้านหมกมุ่นและความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 19

เปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ด้วยสถิติที (t test) ตามสมมติฐานที่ 9 แบบหางเดียวที่นัยสำคัญ = .05

สมมติฐาน	t	ผลการทดสอบ
$H_0 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} = \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$ $H_1 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} > \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$	2.128	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
$H_0 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} = \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$ $H_2 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} > \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$	1.641	ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
$H_0 : \rho_{\text{वादห้วน, Att Err}} = \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$ $H_3 : \rho_{\text{वादห้วน, Att Err}} > \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$	3.068	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 20

เปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ด้วยสถิติที (t test) ตามสมมติฐานที่ 11 แบบหางเดียวที่นัยสำคัญ = .05

สมมติฐาน	t	ผลการทดสอบ
$H_0 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} = \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$ $H_1 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} > \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$	2.128	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
$H_0 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} = \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}}$ $H_2 : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} > \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}}$	0.696	ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
$H_0 : \rho_{\text{वादห้วน, Att Err}} = \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$ $H_3 : \rho_{\text{वादห้วน, Att Err}} > \rho_{\text{มั่นคง, Att Err}}$	3.068	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
$H_0 : \rho_{\text{वादห้วน, Att Err}} = \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}}$ $H_4 : \rho_{\text{वादห้วน, Att Err}} > \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err}}$	2.268	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการรับรู้ความเป็นบวก/ เป็นลบของสถานการณ์

นอกจากตัวแปรหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกันสมมติฐานในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบความผูกพัน และตัวแปรเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบแล้ว ผู้วิจัยยังได้เพิ่มคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์เข้าไปในมาตราที่ใช้ในการวิจัยอีกด้วย

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน และการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์ พบว่าโดยรวมแล้วตัวแปรทั้งสองไม่ได้มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการที่น่าไปสู่การตีความหรือนำไปสู่รูปแบบที่มีความหมายได้ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์ (N=400)

	มั่นคง	หมางเมิน	หมกมุ่น	หวาดหวั่น
Pos-neg ของ Actor	.10*	-.02	.07	-.06
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	.08	-.08	.05	-.06
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	.05	.07	.04	-.02
Pos-neg ของ Obser	-.02	.05	.06	.02
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	-.08	.02	-.05	-.06
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	.06	.05	.14**	.09

* $p < .05$. ** $p < .01$.

อย่างไรก็ดี จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง และตัวแปรการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์บทบาทผู้กระทำ พบว่ามีความสัมพันธ์ที่น่าสนใจ คือตัวแปรทั้งสองมีสหสัมพันธ์กันในทางบวก ($r = .10, p < .05$) ซึ่งหมายถึงยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งรับรู้สถานการณ์ทางลบที่ตนเองมีบทบาทเป็นผู้กระทำในทางบวก นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .14, p < .01$) กับการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์บทบาทผู้สังเกตในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป ซึ่งหมายถึงในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไป ยิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งรับรู้สถานการณ์ที่ผู้อื่นเป็นผู้กระทำ พฤติกรรมทางลบว่ามีความเป็นบวก

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สำรวจตัวแปรค่าความแตกต่างของการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์เปรียบเทียบระหว่างเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ และเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต ซึ่งถ้าค่าความแตกต่างนี้ยิ่งสูงก็ยิ่งหมายถึงบุคคลรับรู้สถานการณ์ที่ตนเองมี

บทบาทเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบว่าเป็นบวกมากกว่าสถานการณ์ที่ผู้อื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและตัวแปรค่าความแตกต่างนี้ พบว่ามีเพียงรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงที่มีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับค่าความแตกต่างต่างระหว่างการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์เปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำและมีบทบาทเป็นผู้สังเกต ($r = .14, p < .01$) ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน กับค่าความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์บทบาทผู้กระทำและผู้สังเกต

	มั่นคง	หมางเมิน	หมกมุ่น	หวาดหวั่น
ค่าความแตกต่างระหว่าง pos/neg ของสถานการณ์บทบาทผู้กระทำและผู้สังเกต	.14**	-.08	.00	-.10
• ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด	.15**	-.09	.09	.00
• ความสัมพันธ์แบบทั่วไป	-.01	.01	-.09	-.09

** $p \leq .01$.

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป

ในการวิเคราะห์ตัวแปรการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ นอกจากผู้วิจัยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสามมิติย่อย ๆ ตามมิติการอนุมานสาเหตุ (ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล) แล้ว ผู้วิจัยยังได้แบ่งการวิเคราะห์ย่อยระหว่างการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด และสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไปอีกด้วย

แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและกรอบความสัมพันธ์แบบทั่วไป แต่ผู้วิจัยก็เห็นว่ากรวิเคราะห์ความสัมพันธ์แยกกระหว่างกรอบความสัมพันธ์ทั้งสองน่าจะเป็นการสำรวจแง่มุมต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ในชีวิตจริงได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น และน่าจะมีประโยชน์อย่างยิ่งหากพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและการอนุมานสาเหตุมีความแตกต่างกันจริงระหว่างเมื่อเป็นสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและเมื่อเป็นสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์แบบทั่วไป

อย่างไรก็ดี จากการทดสอบสถิติที่ด้วยการทดสอบแบบหางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันกับตัวแปรอื่น ๆ แยกแยะระหว่างกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและความสัมพันธ์แบบทั่วไป พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วคะแนนรูปแบบความผูกพันมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรเกี่ยวกับการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด และในสถานการณ์ความสัมพันธ์แบบทั่วไปไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 23)

จะมีก็เพียงตัวแปรบางคู่เท่านั้นที่พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ในสถานการณ์ความสัมพันธ์แบบทั่วไปสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ในสถานการณ์ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ได้แก่ ตัวแปรคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินกับการอนุমানสาเหตุเมื่อผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต ตัวแปรคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต และตัวแปรคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุ ดังที่รายงานในตารางที่ 23

ถึงแม้การทดสอบทางสถิติจะไม่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทั้งสองแบบ แต่หากนำข้อมูลมาพิจารณาโดยไม่อาศัยการทดสอบทางสถิติ จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างบางประการระหว่างสถานการณ์ทั้งสองแบบที่เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งก็คือในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป รูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากการรับรู้ผู้อื่นทางลบ ได้แก่ ด้านหมางเมิน และด้านหวาดหวั่น มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรความลำเอียงในการอนุমানสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุ หรือปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในระดับที่สูงกว่าในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ดังจะเห็นได้เป็นต้นว่า

1. รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุอย่างไม่มีนัยสำคัญในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด แต่กลับมีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ($r = .09, p < .05$) (ถึงแม้ว่าจากการทดสอบทางสถิติจะบ่งชี้ว่าค่าสหสัมพันธ์ทั้งสองค่าไม่ต่างกันก็ตาม)
2. รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตอย่างไม่มีนัยสำคัญในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด แต่กลับมีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ($r = .11, p < .05$) (และการทดสอบทางสถิติก็ยืนยันว่าค่าสหสัมพันธ์ทั้งสองมีความแตกต่างกันจริง)
3. ในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุমানสาเหตุ ($r = .08, p < .05$) ในระดับต่ำกว่าเมื่อเทียบกับในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ($r =$

.20, $p < .001$) (การทดสอบทางสถิติยืนยันว่าค่าสหสัมพันธ์ทั้งสองมีความแตกต่างกันจริง)

4. รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตอย่างไม่มีนัยสำคัญในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด แต่กลับมีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ($r = .10, p < .05$) (ถึงแม้ว่าจากการทดสอบทางสถิติจะบ่งชี้ว่าค่าสหสัมพันธ์ทั้งสองค่าไม่ต่างกันก็ตาม)

ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ของข้อสรุปที่ว่า ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน หรือด้านหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยังมีแนวโน้มจะเกิดความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตมากขึ้น และรูปการณ์ดังกล่าวมักเกิดขึ้นในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด

ตารางที่ 23

ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสถานการณ์ในกรอบความสัมพันธ์ทั่วไป

	สมมติฐาน	ค่าวิกฤติ t	t	สรุปการทดสอบ สมมติฐาน	สรุปการเปรียบเทียบสหสัมพันธ์		
					สถานการณ์ ใกล้ชิด		สถานการณ์ ทั่วไป
มั่นคง กับ Actor	$H_o : \rho_{\text{มั่นคง, Actor/in}} (-.15) = \rho_{\text{มั่นคง, Actor/gen}} (-.13)$ $H_a : \rho_{\text{มั่นคง, Actor/in}} (-.15) < \rho_{\text{มั่นคง, Actor/gen}} (-.13)$	-1.645	-0.332	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	-.15**	≈	-.13**
มั่นคง กับ Obser	$H_o : \rho_{\text{มั่นคง, Obser/in}} (-.16) = \rho_{\text{มั่นคง, Obser/gen}} (-.13)$ $H_a : \rho_{\text{มั่นคง, Obser/in}} (-.16) < \rho_{\text{มั่นคง, Obser/gen}} (-.13)$	-1.645	-0.517	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	-.16***	≈	-.13***
มั่นคง กับ Att Err	$H_o : \rho_{\text{มั่นคง, Att Err/in}} (-.04) = \rho_{\text{มั่นคง, Att Err/gen}} (-.07)$ $H_a : \rho_{\text{มั่นคง, Att Err/in}} (-.04) > \rho_{\text{มั่นคง, Att Err/gen}} (-.07)$	1.645	0.496	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	-.04	≈	-.07
มั่นคง กับ A-O	$H_o : \rho_{\text{มั่นคง, A-O/in}} (-.02) = \rho_{\text{มั่นคง, A-O/gen}} (.00)$ $H_a : \rho_{\text{มั่นคง, A-O/in}} (-.02) < \rho_{\text{มั่นคง, A-O/gen}} (.00)$	-1.645	-0.278	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	-.02	≈	.00
หมางเมิน กับ Actor	$H_o : \rho_{\text{หมางเมิน, Actor/in}} (.07) = \rho_{\text{หมางเมิน, Actor/gen}} (.03)$ $H_a : \rho_{\text{หมางเมิน, Actor/in}} (.07) > \rho_{\text{หมางเมิน, Actor/gen}} (.03)$	1.645	0.662	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.07	≈	.03
หมางเมิน กับ Obser	$H_o : \rho_{\text{หมางเมิน, Obser/in}} (.03) = \rho_{\text{หมางเมิน, Obser/gen}} (.14)$ $H_a : \rho_{\text{หมางเมิน, Obser/in}} (.03) < \rho_{\text{หมางเมิน, Obser/gen}} (.14)$	-1.645	-1.825	ปฏิเสธสมมติฐานศูนย์	.03	<	.14**

	สมมติฐาน	ค่าวิกฤติ		สรุปการทดสอบสมมติฐาน	สรุปการเปรียบเทียบสหสัมพันธ์		
		t	t		สถานการณ์ใกล้ขีด		สถานการณ์ทั่วไป
หมางเมิน กับ Att Err	$H_o : \rho_{\text{หมางเมิน, Att Err/ in}} (.06) = \rho_{\text{หมางเมิน, Att Err/ gen}} (.09)$ $H_a : \rho_{\text{หมางเมิน, Att Err/ in}} (.06) < \rho_{\text{หมางเมิน, Att Err/ gen}} (.09)$	-1.645	-0.496	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.06	\approx	.09*
หมางเมิน กับ A-O	$H_o : \rho_{\text{หมางเมิน, A-O/ in}} (-.05) = \rho_{\text{หมางเมิน, A-O/ gen}} (.11)$ $H_a : \rho_{\text{หมางเมิน, A-O/ in}} (-.05) < \rho_{\text{หมางเมิน, A-O/ in}} (.11)$	-1.645	-2.228	ปฏิเสธสมมติฐานศูนย์	-.05	<	.11*
หมกมุ่น กับ Actor	$H_o : \rho_{\text{หมกมุ่น, Actor/ in}} (.17) = \rho_{\text{หมกมุ่น, Actor/ gen}} (.11)$ $H_a : \rho_{\text{หมกมุ่น, Actor/ in}} (.17) > \rho_{\text{หมกมุ่น, Actor/ gen}} (.11)$	1.645	0.996	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.17***	\approx	.11*
หมกมุ่น กับ Obser	$H_o : \rho_{\text{หมกมุ่น, Observ/ in}} (.13) = \rho_{\text{หมกมุ่น, Observ/ gen}} (.09)$ $H_a : \rho_{\text{หมกมุ่น, Observ/ in}} (.13) > \rho_{\text{หมกมุ่น, Observ/ gen}} (.09)$	1.645	0.689	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.13**	\approx	.09
หมกมุ่น กับ Att Err	$H_o : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err/ in}} (.00) = \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err/ gen}} (.05)$ $H_a : \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err/ in}} (.00) < \rho_{\text{หมกมุ่น, Att Err/ gen}} (.05)$	-1.645	-0.827	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.00	\approx	.05
หมกมุ่น กับ A-O	$H_o : \rho_{\text{หมกมุ่น, A-O/ in}} (-.05) = \rho_{\text{หมกมุ่น, A-O/ gen}} (-.03)$ $H_a : \rho_{\text{หมกมุ่น, A-O/ in}} (-.05) < \rho_{\text{หมกมุ่น, A-O/ gen}} (-.03)$	-1.645	-0.278	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	-.05	\approx	-.03
หวาดหวั่น กับ Actor	$H_o : \rho_{\text{หวาดหวั่น, Actor/ in}} (.27) = \rho_{\text{หวาดหวั่น, Actor/ gen}} (.19)$ $H_a : \rho_{\text{หวาดหวั่น, Actor/ in}} (.27) > \rho_{\text{หวาดหวั่น, Actor/ gen}} (.19)$	1.645	1.338	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.27***	\approx	.19***

	สมมติฐาน	ค่าวิกฤติ t	t	สรุปการทดสอบสมมติฐาน	สรุปการเปรียบเทียบสหสัมพันธ์		
					สถานการณ์ใกล้ชิด		สถานการณ์ทั่วไป
หวาดหวั่น กับ Obser	$H_o : \rho_{\text{หวาดหวั่น, Obser/ in}} (.27) = \rho_{\text{หวาดหวั่น, Obser/ gen}} (.28)$ $H_a : \rho_{\text{หวาดหวั่น, Obser/ in}} (.27) < \rho_{\text{หวาดหวั่น, Obser/ gen}} (.28)$	-1.645	-0.174	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.27***	\approx	.28***
หวาดหวั่น กับ Att Err	$H_o : \rho_{\text{หวาดหวั่น, Att Err/ in}} (.08) = \rho_{\text{หวาดหวั่น, Att Err/ gen}} (.20)$ $H_a : \rho_{\text{หวาดหวั่น, Att Err/ in}} (.08) < \rho_{\text{หวาดหวั่น, Att Err/ gen}} (.20)$	-1.645	-1.997	ปฏิเสธสมมติฐานศูนย์	.08*	<	.20***
หวาดหวั่น กับ A-O	$H_o : \rho_{\text{หวาดหวั่น, A-O/ in}} (.01) = \rho_{\text{หวาดหวั่น, A-O/ gen}} (.10)$ $H_a : \rho_{\text{หวาดหวั่น, A-O/ in}} (.01) < \rho_{\text{หวาดหวั่น, A-O/ gen}} (.10)$	-1.645	-1.252	ยอมรับสมมติฐานศูนย์	.01	\approx	.10*

การเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ทั้งหมด ใช้สถิติที่ตรวจสอบแบบหางเดียว โดยมีค่านัยสำคัญ = .05

เครื่องหมาย \approx หมายถึง ค่าสหสัมพันธ์ต่างกันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญ เครื่องหมาย < หมายถึง ค่าสหสัมพันธ์ตัวซ้ายน้อยกว่าตัวขวา

* $p \leq .05$. ** $p \leq .01$. *** $p \leq .001$.

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบความผูกพัน การรับรู้ตนเองและผู้อื่น และการอนุมานสาเหตุของการกระทำ

ทฤษฎีรูปแบบความผูกพันถือว่าตัวแบบของตนเอง (Model of self) และตัวแบบของผู้อื่น (Model of others) ที่ปรากฏภายในจิตใจเป็นองค์ประกอบพื้นฐานไปสู่การพัฒนา รูปแบบความผูกพันที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล

ตัวแบบของตนเองและตัวแบบของผู้อื่น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการรับรู้ตนเองและผู้อื่นนี้ สามารถแบ่งได้เป็นการรับรู้ทางบวกและทางลบ อันนำไปสู่รูปแบบความผูกพันที่แบ่งออกได้เป็นสี่ประเภทที่แตกต่างกัน ได้แก่ รูปแบบมั่นคง (เกิดจากการรับรู้ทั้งตนเอง และผู้อื่นทางบวก) รูปแบบหมางเมิน (เกิดจากการรับรู้ตนเองทางบวก และรับรู้ผู้อื่นทางลบ) รูปแบบหมกมุ่น (เกิดจากการรับรู้ตนเองทางลบและรับรู้ผู้อื่นทางบวก) และรูปแบบหวาดหวั่น (เกิดจากการรับรู้ทั้งตนเองและผู้อื่นทางลบ)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วัดตัวแปรรูปแบบความผูกพันออกมาโดยแบ่งคะแนนเป็น 4 ด้านตามประเภทของรูปแบบความผูกพัน และได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ยิ่งบุคคลมีลักษณะของรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองทางบวกสูง บุคคลก็น่าจะยิ่งอนุมานสาเหตุการกระทำในสถานการณ์ทางลบของตนเองในแง่ดี เช่น อธิบายว่าสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองเกิดมาจากปัจจัยภายนอก สาเหตุนั้นไม่มีความคงทนถาวร และมีอิทธิพลจำกัดอยู่เฉพาะในสถานการณ์นั้น ในทางตรงกันข้าม ยิ่งบุคคลมีลักษณะของรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองทางลบสูง บุคคลก็น่าจะยิ่งอนุมานสาเหตุการกระทำในสถานการณ์ทางลบของตนเองในแง่ร้าย เช่น อธิบายว่าสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองเกิดมาจากปัจจัยภายใน สาเหตุนั้นมีความคงทนถาวร และมีอิทธิพลแผ่ขยายไปทุกสถานการณ์ในชีวิต และในแง่เดียวกันบุคคลที่มีลักษณะของรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นทางบวกสูงก็ควรจะอนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ดี และบุคคลที่มีลักษณะของรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นทางลบสูงก็ควรจะอนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้าย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการควบคุมตัวแปรเรื่องอายุ (กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 17 ถึง 40 ปี) และการศึกษา (การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป) แล้ว มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ว่ายิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองในแง่ดีอย่างชัดเจน กล่าวคือยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งอนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองในแง่ดีครบในทั้งสามมิติ ไม่ว่าจะเป็นในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล ซึ่งมีความหมายว่ายิ่งบุคคลมีคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลจะยิ่งอธิบายว่าสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเกิดมาจากปัจจัยภายนอกที่อยู่เพียงชั่วคราว และมีอิทธิพลจำกัดอยู่เฉพาะสถานการณ์

ข้อค้นพบส่วนนี้ถือเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 1 ครบทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล กล่าวคือยืนยันสมมติฐานย่อยทั้งสามข้อ ได้แก่ สมมติฐานที่ 1.1, 1.2 และ 1.3 (ตารางที่ 24)

ในขณะเดียวกัน ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็จะยิ่งอนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ดี ในมิติความคงทนถาวรและความเป็นสากล แต่รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงกลับไม่มีความสัมพันธ์กับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ดีในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ กล่าวคือยิ่งบุคคลมีลักษณะด้านมั่นคงสูง เมื่อบุคคลต้องการอธิบายสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่น บุคคลก็ยิ่งอธิบายว่าสาเหตุนั้นไม่มีความคงทนถาวร และมีอิทธิพลจำกัดอยู่เฉพาะสถานการณ์ แต่ไม่จำเป็นต้องอธิบายว่าสาเหตุนั้นเกิดมาจากปัจจัยภายนอกของผู้กระทำ พฤติกรรมเสมอไป ข้อค้นพบส่วนนี้ถือเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 2 ในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล (ตารางที่ 24)

ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ อาจตีความได้ว่าเมื่อบุคคลอนุมานสาเหตุการกระทำ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำทางลบ) ของตนเองและผู้อื่นในแง่ดี ส่งผลให้บุคคลเกิดการรับรู้และมีมโนทัศน์เกี่ยวกับทั้งตนเองและผู้อื่นในทางบวก อันนำไปสู่การมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง หรือหากมองในทิศทางความสัมพันธ์ที่กลับกัน ก็เป็นไปได้ว่าเมื่อบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็มีแนวโน้มของการรับรู้ทั้งตนเองและผู้อื่นในทางบวก และทำให้บุคคลอนุมานสาเหตุการกระทำ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในสถานการณ์ทางลบ) ของตนเองและผู้อื่นในแง่ดี แต่ความสัมพันธ์จะเป็นไปในลักษณะที่ตัวแปรรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรต้นหรือการอนุมานสาเหตุเป็นตัวแปรต้นนั้นคงต้องอาศัยงานวิจัยเชิงทดลองเพื่อทดสอบทิศทางของความสัมพันธ์เหล่านี้ต่อไป

ตารางที่ 24

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (N = 400)

สมมติฐาน	การยืนยันสมมติฐาน					
	สถานการณ์ ความสัมพันธ์ แบบใกล้ชิด		สถานการณ์ ความสัมพันธ์ แบบทั่วไป		สถานการณ์ รวม	
1. มั่นคง r_+ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี						
1.1 มั่นคง r_- Actor/ inex	.01	X	-.14**	✓	-.09*	✓
1.2 มั่นคง r_- Actor/ sta	-.16***	✓	-.08	✓	-.15***	✓
1.3 มั่นคง r_- Actor/ per	-.15***	✓	-.08	X	-.14**	✓
2. มั่นคง r_+ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี						
2.1 มั่นคง r_- Obser/ inex	-.04	X	-.07	X	-.07	X
2.2 มั่นคง r_- Obser/ sta	-.16***	✓	-.14**	✓	-.18***	✓
2.3 มั่นคง r_- Obser/per	-.14**	✓	-.07	X	-.13**	✓
3. หมกมุ่น r_+ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ร้าย						
3.1 หมกมุ่น r_+ Actor/ inex	.05	X	.02	X	.04	X
3.2 หมกมุ่น r_+ Actor/ sta	.15**	✓	.13**	✓	.18***	✓
3.3 หมกมุ่น r_+ Actor/ per	.15***	✓	.10*	✓	.15***	✓
4. หมกมุ่น r_+ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี						
4.1 หมกมุ่น r_- Obser/ inex	.00	X	.05	X	.04	X
4.2 หมกมุ่น r_- Obser/ sta	.12**	X	.06	X	.11*	X
4.3 หมกมุ่น r_- Obser/ per	.14**	X	.08	X	.13**	X
5. หมางเมิน r_+ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี						
5.1 หมางเมิน r_- Actor/ inex	.05	X	.00	X	.03	X
5.2 หมางเมิน r_- Actor/ sta	.07	X	.05	X	.07	X
5.3 หมางเมิน r_- Actor/ per	.04	X	.02	X	.03	X

สมมติฐาน	การยืนยันสมมติฐาน					
	สถานการณ์ ความสัมพันธ์ แบบใกล้ชิด		สถานการณ์ ความสัมพันธ์ แบบทั่วไป		สถานการณ์ รวม	
6. หมางเมิน $r+$ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการ มองผู้อื่นในแง่ร้าย						
6.1 หมางเมิน $r+$ Obser/ inx	.06	X	.09*	✓	.09*	✓
6.2 หมางเมิน $r+$ Obser/ sta	.02	X	.11*	✓	.08	X
6.3 หมางเมิน $r+$ Obser/ per	-.01	X	.10*	✓	.05	X
7. หวาดหวั่น $r+$ กับการอนุমানสาเหตุที่สื่อถึง การมองตนเองในแง่ร้าย						
7.1 หวาดหวั่น $r+$ Actor/ inx	.05	X	.10*	✓	.10*	✓
7.2 หวาดหวั่น $r+$ Actor/ sta	.27***	✓	.18***	✓	.28***	✓
7.3 หวาดหวั่น $r+$ Actor/ per	.24***	✓	.14**	✓	.23***	✓
8. หวาดหวั่น $r+$ การอนุমানสาเหตุที่สื่อถึงการ มองผู้อื่นในแง่ร้าย						
8.1 หวาดหวั่น $r+$ Obser/ inx	.08*	✓	.20***	✓	.18***	✓
8.2 หวาดหวั่น $r+$ Obser/ sta	.27***	✓	.18***	✓	.27***	✓
8.3 หวาดหวั่น $r+$ Obser/ per	.21***	✓	.24***	✓	.27***	✓
9. มั่นคง $r-$ Att Err ในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับ คะแนนรูปแบบความผูกพันอีกสามด้านที่เหลือ	$p_{\text{หมางเมิน, Att Err}} > p_{\text{มั่นคง, Att Err}}$, $t = 2.128$					✓
	$p_{\text{หมกมุ่น, Att Err}} \approx p_{\text{มั่นคง, Att Err}}$, $t = 1.641$					X
	$p_{\text{หวาดหวั่น, Att Err}} > p_{\text{มั่นคง, Att Err}}$, $t = 3.068$					✓
10. หมางเมิน $r+$ A-O	-.05	X	.11*	✓	.05	X
11. หมางเมินและหวาดหวั่น $r+$ Att Err > มั่นคงและหมกมุ่น $r+$ Att Err	$p_{\text{หมางเมิน, Att Err}} > p_{\text{มั่นคง, Att Err}}$, $t = 2.128$					✓
	$p_{\text{หมางเมิน, Att Err}} \approx p_{\text{หมกมุ่น, Att Err}}$, $t = 0.696$					X
	$p_{\text{หวาดหวั่น, Att Err}} > p_{\text{มั่นคง, Att Err}}$, $t = 3.068$					✓
	$p_{\text{หวาดหวั่น, Att Err}} > p_{\text{หมกมุ่น, Att Err}}$, $t = 2.268$					✓

* $p \leq .05$. ** $p \leq .01$. *** $p \leq .001$. ✓ หมายถึง ยืนยันสมมติฐาน, X หมายถึง ไม่ยืนยันสมมติฐาน

รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งอนุমানสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองในแง่ร้าย ในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล แต่รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการอนุমানสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองในแง่ร้ายในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ซึ่งข้อค้นพบนี้ถือเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 3 ในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล (ตารางที่ 24)

อย่างไรก็ดี เมื่อต้องอธิบายสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่น ผลการวิเคราะห์กลับชี้ว่า ยิ่งบุคคลมีลักษณะของรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งอนุমানสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล (ตารางที่ 24) ซึ่งถือว่าตรงกันข้ามกับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ว่าบุคคลที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง ควรจะอนุমানสาเหตุการกระทำทางลบของบุคคลอื่นในแง่ดี (เพราะรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นทางบวก) อย่างไรก็ตาม รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการอนุমানสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ

ผู้วิจัยคิดว่าคำอธิบายที่สมเหตุสมผลสำหรับข้อค้นพบดังกล่าวซึ่งขัดแย้งกับทฤษฎีและสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็คือ การที่บุคคลที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงอธิบายสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายนี้ อาจไม่ใช่การอธิบายที่แสดงถึงการรับรู้หรือนำไปสู่การรับรู้บุคคลผู้กระทำพฤติกรรมในทางลบก็เป็นได้ เพราะผู้ที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงไม่ได้อธิบายสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นว่าเกิดมาจากตัวผู้กระทำ เพียงแต่มองว่าสาเหตุเหล่านั้นมีความคงทนถาวร และมีอิทธิพลแผ่ขยาย (หากลองเปรียบเทียบกับลักษณะการอนุমানสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นของผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านที่มีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นทางลบสูง เช่น ด้านหมางเมิน และด้านหวาดหวั่น ก็ จะเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน กล่าวคือในขณะที่รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการอนุমানสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ รูปแบบความผูกพันไม่ว่าจะเป็นด้านหมางเมินหรือหวาดหวั่นล้วนมีความสัมพันธ์กับการอนุমানสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ)

หากพิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นประกอบกับลักษณะของสถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยแล้ว จะพบว่าการอธิบายสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในรูปแบบดังกล่าวนั้นสามารถจัดเป็นมุมมองในแง่ร้ายต่อตัวผู้ตอบที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงเอง เพราะในสถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากผู้ร่วมการวิจัยจะมีบทบาทเป็นผู้สังเกตและประเมินสาเหตุการกระทำของบุคคลอื่นในสถานการณ์ที่บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบแล้ว ตัวผู้ร่วมการวิจัยยังถูกสมมติบทบาทให้เป็นผู้รองรับการกระทำทางลบในสถานการณ์สมมตินั้น ๆ อีกด้วย (เช่น คนรักของคุณเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปเล่าให้เพื่อนของเขาฟัง) ดังนั้นการที่บุคคลที่มีลักษณะความผูกพันแบบ

หมกมุ่นสูงอธิบายว่าสาเหตุของการกระทำนั้นมีความคงทน และมีอิทธิพลแผ่ขยาย ก็อาจนำไปสู่ การรับรู้ที่ว่าตนเองจะต้องเผชิญกับ (หรือเป็นผู้รองรับ) พฤติกรรมทางลบนั้นต่อไปอย่างถาวรและใน อีกหลาย ๆ สถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของต่างประเทศที่พบว่าบุคคลที่มีความ ผูกพันรูปแบบหมกมุ่นมีแนวโน้มที่จะชอบรับความเจ็บปวดเอาไว้กับตนเอง (Masochism) เช่น การ คิดร้ายต่อตนเอง การทำให้ตนเองแพ้พ่าย และการกระทำที่นำไปสู่ความแพ้พ่ายและการถูกปฏิเสธ (Festa, 2001)

รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินไม่มีความสัมพันธ์กับการ อนุমানสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ดีไม่ว่าจะในมิติใด ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า บุคคลที่มีลักษณะความผูกพันแบบหมางเมินสูงน่าจะอธิบายสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองใน แ่งดี เพราะรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีองค์ประกอบของการรับรู้ตนเองทางบวกอยู่

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาจากงานวิจัยในอดีตที่พบว่า แม้บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบ หมางเมินจะมีการรับรู้ตนเองในทางบวกเช่นเดียวกับบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง แต่ ในขณะที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีแนวโน้มจะชอบตนเอง และมองตนเองว่าดี จริง ๆ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมินกลับเน้นเฉพาะการสร้างความรู้สึกและการมอง ว่าตนเองมีความสามารถและพึ่งพาตนเองได้ (McGowan et al., in press) ดังนั้นมีความเป็นไปได้ ว่าสถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อาจไม่สามารถดึงเอาองค์ประกอบการรับรู้ตนเองในทาง บวกของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินให้แสดงออกมาทางการอนุমানสาเหตุการ กระทำของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพราะสถานการณ์สมมติที่ใช้วัดการอนุমানสาเหตุในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยตั้งใจสร้างให้เกี่ยวกับเฉพาะความสัมพันธ์ ไม่ใช่เกี่ยวกับความ สามารถหรือการใฝ่สัมฤทธิ์

ในด้านของการรับรู้ผู้อื่น คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีความสัมพันธ์กับการ อธิบายสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายเฉพาะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุเท่านั้น แต่ไม่มี ความสัมพันธ์กับการอธิบายสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติความคงทนถาวร และมีติ ความเป็นสากล ซึ่งทำให้สมมติฐานที่ 6 ได้รับการยืนยันเฉพาะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุเท่านั้น และผู้วิจัยต้องปฏิเสธสมมติฐานย่อยถึงสองสมมติฐานด้วยกัน ได้แก่ สมมติฐานที่ 6.2 และ 6.3

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและ การอนุমানสาเหตุการกระทำของผู้อื่นอย่างละเอียดยิ่งขึ้น โดยพิจารณาแยกแยะระหว่างสถานการณ์ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิด และสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไป จะพบได้ว่าใน สถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไป ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูง บุคคลก็ยิ่ง

อธิบายสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้ายทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวรและมิติความเป็นสากล (ดูจากตารางที่ 24)

อย่างไรก็ตาม สำหรับสมมติฐานข้อที่ 6.2 และ 6.3 ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผลการวิจัย ผู้วิจัยเชื่อว่าสาเหตุที่เป็นไปได้อย่างมากประการหนึ่งก็คือสาเหตุเดียวกันกับที่ได้อภิปรายถึงไปแล้วเกี่ยวกับข้อค้นพบที่ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและการอนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองในแง่ร้าย กล่าวคือประเด็นในการรับรู้ตนเองและผู้อื่นในทางบวก/ลบของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องความสามารถเสียมากกว่าเรื่องความสัมพันธ์ ดังนั้นสถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงอาจไม่สามารถดึงเอาองค์ประกอบทั้งการรับรู้ตนเองทางบวก และการรับรู้ผู้อื่นทางลบของผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงให้แสดงออกมาได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นการวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ตนเองและผู้อื่นของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินในอนาคต หากใช้รูปแบบของสถานการณ์สมมติหรือมีการถามคำถาม ก็ควรจะใช้สถานการณ์หรือคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสามารถหรือการไฝ่สัมฤทธิ์ด้วย แต่ก็ควรจะระวังเรื่องตัวแปรปะปน เช่น ความแตกต่างระหว่างความสามารถจริงของผู้ตอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำถาม โดยผู้วิจัยต้องควบคุมให้ระดับความสามารถจริงของผู้ตอบอยู่ในระดับใกล้เคียงกันให้มากที่สุด หรือทำให้ผู้ตอบเชื่อว่าระดับความสามารถของตนอยู่ในระดับเดียวกันกับผู้ตอบคนอื่นเท่าที่จะทำได้

รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น

การวิเคราะห์พบว่ายิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยิ่งอนุมานสาเหตุของการกระทำทางลบของตนเองในแง่ร้ายในทุกมิติ ไม่ว่าจะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร หรือมิติความเป็นสากล ซึ่งเป็นการยืนยันสมมติฐานข้อที่ 7 ในทุกมิติของการอนุมานสาเหตุ และในทำนองเดียวกัน ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยิ่งอนุมานสาเหตุของการกระทำทางลบของผู้อื่นในแง่ร้ายในทุกมิติ คืออธิบายว่าสาเหตุนั้นเกิดจากปัจจัยภายใน เป็นสิ่งที่คงทนถาวร และมีอิทธิพลแผ่ขยาย ซึ่งถือเป็นการยืนยันสมมติฐานข้อที่ 8 ในทุกมิติของการอนุมานสาเหตุ (ดูจากตารางที่ 24)

รูปแบบความผูกพันและความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ

ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากผู้วิจัยจะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบแล้ว ผู้วิจัยยังสำรวจด้วยว่ารูปแบบความผูกพันมีความสัมพันธ์กับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุอย่างไร เช่น ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตหรือไม่ และจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้ได้ดังต่อไปนี้

รูปแบบความผูกพันและความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุก็คือการอธิบายว่าสาเหตุของการกระทำ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำทางลบ) ของผู้อื่น เกิดมาจากปัจจัยภายในของผู้กระทำมากกว่าเหตุ และประเมินอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกต่ำเกินจริง ซึ่งในแง่หนึ่งแล้วก็คือการอธิบายสาเหตุการกระทำของบุคคลอื่นในแง่ร้ายในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุนั่นเอง

ผลจากการวิจัยขึ้นปัจจุบันให้ข้อค้นพบที่ดูสมเหตุสมผลตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน กล่าวคือ ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ ได้แก่ ด้านหมางเมิน และหวาดหวั่น มีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่รูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก ได้แก่ ด้านมั่นคง และหมกมุ่น มีความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

นอกจากนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังตั้งสมมติฐานข้อที่ 9 ไว้ว่ารูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงน่าจะมีสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุน้อยกว่ารูปแบบความผูกพันด้านอื่น เนื่องมาจากรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกอยู่ ยิ่งไปกว่านั้นงานวิจัยในอดีตก็ชี้ว่าคุณค่าที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงอาศัยข้อมูลแวดล้อมมาช่วยในการตัดสินใจมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันรูปแบบอื่น ๆ และยังรับรู้ผู้อื่นได้แม่นยำมากกว่าอีกด้วย

ผลจากการวิจัยพบว่า รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับต่ำกว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและด้านหวาดหวั่นจริง แต่ไม่ต่ำไปกว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น

ผู้วิจัยเชื่อว่า การที่รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมีระดับความสัมพันธ์ไม่ต่างไปจากระดับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน

ด้านหมกมุ่นกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุอย่างมีนัยสำคัญนี้สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยสาเหตุหลายประการ

ประการแรกคือ รูปแบบความผูกพันไม่ว่าจะเป็นด้านมั่นคงหรือด้านหมกมุ่นต่างก็มีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางบวกอยู่ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นไปได้อย่างยิ่งที่องค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นทางบวกนี้จะเข้ามามีบทบาททำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะไม่โทษบุคคลอื่นเมื่อผู้อื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันทั้งด้านมั่นคงและหมกมุ่นสูงเกิดความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับต่ำ

ประการที่สองคือ จากการวิจัยในอดีต พบว่าลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงก็คือความสามารถในการรับรู้ผู้อื่นอย่างแม่นยำว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงอาศัยข้อมูลแวดล้อมมาช่วยในการตัดสินใจมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบอื่น ๆ แต่สถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสถานการณ์สมมติที่เป็นคำบรรยายสั้น ๆ เพียงประโยคเดียว ไม่มีคำบรรยายเหตุการณ์เชิงบริบท ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้ลักษณะเด่นของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูงได้แสดงออกมาอย่างเต็มที่ และอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุอย่างไม่โดดเด่นนัก

ประการที่สาม มีความเป็นไปได้ว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงไม่มีแรงจูงใจบางประการที่อาจนำไปสู่ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่คนอื่น ๆ มักรู้สึกหดหู่หากพบสถานการณ์ทางลบที่อยู่นอกเหนือการควบคุม และเกิดแรงผลักดันให้ขจัดความหดหู่นั้นด้วยการอนุมานสาเหตุการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ไปยังลักษณะภายในตัวบุคคลผู้กระทำพฤติกรรม เพื่อให้ตนเกิดความรู้สึกว่าชีวิตของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถควบคุมเองได้ และทำให้ตนได้รับความรู้สึกที่ตนมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้กลับคืนมา⁸ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงอาจไม่มีความต้องการที่จะขจัดความรู้สึกหดหู่ดังกล่าวออกไป (เพราะบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงจัดเป็นบุคคลที่ชอบรับเอาความรู้สึกเจ็บปวดและความรู้สึกทางลบไว้กับตนเองอยู่แล้ว) ซึ่งทำให้บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูงไม่เกิดความจำเป็นหรือเกิดความต้องการที่จะระบุสาเหตุการกระทำทางลบไปยังปัจจัยภายในตัวบุคคล (wanting disposition) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ

⁸ ดูข้อมูลเรื่องสาเหตุของการเกิดความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุเพิ่มเติมได้ในหน้า 24

ส่วนในสมมติฐานข้อที่ 12 ผู้วิจัยเสนอว่าหากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านต่าง ๆ กับการคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุแล้ว รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมนและหวาดหวนซึ่งมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางลบน่าจะมีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและหมกมุ่นซึ่งมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวนมีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่าจริง เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและหมกมุ่น ส่วนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมนมีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง แต่ไม่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น แม้กระนั้น ค่าความสัมพันธ์ก็ยังชี้ถึงแนวโน้มที่รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมนจะมีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่าอยู่ดี

ผู้วิจัยเชื่อว่าการที่ความสัมพันธ์ของรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมนไม่ต่างไปจากความสัมพันธ์ของด้านหมกมุ่นอย่างมีนัยสำคัญนั้นน่าจะเกิดสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมนกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุเองนั้นมีอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำอยู่แล้ว (เมื่อเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวนกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในมิติดังกล่าว) ซึ่งเป็นไปได้ว่าเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถานการณ์สมมติที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นปัจจุบันไม่สามารถวัดลักษณะการรับรู้ผู้อื่นในทางลบในมิติต่าง ๆ ของรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมนได้อย่างเต็มที่ดังที่ได้อภิปรายไปแล้ว ส่วนที่ความสัมพันธ์ของความผูกพันด้านหมางเมนมีค่ามากกว่าความสัมพันธ์ของความผูกพันด้านมั่นคงได้ น่าเป็นเพราะความผูกพันด้านมั่นคงมีความสัมพันธ์กับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับต่ำมากด้วยตัวของมันเองอยู่แล้ว

รูปแบบความผูกพันและปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันด้านต่าง ๆ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต พบว่าไม่มีรูปแบบความผูกพันด้านใดที่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตที่อาจเกิดขึ้นในมิติใดมิติหนึ่งของการอนุมานสาเหตุ

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตโดยรวมทุกมิติ และแยกวิเคราะห์ระหว่างสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไป พบว่าในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไป ยิ่ง

บุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านที่ประกอบด้วยการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ ได้แก่ ด้านหมางเมิน และหวาดหวั่นสูง บุคคลก็ยังมีแนวโน้มจะเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต แต่แนวโน้มดังกล่าวไม่เกิดในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิด

นอกจากนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่ายิ่งบุคคลมีลักษณะรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูง บุคคลก็ยิ่งน่าจะเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตมาก เพราะรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินเกิดจากการรับรู้ตนเองในทางบวก แต่กลับรับรู้ผู้อื่นในทางลบ ซึ่งน่าจะนำไปสู่ความแตกต่างระหว่างเมื่ออนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของตนเองและเมื่ออนุมานสาเหตุการกระทำทางลบของผู้อื่นได้มากที่สุด

อย่างไรก็ดี สืบเนื่องจากการที่แง่มุมการรับรู้ตนเองทางบวกและรับรู้ผู้อื่นทางลบของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงไม่สามารถวัดด้วยสถานการณ์สมมติที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ดังที่ผู้วิจัยได้อธิบายถึงไปแล้ว ดังนั้นจึงพบว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินไม่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตทั้งเมื่อวิเคราะห์แยกตามมิติต่าง ๆ ของการอนุมานสาเหตุ และทั้งเมื่อวิเคราะห์โดยรวมทุกมิติของการอนุมานสาเหตุ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยต้องปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10 ไป

แต่ถึงแม้ว่ารูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินจะมีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตในมิติต่าง ๆ และในมิติโดยรวม อย่างน้อยเมื่อพิจารณาแต่เฉพาะการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไปในมิติการอนุมานสาเหตุโดยรวม ผู้วิจัยก็พบว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูงก็ยังมีแนวโน้มจะเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตมากกว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงและด้านหมกมุ่น (ซึ่งเป็นรูปแบบความผูกพันด้านที่มีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในแง่บวก) สูงอยู่ดี

ความแตกต่างระหว่างการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป

แม้ว่าผลการวิเคราะห์โดยอาศัยวิธีการทางสถิติจะชี้ว่า โดยรวมแล้วเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป บุคคลอนุมานสาเหตุอย่างไม่แตกต่างกัน หรือถึงแม้จะแตกต่างกันอยู่บ้าง ความแตกต่างนั้นก็เกิดขึ้นในสัดส่วนที่เล็กน้อยและไม่เป็นรูปแบบที่สามารถนำมาสรุปความอย่างมีความหมายได้ แต่จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยไม่อาศัยวิธีการทางสถิติ แล้วนำมาประกอบกับผลที่ได้รับการยืนยันด้วยหลักการทางสถิติ ผู้วิจัยก็พบว่ามีความแตกต่างในการอนุมานสาเหตุเมื่อบุคคลอยู่ใน

สถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด และเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั่วไปที่น่าสนใจ

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินสูง บุคคลก็ยิ่งมีแนวโน้มจะเกิดความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตมากขึ้น แต่รูปการณ์ดังกล่าวจะเกิดเฉพาะเมื่อเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด

นอกจากนั้น ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหวัดหวุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งมีแนวโน้มจะเกิดความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมากขึ้น และในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป แนวโน้มดังกล่าวก็มีความชัดเจนมากกว่าในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิด ยิ่งไปกว่านั้น ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหวัดหวุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งมีแนวโน้มจะเกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตมากขึ้น และรูปการณ์ดังกล่าวจะเกิดเฉพาะเมื่อเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป

ข้อค้นพบดังกล่าวประกอบกับข้อค้นพบที่ได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ อาจทำให้เราสรุปได้ว่า ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านที่เกิดจากการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ ได้แก่ รูปแบบหมางเมิน และหวัดหวุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุสูงตามไปด้วย แต่แนวโน้มนั้นไม่ได้ปรากฏในทุกสถานการณ์ กล่าวคือแนวโน้มดังกล่าวมักจะเกิดในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไปเสียมากกว่าจะเกิดกับสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ซึ่งก็สอดคล้องกันดีกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ที่กล่าวว่ายิ่งบุคคลมีความใกล้ชิด เรียนรู้ และมีข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลอื่นมาก แนวโน้มที่บุคคลจะเกิดความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุการกระทำของบุคคลอื่นนั้นย่อมลดลง

อย่างไรก็ดี ความแตกต่างของการอนุมานสาเหตุระหว่างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป และความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดที่พบนั้น ไม่ใช่ความแตกต่างที่มีหลักฐานทางสถิติรองรับโดยตลอด

หากเป็นไปได้ การวิจัยในอนาคตน่าจะศึกษาปัจจัยเรื่องลักษณะของกรอบความสัมพันธ์นี้เพิ่มเติม และยังสามารถพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดเดาว่าเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการอนุมานสาเหตุ เช่น ปัจจัยเรื่องลักษณะของสถานการณ์ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวกับความสามารถ โดยเฉพาะเมื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการอนุมานสาเหตุกับรูปแบบความผูกพันบางด้าน เช่น ด้านหมางเมิน ซึ่งในการวิจัยครั้งปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยไม่ได้สำรวจความแตกต่างที่อาจเกิดจากปัจจัยดังกล่าว

รูปแบบความผูกพันและการรับรู้ความเป็นบวก/เป็นลบของสถานการณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งรับรู้สถานการณ์ทางลบที่ตนเองเป็นผู้กระทำพฤติกรรมมีความเป็นบวก แต่การมีรูปแบบความผูกพันลักษณะมั่นคงไม่สามารถทำนายได้ว่าบุคคลจะมองสถานการณ์ทางลบที่ผู้อื่นเป็นผู้กระทำว่ามีความเป็นบวกหรือเป็นลบมากน้อยเพียงใด

นอกจากนั้นก็ยังพบว่า ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นสูง บุคคลก็ยิ่งรับรู้สถานการณ์ที่บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบมีความเป็นบวก แต่ลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นเฉพาะในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทั่วไปเท่านั้น ส่วนรูปแบบความผูกพันด้านอื่น ๆ เองก็ไม่สามารถทำนายการรับรู้ความเป็นบวกหรือเป็นลบของสถานการณ์ได้ ไม่ว่าในสถานการณ์นั้นบุคคลจะมีบทบาทเป็นผู้กระทำพฤติกรรม หรือเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น

นอกจากนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ยิ่งบุคคลมีรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงสูง บุคคลก็ยิ่งมองสถานการณ์ที่ตนเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบว่ามีความเป็นบวกมากกว่าสถานการณ์ที่ผู้อื่นเป็นผู้กระทำพฤติกรรมทางลบอีกด้วย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ารูปแบบความผูกพันที่ด้าน ได้แก่ มั่นคง หมางเมิน หมกมุ่น และหวาดหวั่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับรูปแบบการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบหรือไม่ ซึ่งการอนุมานสาเหตุสามารถแบ่งออกได้สามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล และยังเพื่อศึกษาว่ารูปแบบความผูกพันจะมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ และปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ดี

1.1 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

1.2 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

1.3 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

2. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ดี

2.1 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

2.2 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

2.3 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

3. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น (Preoccupied) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองตนเองในแง่ร้าย

7.1 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

7.2 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

7.3 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ

8. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่น (Fearful) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุที่สื่อถึงการมองผู้อื่นในแง่ร้าย

8.1 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

8.2 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

8.3 คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุในมิติความเป็นสากลของสาเหตุ ในสถานการณ์สมมติทางลบที่ผู้ร่วมการวิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกต

9. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) และความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบในระดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันอีกสามด้านที่เหลือ

10. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน (Dismissing) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต

11. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมิน (Dismissing) และหวาดหวั่น (Fearful) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (Secure) และหมกมุ่น (Preoccupied)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในขั้นวิจัยเป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเป็นจำนวน 400 คน เป็นหญิง 228 คน เป็นชาย 172 คน มีอายุตั้งแต่ 19 ถึง 37 ปี และมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วยมาตร 2 มาตร ได้แก่

1. มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน มีลักษณะเป็นมาตรลิเคิร์ต ประกอบด้วยข้อกระทง 38 ข้อที่ใช้วัดรูปแบบความผูกพัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านมั่นคง ด้านหมางเมิน ด้านหมกมุ่น และด้านหวาดหวั่น
2. มาตรวัดการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 8 สถานการณ์ เป็นสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้กระทำ 4 สถานการณ์ และสถานการณ์ที่ผู้ตอบมีบทบาทเป็นผู้สังเกต 4 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ถามคำถาม 5 ข้อ ข้อแรกถามถึงสาเหตุของสถานการณ์ (ใช้เขียนตอบบรรยาย) คำถามสามข้อถัดมาเป็นคำถามที่ใช้วัดการอนุมานสาเหตุในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติความเป็นสากลของสาเหตุ (เป็นมาตรลิเคิร์ต) คำถามสุดท้ายวัดการรับรู้ความเป็นบวกเป็นลบของสถานการณ์ (เป็นมาตรลิเคิร์ต)

ขั้นตอนการวิจัย

1. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน และมาตรวัดการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางลบ
2. นำมาตรสองมาตรที่ผ่านการศึกษาคำแล้วมาจัดพิมพ์อยู่ในฉบับเดียวกัน และจัดทำมาตรในขั้นวิจัยเป็นสองชุดด้วยกัน (ชุด ก. และชุด ข.) ซึ่งมาตรทั้งสองชุดมีเนื้อหาเหมือนกัน แต่มีการเรียงลำดับคำถามต่างกัน
3. นำมาตรไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ
4. วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมเอส พี เอส เอส ฟอว์ วินโดวส์ (SPSS for Windows) ในการวิเคราะห์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างคู่ตัวแปรที่อยู่ในความสนใจ และใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์ เอ็กซีเซล (Microsoft Excel) ในการวิเคราะห์สถิติที่เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์สองตัวที่ไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัย

1. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางลบทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล ซึ่งหมายถึงคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมี

เฉพาะในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6.1 และปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6.2 และ 6.3)

7. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านवादหวันมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางลบทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล ซึ่งหมายถึงคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านवादหวันมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายในทั้งสามมิติ (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7.1, 7.2, และ 7.3)
8. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านवादหวันมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบทั้งในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวร และมิติความเป็นสากล ซึ่งหมายถึงคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านवादหวันมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายในทั้งสามมิติ (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8.1, 8.2, และ 8.3)
9. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับที่สูงกว่า เมื่อเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินและवादหวัน แต่สูงกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับคะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 9 เพียงสองในสามส่วน)
10. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต (ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10) แต่จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม พบว่าเฉพาะในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต
11. คะแนนรูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินซึ่งมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางลบ มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (ยอมรับสมมติฐาน) แต่ไม่แตกต่างเมื่อเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น (ปฏิเสธสมมติฐาน) ส่วนรูปแบบความผูกพันอีกด้านหนึ่งซึ่งมีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางลบเช่นเดียวกัน ก็คือรูปแบบความผูกพันด้านवादหวัน มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่า เมื่อเทียบกับรูปแบบความผูกพันด้านมั่นคง (ยอมรับสมมติฐาน) และรูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่น (ยอมรับสมมติฐาน) ซึ่งเป็นรูปแบบความผูกพันด้านที่มีองค์ประกอบของการรับรู้ผู้อื่นในทางบวก

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยชิ้นปัจจุบันนี้ นอกจากผู้วิจัยจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันสี่ด้าน และการอนุমানสาเหตุที่แบ่งออกเป็นสามมิติแล้ว ผู้วิจัยยังสำรวจเพิ่มเติมว่าการอนุমানสาเหตุของบุคคลจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะสำรวจความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดและสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไป ซึ่งโดยรวมแล้ว แม้ผู้วิจัยจะพบความแตกต่างบางประการที่น่าสนใจ ความแตกต่างดังกล่าวก็ไม่มีผลทางสถิติที่ชัดเจนขึ้นได้โดยตลอด ดังนั้นหากเป็นไปได้ การวิจัยในอนาคตควรจะสำรวจความแตกต่างระหว่างการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทั่วไปให้ละเอียดยิ่งขึ้น และยังสามารถสำรวจความแตกต่างในแง่มุมอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่นสำรวจว่ามีความแตกต่างระหว่างการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ และสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสามารถหรือไม่ เพราะผลการวิจัยในครั้งนี้ประกอบกับงานวิจัยของต่างประเทศในอดีตได้ชี้ให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่การอนุমানสาเหตุของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันบางด้านสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหมางเมินนั้น จะมีความแตกต่างระหว่างเมื่อสถานการณ์เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ และเมื่อสถานการณ์เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความสามารถ หรือการไฝ่สัมฤทธิ์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็ต้องระวังปัญหาเกี่ยวกับตัวแปรประปน เช่น ความสามารถจริงของผู้ร่วมการวิจัย หรือการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองของผู้ร่วมการวิจัยด้วย
2. งานวิจัยชิ้นปัจจุบันวัดลักษณะการอนุমানสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นด้วยการให้ผู้ร่วมการวิจัยตอบคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์คู่ขนานที่ตนมีบทบาทเป็นผู้กระทำและมีบทบาทเป็นผู้สังเกต โดยที่ช่วงเวลาระหว่างการตอบสถานการณ์แต่ละบทบาทไม่นานนัก ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเมื่อผู้ร่วมการวิจัยตอบคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ในบทบาทส่วนหลัง ผู้ร่วมการวิจัยต้องได้รับผลจากการตอบคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนแรกบ้างไม่มากก็น้อย ดังนั้นน่าจะเป็นการดีอย่างยิ่งหากงานวิจัยในอนาคตสามารถจัดให้ผู้ร่วมการวิจัยตอบสถานการณ์บทบาทใดบทบาทหนึ่งก่อน แล้วเว้นช่วงระยะเวลาให้นานขึ้น (เช่น 1-2 สัปดาห์) ก่อนให้ผู้ร่วมการวิจัยตอบสถานการณ์อีกบทบาทหนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการตอบสถานการณ์ส่วนแรกที่ผู้ร่วมการวิจัยได้ตอบไปก่อน ทั้งนี้ผู้วิจัยในอนาคตก็มีความจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ตนสามารถติดต่อกลับซ้ำได้เพื่อให้ตอบสถานการณ์ส่วนที่เหลือ รวมถึงต้องควบคุมเรื่องการเว้นช่วงเวลาสำหรับผู้ร่วมการวิจัยแต่ละคนให้มีการเว้นช่วงเวลาเท่า ๆ กัน และต้องควบคุมสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลต่อการตอบมาตรวัดที่เกี่ยวกับการอนุমানสาเหตุทั้งสองครั้งให้เหมือนกัน

มากที่สุด นอกจากนี้ยังต้องศึกษาให้ละเอียดในเบื้องต้นด้วยว่า รูปแบบความผูกพันมีความคงที่อยู่ในระยะเวลาเท่าไรเพื่อที่จะเว้นช่วงเวลาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

3. สถานการณ์สมมติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถานการณ์สมมติที่มีคำบรรยายเพียงประโยคเดียว ซึ่งทำให้ผู้ร่วมการวิจัยไม่มีข้อมูลแวดล้อมเหมือนเมื่อต้นเผชิญสถานการณ์จริง และอาจทำให้การวัดตัวแปรการอนุมานสาเหตุ รวมไปถึงตัวแปรเกี่ยวกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ บิดเบือนไปจากที่น้ำจะเป็นในชีวิตจริง ดังนั้นการใช้สถานการณ์สมมติที่มีบทบรรยายที่ยาวขึ้น ให้ข้อมูลมากขึ้น หรือการทดลองแบบให้ผู้ร่วมการวิจัยได้เผชิญสถานการณ์จริงแล้วจึงตอบคำถามเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุจึงเป็นวิธีที่น่าจะให้คำตอบที่แตกต่างออกไปจากการวิจัยครั้งนี้ได้
4. การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ซึ่งให้หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันและตัวแปรการอนุมานสาเหตุ แต่ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองได้ การจะสรุปว่าตัวแปรใดส่งอิทธิพลหรือเป็นต้นตอให้เกิดตัวแปรใดนั้นยังต้องอาศัยงานวิจัยเชิงทดลองมารองรับต่อไปในอนาคต
5. ค่าสหสัมพันธ์ที่พบในการวิจัยครั้งนี้เป็นค่าสหสัมพันธ์ที่มีระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าส่วนหนึ่งเกิดมาจากการที่มีผู้ร่วมการวิจัยจำนวนหนึ่งที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันในระดับใกล้เคียงกันหรือเท่ากันเกินกว่าหนึ่งด้าน และในบางครั้งรูปแบบความผูกพันด้านที่มีคะแนนอยู่ในระดับใกล้เคียงกันนั้นก็ก็เป็นรูปแบบความผูกพันด้านที่มีลักษณะขัดแย้งกัน แต่คะแนนทั้งสองด้านของผู้ร่วมการวิจัยแต่ละคนต้องนำไปวิเคราะห์ร่วมกับคะแนนตัวแปรการอนุมานสาเหตุชุดเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ได้ค่าสหสัมพันธ์ออกมาในทิศทางที่ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ดังนั้นในการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยอาจลองคัดเลือกข้อมูลของผู้ร่วมการวิจัยที่มีคะแนนรูปแบบความผูกพันบางด้านที่ก้ำกึ่งกันออกไปก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล (และอาจจะระบุว่าผู้ร่วมการวิจัยเหล่านั้นมีลักษณะทางบุคลิกภาพที่ไม่สามารถวัดได้ตามทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน) ซึ่งน่าจะให้เห็นทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันแต่ละด้านกับตัวแปรที่อยู่ในความสนใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ประสูติ หุ่นวงศ์มาศ. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Abramson, L. Y., Seligman, M. E. P., & Teasdale, J. D. (1978). Learned helplessness in Human: Critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology, 87*, 49-74.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Baldwin, M. W., Fehr, B., Keedian, E., Seidel, M., & Thomson, D. W. (1993). An exploration of the relational schemata underlying attachment styles: Self-report and lexical decision approaches. *Personality and Social Psychology Bulletin, 19*, 746-754.

Baron, R. A., & Byrne, D. (2000). *Social psychology* (9th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships, 7*, 147-178.

Bartholomew, K. (2001). Self-report measure of adult attachment style. Retrieved July 2, 2002 Available from: <http://www.sfu.ca/psychology/groups/faculty/bartholomew/research/attachment/selfreports.htm>

Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology, 61*, 226-244.

Becker, G., & Becker, C. (1994). The maternal behavior inventory: Measuring the behavioral side of mother-to-infant attachment. *Social Behavior and Personality, 22*, 329-336.

Blatt, S. J., & Blass, R. B. (1996). Relatedness and self-definition: A dialectical model of personality development. In G. G. Noam & K. W. Fischer (Eds.), *Development and vulnerability in relationships* (pp. 309-338). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Blatt, S. J., & Shichman, S. (1983). Two primary configurations of psychopathology. *Psychoanalysis and Contemporary Thought, 6*, 187-254.

- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss; Separation, anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds. *British Journal of Psychiatry*, *130*, 201-210.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss: Vol 1. Attachment* (2nd ed.). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46-76). New York: Guilford Press.
- Brennan, K. A., & Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *21*, 267-283.
- Cheek, J. M., & Buss, A. H. (1981). Shyness and sociability. *Journal of Personality and Social Psychology*, *41*, 330-339.
- Collins, N. L. (1996). Working models of attachment: Implications for explanation, emotion, and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *71*, 810-832.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, *58*, 644-663.
- Diehl, M., Elnick, A. B., Bourbeau, L. S., & Labouvie-Vief, G. (1998). Adult attachment styles: Their relations to family context and personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, *74*, 1656-1669.
- Erikson, E. H. (1982). *The life cycle completed*. New York: Norton.
- Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, *58*, 281-291.
- Feeney, J. A., & Raphael, B. (1992). Adult attachment and sexuality: Implications for understanding risk behaviours for HIV infection. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, *26*, 399-407.

- Fraley, R. C., & Waller, N. G. (1998). Adult attachment patterns: A test of the typological model. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 77-114). New York: Guilford Press.
- Franz, C. E., & White, K. M. (1985). Individuation and attachment in personality development: Extending Erikson's theory. *Journal of Personality, 53*, 224-255.
- George, C., Kaplan, N., & Main, M. (1985). *The adult attachment interview*. Unpublished manuscript. University of California at Berkeley.
- Gilbert, D. T. (1995). Attribution and interpersonal perception. In A. Tesser (Ed.), *Advanced social psychology* (pp. 99-126). Singapore: McGraw-Hill.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Griffin, D., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology, 67*, 430-445.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Conceptualizing romantic love as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*, 511-524.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. New York: Wiley.
- Herzberg, P. A. (1983). *Principles of statistics*. New York: Wiley.
- Jones, E. E., & Nisbett, R. E. *The actor and the observer: Divergent perceptions of the causes of behavior*. Morristown, NJ: General Learning Press.
- Jung, C. G. (1962). *Modern man in search of a soul* (W. S. Dell & C. F. Baynes, Trans.). New York: Harcourt, Brace & World. (Original work published 1933)
- Kirkpatrick, L. A., & Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology, 66*, 502-512.
- Kunce, L. J., & Shaver, P. R. (1994). An attachment-theoretical approach to caregiving in romantic relationship. In K. Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Attachment processes in adulthood* (pp. 205-237). London: Jessica Kingsley.

- Labouvie-Vief, G. (1994). *Psyche and Eros: Mind and gender in the life course*. New York: Cambridge University Press.
- Levy, M. B., & Davis, K. D. (1988). Love styles and attachment styles compared: Their relations to each other and to various relationship characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5, 439-471.
- Main, M., & Goldwyn, R. (1994). *Adult attachment rating and classification system. Manual in Draft: Version 6.0*. Unpublished manuscript, University of California at Berkeley.
- Main, M., Kaplan, N., & Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. In I. Bretherton & E. Waters (Eds.), *Growing points in attachment theory and research. Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50 (1-2, serial no. 209), 66-106.
- McGowan, S., Daniels, L. K., & Byrne, D. (in press). *The Albany Measure of Attachment Style: A multi-item measure of Bartholomew's four-factor model*. Manuscript submitted for publication.
- Mickelson, K. D., Kessler, R. C., & Shaver, P. R. (1997). Adult attachment in a nationally representative sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1092-1106.
- Mikulincer, M. (1997). Adult attachment style and information processing: Individual differences in curiosity and cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1217-1230.
- Mikulincer, M. (1998a). Adult attachment style and affect regulation: Strategic variations in self-appraisals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 420-435.
- Mikulincer, M. (1998b). Adult attachment style and individual differences in functional versus dysfunctional experiences of anger. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 513-524.
- Mikulincer, M., & Florian, V. (1998). The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 143-165). New York: Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Florian, V. (2000). Exploring individual differences in reactions to mortality salience: Does attachment style regulate terror management mechanisms?

- Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 260-273.
- Mikulincer, M., & Horesh, N. (1999). Adult attachment style and the perception of others: The role of projective mechanisms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 1022-1034.
- Mikulincer, M., & Nachshon, O. (1991). Attachment styles and patterns of self disclosure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 321-331.
- Mikulincer, M., & Orbach, I. (1995). Attachment styles and repressive defensiveness: The accessibility and architecture of affective memories. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 917-925.
- Mikulincer, M., Orbach, I., & Lavnieli, D. (1998). Adult attachment style and affect regulation: Strategic variations in subjective self-other similarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 436-448.
- Mikulincer, M., & Sheffi, E. (2000). Adult attachment style and cognitive reactions to positive affect: A test of mental categorization and creative problem solving. *Motivation and Emotion*, 24, 149-173.
- Miller, D. T., Norman, S. A., & Wright, E. (1978). Distortion in person perception as a consequence of the need for effective control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36, 598-607.
- Minium, E. W. (1978). *Statistical reasoning in psychology and education* (2nd ed.). New York: Wiley.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (1984). Causal explanation as a risk factor for depression. *Psychological Review*, 91, 347-374.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (1985). The learned helplessness model of depression: Current status of theory and research. In E. E. Beckhan, & W. R. Leber (eds.), *Handbook of depression: Treatment, assessment, and research* (pp. 914-939). Homewood, IL: Dorsey.
- Peterson, C., Semmel, A., von Baeyer, C., Abramson, L. Y., Metalsky, G.I., & Seligman, M. E. P. (1982). The attributional style questionnaire. *Cognitive Therapy and Research*, 6, 287-299.
- Pistole, M. C. (1989). Attachment in adult romantic relationship: Style of conflict resolution and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6, 505-510.

- Robins, R. W., Spranca, M. D., & Mendelsohn, G. A. (1996). The actor-observer effect revisited: Effects of individual differences and repeated social interactions on actor-observer attributions. *Journal of Personality and Social Psychology, 71*, 375-389.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Seligman, M. E. P. (1992). *Learned optimism*. New York: Pocket Books.
- Seligman, M. E. P., Abramson, L. Y., Semmel, A., & von Baeyer, C. (1979). Depressive attributional style. *Journal of Abnormal Psychology, 88*, 242-247.
- Seligman, M. E. P., Schulman, P. (1986). Explanatory style as a predictor of productivity and quitting among life insurance sales agents. *Journal of Personality and Social Psychology, 50*, 832-838.
- Simpson, J. A., Ickes, W., & Grich, J. (1999). When accuracy hurts: Reactions of anxious-ambivalent dating partners to a relationship-threatening situation. *Journal of Personality and Social Psychology, 76*, 754-769.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S., & Nelligan, J. S. (1992). Support seeking and support giving within couples in an anxiety provoking situation: The role of attachment styles. *Journal of Personality and Social Psychology, 62*, 434-446.
- Singelis, T., Choo, P., & Hatfield, E. (1995). Love schemas and romantic love. *Journal of Social Behavior and Personality, 10*, 15-36.
- Sumer, H. C., & Knight, P. A. (2001). How do people with different attachment styles balance work and family? A personality perspective on work-family linkage. *Journal of Applied Psychology, 86*, 653-662.
- Tidwell, M. O., Reis, H. T., & Shaver, P. R. (1997). Attachment, attractiveness, and social interaction: A diary study. *Journal of Personality and Social Psychology, 71*, 729-745.
- Tucker, J. S., & Anders, S. L. (1999). Attachment style, interpersonal perception accuracy, and relationship satisfaction in dating couples. *Personality and Social Psychology Bulletin, 25*, 403-412.
- Vaillant, G. E. (1993). *The wisdom of the ego*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Weinberg, S. L., & Goldberg, K. P. (1990). *Statistics for the behavioral sciences*. New York: Cambridge University Press.

Weiner, B. (1986). *An attributional theory of achievement motivation and emotion*.
New York: Springer-Verlag.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุด ก

↔ **แบบสอบถามเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล** ↔

แบบสอบถามฉบับนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมไทย

ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะรักษาข้อมูลการตอบทั้งหมดเป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม มิใช่การวิเคราะห์เป็นรายบุคคล (ยกเว้นในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการทราบผลการวิเคราะห์ของตนเอง) ดังนั้นข้อมูลทั้งหมดในแบบสอบถามฉบับนี้จะไม่มีการทบทวนใด ๆ ต่อตัวผู้ตอบทั้งสิ้น

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านในการให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าในอนาคต

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

อรพรรณ ภากรพบ

หมายเหตุ แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน รวม 11 หน้า เพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูล ในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ขอให้ท่านปฏิบัติดังนี้:

1. อ่านคำแนะนำในการตอบให้เข้าใจ หากไม่เข้าใจให้ถามผู้ที่แจกแบบสอบถามให้ท่าน
2. ตอบคำถามเรียงไปตามลำดับให้ครบทุกข้อ
3. ไม่เว้นว่างคำตอบข้อใดไว้
4. ไม่ย้อนกลับมาดูคำตอบในส่วนที่ได้ตอบไปแล้ว

ตอนที่ 2 สถานการณ์สมมติ

คำชี้แจง ในตอนที่ 2 ท่านจะได้อ่านเหตุการณ์สมมติต่าง ๆ ขอให้ท่านจินตนาการว่าสถานการณ์นั้นได้เกิดขึ้นกับตัวท่านจริง ๆ แล้วจึงตอบคำถาม 5 ข้อเมื่อท่านอ่านสถานการณ์จบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างคำถามและการตอบคำถาม

สถานการณ์ที่ 1: คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง

1. คุณคิดว่าอะไรจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง **รู้สึกอึดอัดและต้องการระบาย**.....

(**วิธีตอบ:** หากท่านจินตนาการสถานการณ์ดังกล่าวแล้ว ท่านเชื่อว่าถ้าท่านนำเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักไปเล่าให้เพื่อนฟังจริง ก็น่าจะเกิดเรื่องมาจากท่านอึดอัดและต้องการระบาย ท่านก็สามารถเขียนคำตอบของข้อแรกนี้ในที่ว่างที่เว้นไว้ให้ได้ว่า “รู้สึกอึดอัดและต้องการระบาย”)

2. สาเหตุดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงคนรักและเพื่อนของคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเอง

(**วิธีตอบ:** ให้ท่านจินตนาการต่อไปว่าการที่ท่าน “รู้สึกอึดอัดและต้องการระบาย” นั้นเกิดขึ้นเพราะตัวบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น (เช่น คนรักของท่านทำให้ท่านอึดอัดจนทนไม่ไหว) หรือเกิดมาจากตัวท่านเอง (เช่น ท่านเป็นคนอึดอัดตั้งแต่เกิดได้งายเองอยู่แล้ว) แล้วจึงวงกลมรอบตัวเลขที่แสดงความรู้สึกของท่านได้ดีที่สุด

- 1 หมายถึง เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น อย่างเดียวเท่านั้น
- 2 หมายถึง เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่นมาก และเกิดจากตัวท่านเองน้อย
- 3 หมายถึง เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่นค่อนข้างมาก และเกิดจากตัวท่านเองค่อนข้างน้อย
- 4 หมายถึง เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น พอ ๆ กันกับที่เกิดจากตัวท่านเอง
- 4 หมายถึง เกิดจากตัวท่านเองค่อนข้างมาก และเกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่นค่อนข้างน้อย
- 5 หมายถึง เกิดจากตัวท่านเองอย่างมาก และเกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่นน้อย
- 6 หมายถึง เกิดมาจากตัวท่านเองอย่างเดียวเท่านั้น

หากท่านคิดว่าการที่ท่านรู้สึกอึดอัดและต้องการระบาย เกิดขึ้นเพราะตัวท่านเอง ไม่เกี่ยวกับสิ่งอื่นใดไม่ว่าจะเป็นบุคคลอื่น หรือ สถานการณ์รอบข้าง ก็ให้วงกลมรอบหมายเลข 7 ดังตัวอย่างข้างล่าง)

เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 **7** เกิดจากตัวฉันเอง

3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้ น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร

(**วิธีตอบ:** ให้ท่านจินตนาการต่อไปว่าสาเหตุของสถานการณ์ ซึ่งก็คือ การที่ท่าน “อึดอัดและต้องการระบาย” นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวหรือเป็นสิ่งที่คงทนถาวร แล้วจึงวงกลมรอบตัวเลขที่แสดงความรู้สึกของท่านได้ดีที่สุด

- 1 หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราวอย่างแน่นอน
- 2 หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราวปานกลาง
- 3 หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นค่อนข้างชั่วคราว
- 4 หมายถึง ท่านไม่แน่ใจว่าสาเหตุนั้นเกิดขึ้นทั้งชั่วคราวและถาวรพอ ๆ กัน
- 5 หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นค่อนข้างถาวร
- 6 หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างถาวรปานกลาง
- 7 หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นถาวรอย่างแน่นอน

หากท่านคิดว่าท่านเป็นคนที่อึดอัดและต้องการระบายอย่างถาวร ก็ให้วงกลมรอบหมายเลข 7 ดังตัวอย่างข้างล่าง)

ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 **7** คงถาวร

4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงน่าจะมียุทธិพลต่อเฉพาะสถานการณ์นั้นเท่านั้น หรือ มียุทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคุณ

(วิธีตอบ: ให้ท่านจินตนาการต่อไปว่าการที่ท่าน "อึดอัดต้องการระบาย" นั้นจะส่งอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้ หรือส่งผลกระทบต่อสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตของท่านด้วย แล้วจึงวงกลมรอบตัวเลขที่แสดงความรู้สึกของท่านได้ดีที่สุด

- 1 หมายถึง มียุทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้อย่างเดียวเท่านั้น
- 2
- 3
- 4 **→** หมายถึงมียุทธิพลต่อสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตของท่านเป็นจำนวนมากขึ้นตามลำดับ
- 5
- 6
- 7 หมายถึง มียุทธิพลต่อสถานการณ์ในชีวิตของท่านทุกสถานการณ์

หากท่านคิดว่าการที่ท่านอึดอัดต้องการระบายมียุทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิตของท่าน ก็ให้วงกลมรอบหมายเลข 7 ดังตัวอย่างข้างล่าง)

มียุทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 **7** มียุทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต

5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึงเป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

(วิธีตอบ: หากท่านเห็นว่าเรื่องที่ท่านนำเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักไปแล้วให้เพื่อนของท่านฟังเป็นเรื่องที่เป็นลบเพียงเล็กน้อย ก็ให้ใส่เครื่องหมาย 4 ในช่องเป็นลบเล็กน้อย (-1) ดังที่เห็นในตัวอย่างข้างล่าง)

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

เริ่มตอบคำถามตอนที่ 2

สถานการณ์ที่ 1: คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนรักของคุณให้เพื่อนฟัง
.....
2. สาเหตุดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงคนรักของคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวฉันเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นั้นเท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นความเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

สถานการณ์ที่ 2: คุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คนรักของคุณได้รับรู้

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างจากคนรัก
.....
2. สาเหตุดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงตัวคนรักของคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวฉันเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นความเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

สถานการณ์ที่ 3: คุณเอาเรื่องไม่ดีของคนอื่นที่ไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัวมาเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อนของคุณ

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณเอาเรื่องไม่ดีของคนอื่นที่ไม่ได้รู้จักกับคุณเป็นการส่วนตัวมาเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อน
2. สาเหตุดังกล่าวมันเกิดขึ้นเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงคนที่คุณพูดถึงและเพื่อนของคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวฉันเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่ามีความเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

สถานการณ์ที่ 4: ขณะที่คุณขับรถอยู่ คุณบีบแตรใส่รถคันหนึ่งบนท้องถนน

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณบีบแตรใส่รถคันนั้น
.....
2. สาเหตุดังกล่าวมันเกิดขึ้นเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงคนขับรถคันนั้น) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวฉันเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่ามีความเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในช่องซ้ายมือ และประเมินว่าข้อความในแต่ละข้อสามารถบรรยายลักษณะของตัวท่านเมื่อท่านมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่นได้ตรง/ไม่ตรงมากน้อยเพียงใด โดยใส่เครื่องหมาย 4 ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน โดยท่านสามารถใส่เครื่องหมาย 4 ได้เพียงเครื่องหมายเดียวในแต่ละข้อ และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขั้นตอนการตอบ และตัวอย่างการตอบ

- พิจารณาข้อความจากโจทย์ แล้วประเมินว่าลักษณะที่โจทย์ระบุถึงนั้น ตรงหรือไม่ตรงกับตัวท่านมากน้อยเพียงใด
- หากท่านคิดว่า ลักษณะในโจทย์ เช่น “ชอบเล่นหยอกเข้าด้วยการสัมผัสเนื้อต้องตัวผู้อื่น” นั้นไม่ตรงกับตัวท่านเลยเลย ให้ทำเครื่องหมาย 4 ลงในช่องที่ระบุว่า “ไม่ตรงเลย” (-3)

ตัวอย่าง

	ข้อความ	ไม่ตรง	ไม่ตรง	ไม่ตรง	ตัดสินใจ	ตรง	ตรง	ตรง
		เลย	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่ได้	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก
		-3	-2	-1	0	1	2	3
1	ฉันชอบเล่นหยอกเข้าด้วยการสัมผัสเนื้อต้องตัวผู้อื่น	4	-2	-1	0	1	2	3

เริ่มตอบคำถามตอนที่ 3

		ไม่ตรง	ไม่ตรง	ไม่ตรง	ตัดสินใจ	ตรง	ตรง	ตรง	สำหรับผู้วิจัย
		เลย	ปานกลาง	เล็กน้อย	ใจไม่ได้	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	
		-3	-2	-1	0	1	2	3	
1	ฉันชอบเล่นหยอกเข้าด้วยการสัมผัสเนื้อต้องตัวผู้อื่น	-3	-2	-1	0	1	2	3	___6
2	การคิดจะสร้างความสัมพันธ์อย่างเดียว เป็นสิ่งที่ปลอดภัยกว่าการสร้างความสัมพันธ์จริงๆ มาก	-3	-2	-1	0	1	2	3	___7
3	บางครั้ง ฉันก็รู้สึกว่าคุณอื่น ๆ เกือบทุกคนมุ่งร้ายต่อฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	___8
4	การทำความรู้จักคนใหม่ ๆ เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	___9
5	ฉันเลือกที่จะพึ่งพาตนเองมากกว่าไปพึ่งพาผู้อื่น	-3	-2	-1	0	1	2	3	___10
6	ฉันรักคนรักของฉันมากกว่าที่เขารักฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	___11

		ไม่ตรง เลย -3	ไม่ตรง ปาน กลาง -2	ไม่ตรง เล็กน้อย -1	ตัดสินใจไม่ได้ 0	ตรง เล็กน้อย 1	ตรง ปาน กลาง 2	ตรง มาก 3	สำหรับ ผู้วิจัย
7	ฉันชอบมองตัวเองในกระจกเงา	-3	-2	-1	0	1	2	3	__12
8	ฉันชอบอยู่คนเดียว	-3	-2	-1	0	1	2	3	__13
9	สำหรับฉัน ชีวิตจะดีเมื่อฉันได้อยู่กับคนรักที่ให้ความรักแก่ฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	__14
10	ฉันชอบทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	-3	-2	-1	0	1	2	3	__15
11	เป็นเรื่องง่ายที่จะทำให้ฉันยิ้มและหัวเราะ	-3	-2	-1	0	1	2	3	__16
12	การพูดคุยกับคนแปลกหน้าเป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	__17
13	อนาคตของฉันดูสดใสเป็นอย่างยิ่ง	-3	-2	-1	0	1	2	3	__18
14	ฉันเลือกที่จะเป็นเอกเทศและโดดเดี่ยว มากกว่าต้องพึ่งพาใคร	-3	-2	-1	0	1	2	3	__19
15	ฉันชอบเป็นศูนย์กลางของความสนใจ	-3	-2	-1	0	1	2	3	__20
16	ฉันมีความสุขกับชีวิตของตนเองในขณะนี้มาก	-3	-2	-1	0	1	2	3	__21
17	บางครั้งตอนที่อยู่คนเดียว ฉันก็ยังสามารถยิ้มหรือหัวเราะไปกับสิ่งที่ฉันอ่านหรือดูในโทรทัศน์ได้	-3	-2	-1	0	1	2	3	__22
18	ฉันรู้สึกว่าคุณส่วนใหญ่ไม่ชอบฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	__23
19	ฉันผ่านการถูกปฏิเสธมามาก	-3	-2	-1	0	1	2	3	__24
20	ฉันตกหลุมรักได้ง่าย	-3	-2	-1	0	1	2	3	__25
21	บางครั้ง ฉันกลัวการอยู่อย่างโดดเดี่ยว	-3	-2	-1	0	1	2	3	__26
22	ฉันมีแนวโน้มจะรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดเอาไว้ ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์นั้นได้ “แย่งลง” มานานแล้ว	-3	-2	-1	0	1	2	3	__27
23	การเดินร่ำเป็นเรื่องแสนสนุก	-3	-2	-1	0	1	2	3	__28
24	เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของฉันคือการที่ใครสักคนเห็นคุณค่าของฉันอย่างแท้จริง	-3	-2	-1	0	1	2	3	__29
25	ฉันไม่ชอบเปิดเผยเรื่องของตัวเองให้ผู้อื่นรู้	-3	-2	-1	0	1	2	3	__30
26	ฉันมักรู้สึกว่าคุณทุ่มเทให้ความสัมพันธ์มากกว่าคนรักของฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	__31
27	คนอื่นมีแนวโน้มจะคิดว่าฉันหยิ่งและทำตัวห่างเหิน	-3	-2	-1	0	1	2	3	__32
28	บางครั้งฉันก็บอกเรื่องของตัวเองให้คนอื่นฟังมากจนเกินไป	-3	-2	-1	0	1	2	3	__33

		ไม่ตรง เลย -3	ไม่ตรง ปาน กลาง -2	ไม่ตรง เล็กน้อย -1	ตัดสิน ใจไม่ได้ 0	ตรง เล็กน้อย 1	ตรง ปาน กลาง 2	ตรง มาก 3	สำ หรับ ผู้วิจัย
29	การใกล้ชิดทางจิตใจกับคนอื่น ๆ เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	___34
30	ความรู้สึกเป็นเอกเทศเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	___35
31	ฉันเลือกที่จะไม่พึ่งพาใคร	-3	-2	-1	0	1	2	3	___36
32	ฉันกังวลว่าฉันจะเจ็บปวดหากฉันปล่อยตัวเองให้สนิทสนมกับใครจนเกินไป	-3	-2	-1	0	1	2	3	___37
33	ฉันกังวลว่าคนอื่น ๆ จะไม่เห็นคุณค่าของฉันเท่าที่ฉันเห็นคุณค่าของพวกเขา	-3	-2	-1	0	1	2	3	___38
34	ฉันอยากใกล้ชิดทางจิตใจกับผู้อื่นอย่างแท้จริง	-3	-2	-1	0	1	2	3	___39
35	ฉันรู้สึกว่าคนอื่นลงเล่ห์จะเข้ามาสนิทสนมเท่าที่ฉันต้องการ	-3	-2	-1	0	1	2	3	___40
36	ฉันคิดว่าการเชื่อใจคนอื่นอย่างเต็มที่เป็นเรื่องยาก	-3	-2	-1	0	1	2	3	___41
37	การช่วยเหลือตนเองได้เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับฉัน	-3	-2	-1	0	1	2	3	___42
38	ฉันค่อนข้างยึดติดใจเมื่อใกล้ชิดกับผู้อื่น	-3	-2	-1	0	1	2	3	___43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 สถานการณ์สมมติ

คำชี้แจง ในตอนที่ 4 ท่านจะได้อ่านเหตุการณ์สมมติต่าง ๆ ขอให้ท่านจินตนาการว่าสถานการณ์นั้นได้เกิดขึ้นกับตัวท่านจริง ๆ แล้วจึงตอบคำถาม 5 ข้อเมื่อท่านอ่านสถานการณ์จบ (ท่านไม่จำเป็นต้องตอบให้สอดคล้องกับสิ่งที่ท่านได้ตอบไปในตอนที่ 2 แต่ขอให้ตอบตามความรู้สึกจริงของท่าน)

เริ่มตอบคำถามตอนที่ 4

สถานการณ์ที่ 1: คนรักของคุณเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับตัวคุณให้เพื่อนของเขาฟัง

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนรักเล่าเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับตัวคุณให้เพื่อนของเขาฟัง
.....
2. สาเหตุดังกล่าวมันเกิดเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงตัวคุณและเพื่อนของคนรักของคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคนรักเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวคนรักเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตคนรักของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

สถานการณ์ที่ 2: คนรักของคุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คุณได้รับรู้

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนรักของคุณปิดบังเรื่องราวบางอย่างไม่ให้คุณได้รับรู้
.....
2. สาเหตุดังกล่าวมันเกิดเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงตัวคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคนรักเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวคนรักเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตคนรักของคุณ
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

สถานการณ์ที่ 3: คุณรู้ว่ามีคนเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปคุยกัน โดยที่ตัวผู้พูดไม่รู้จกกับคุณเป็นการส่วนตัว

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนเหล่านั้นเอาเรื่องไม่ดีของคุณไปคุยกัน
.....
2. สาเหตุดังกล่าวนั้นเกิดเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงตัวคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคุณเหล่านั้นเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวคุณเหล่านั้นเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคนเหล่านั้น
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นความเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

สถานการณ์ที่ 4: คนขับรถคันหนึ่งบนท้องถนนบีบแตรใส่คุณขณะที่คุณขับรถอยู่

1. คุณคิดว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนขับรถคนนั้นบีบแตรใส่คุณ
.....
2. สาเหตุดังกล่าวนั้นเกิดเพราะบุคคลอื่น (รวมถึงตัวคุณด้วย) / สิ่งอื่น หรือ เกิดขึ้นเพราะตัวคนขับรถคนนั้นเอง
เกิดจากบุคคลอื่น/ สิ่งอื่น 1 2 3 4 5 6 7 เกิดจากตัวคนขับรถคนนั้นเอง
3. คุณคิดว่าสาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว หรือ เป็นสิ่งที่มีความคงทนถาวร
ชั่วคราว 1 2 3 4 5 6 7 คงทนถาวร
4. สาเหตุที่คุณกล่าวถึงนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น หรือ มีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงทุกสถานการณ์ในชีวิตของคนขับรถคนนั้น
มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์นี้ 1 2 3 4 5 6 7 มีอิทธิพลต่อทุกสถานการณ์ในชีวิต
5. คุณมองสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นความเป็นลบ (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับคุณ หรือคุณไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น) หรือ เป็นบวก (หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ดีสำหรับคุณ หรือคุณปรารถนาให้เกิดขึ้น) มากน้อยเพียงใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
เป็นลบมาก	เป็นลบปานกลาง	เป็นลบเล็กน้อย	เป็นลบและเป็นบวกพอ ๆ กัน	เป็นบวกเล็กน้อย	เป็นบวกปานกลาง	เป็นบวกมาก

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอรพรรณ ภากรพบ เกิดเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2522 ที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ และวิชาโทปรัชญา จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2543 หลังจากทำงานได้หนึ่งปี จึงเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาสังคม ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย